

ISOSKANSIO

Materiaali Keravan seurakunnan isosten työn tukemiseen

Elina Kaikkonen ja Bea Mokki
Opinnäytetyö, kevät 2018
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) +
Kirkon nuorisotyönohjaajan
virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Kaikkonen, Elina & Mokki, Bea. Isoskansio. Materiaali Keravan seurakunnan isosten työn tukemiseen. Helsinki, kevät 2018, 140 s., 6 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää Keravan seurakunnassa käytössä olevaa Isoskansiota isosten tukemiseen isoskoulutuksen jälkeen. Opinnäytetyö tehtiin tilaustyönä Keravan seurakunnalle. Uudesta Isoskansiesta toivottiin selkeää kokonaisuutta, jossa sisällöt vastaavat käsitystä nykypäivän isosuudesta ja isosen tehtävistä.

Opinnäytetyön teoria perustuu Isoja ihmeitä -isostoiminnan linjauksen kuvaamaan isostoiminnan malliin sekä muuhun lähdekirjallisuuteen. Opinnäytetyön teoreettisia lähtökohtia ovat nuoren kuuluminen yhteisöihin, vapaaehtoisuus, isostoiminta sekä nuoren kasvun tukeminen. Opinnäytetyön raportissa on kuvattu tarkemmin myös opinnäytetyöprosessia suunnittelusta arviointiin.

Opinnäytetyötä varten haastateltiin Keravan seurakunnan työntekijöitä ja isosia. Haastattelut, sekä kerätty teoretieto toimivat Isoskansion kehittämisen lähtökohina. Uutta Isoskansiota arvioitiin yhdessä Keravan seurakunnan isosten ja työntekijöiden kanssa. Palautteen perusteella Isoskansiota kehitettiin edelleen ja lopulta opinnäytetyön tuotoksena syntyi visualisoitu ja selkeytetty Isoskansio.

Isoskansiesta kerätyn palautteen mukaan opinnäytetyölle asetetut tavoitteet toteutuivat. Palautteessa isokset kertoivat Isoskansion olevan hyödyllinen materiaali, joka on selkeä ja helppolukuinen. Isoskansio on jatkossa joustavasti kehitettävissä laajemmaksi kokonaisuudeksi erilaisiin tarpeisiin.

Asiasanat: isonen, isostoiminta, nuorisotyö, nuoruus, rippikoulu, vapaaehtoisuus

ABSTRACT

Kaikkonen, Elina & Mokki, Bea. Confirmation Camp Counselors' Guidebook. Material for supporting young confirmed volunteers after training in Kerava Parish. 140 p., 6 appendices. Language: Finnish. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option of Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of the thesis was to develop a Confirmation Camp Counselors' Guidebook to support young confirmed volunteers after their training in the Kerava Parish. The thesis was made at the request of the Kerava Parish. The request was to create a new Guidebook which would be easier to understand and better reflect the conception of today's young volunteers and their tasks.

The theoretical framework of the thesis is the model established in "Isoja ihmeitä", a new alignment which defines the activities of confirmed volunteers, published by the Office of the Church Council in 2016. The key aspects of the framework are belonging to communities, volunteerism, activities of young confirmed volunteers and supporting youths in their growth. The report contains a more detailed description of the different stages of the project, from the planning to the evaluation.

The young confirmed volunteers and workers of the Kerava Parish were interviewed for this study. The interviews and the theoretical framework worked as a baseline for the development of the Confirmation Camp Counselors' Guidebook. The new Guidebook was evaluated together with the young volunteers and the workers of the Kerava Parish. Based on their feedback, the Guidebook was developed further and finally the outcome of this thesis was visually more appealing and more understandable guidebook.

According to the feedback the study reached the established aims. The young confirmed volunteers stated that the new Confirmation Camp Counselors' Guidebook is a useful, understandable and readable material. In the future, the Guidebook will easily be to develop further into a more extensive format for diverse needs.

Keywords: assistant leadership, confirmation training, voluntariness, young confirmed volunteer, youth, youth work

SISÄLLYS

JOHDANTO.....	6
2 NUORI YHTEISÖN JÄSENEÄ.....	8
2.1 Yhteisöjen muodostuminen.....	8
2.2 Yhteisöt syrjäytymisen ehkäisijöinä	9
3 VAPAAEHTOISUUS	11
3.1 Vapaaehtoistoiminta oppimisen kenttänä	11
3.2 Nuoret vapaaehtoistoinnassa.....	11
3.3 Vapaaehtoisuus seurakunnassa.....	12
3.4 Nuoret vapaaehtoisina seurakunnassa.....	13
4 ISOSTOIMINTA.....	14
4.1 Isostoiminnan lähtökohdat ja periaatteet.....	14
4.2 Osallisuus isostoiminnassa.....	15
4.3 Motivaatioita isosena toimimiseen	16
4.4 Isoskoulutus.....	17
4.5 Isokset rippikouluissa	18
5 NUOREN KASVUN TUKEMINEN ISOSTOIMINNASSA.....	20
5.1 Ryhmäturvallisuus kasvun mahdollistajana	20
5.1.1 Toiminnalliset menetelmät.....	21
5.1.2 Isosen rooli ryhmän ohjaajana	22
5.2 Hengellisyyden tukeminen.....	23
5.3 Nuorten sukupuoli-identiteetin huomioiminen	24
6 ISOSTOIMINTA KERAVAN SEURAKUNNASSA.....	27
6.1 Keravalla asuvat nuoret.....	27
6.2 Keravan seurakunta.....	28
6.3 Keravan seurakunnan isostoiminta.....	28
6.4 Isosen rooli Keravan seurakunnan rippikouluissa.....	29
7 ISOSKANSION SISÄLLÖN RAKENTUMINEN.....	31
7.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite.....	31
7.2 Lähtökohdat Isoskansion sisällön suunnittelemiselle.....	31
7.3 Visuaalisuus ja sukupuolisensitiivisyys Isoskansion kehittämisen lähtökohtina	34
7.4 Isoskansion kehittäminen.....	35
7.5 Palaute Isoskansioista.....	37

7.6 Tavoitteiden toteutuminen ja arviointi	39
8 POHDINTA.....	41
8.1 Opinnäytetyön ajankohtaisuus.....	41
8.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus.....	42
8.3 Ammatillinen kasvu, tavoitteet ja kehittämiskohdat.....	43
LÄHTEET	46
LIITE 1 Keravan seurakunnan työntekijöiden haastattelun kenttämuistiinpanot	53
LIITE 2 Learning Café -työskentelyn kysymykset ja nuorten vastaukset.....	54
LIITE 3 Isokansion ensimmäinen osa.....	56
LIITE 4 Isokansion toinen osa	68
LIITE 5 Padlet -työskentelyseinä 1	139
LIITE 6 Padlet -työskentelyseinä 2.....	140

JOHDANTO

Rippikoulu tavoittaa suurimman osan suomalaisista nuorista (Kirkkohallitus 2017, 5). Vuonna 2015 84 prosenttia 15-vuotiaista kävi rippikoulun (Hytönen 2016, 134). Rippikoulutyöhön Suomessa osallistuvista työntekijöistä 73 prosenttia oli vapaaehtoisia vuonna 2013 tehdyn tutkimuksen mukaan. Suomessa rippikoulutyön vapaaehtoisten keski-ikä on 16–17 vuotta. (Hardecker, Niemelä, Schlag & Schweitzer 2015, 72.) Näitä nuoria vapaaehtoisia kutsutaan Suomessa isosiksi.

Isonen-sanan ajatellaan usein pohjautuvan sanoihin isoveli tai isosisko. Nämä sanat kuvaavat isosen roolia ja tehtävää hyvin. Ensimmäinen isoskoulutusmateriaali ”Leiririppikoulun isojen siskojen ja veljien valmennuskurssi” julkaistiin jo vuonna 1966 (Porkka 2008, 178). Isosisko tai -veli nähdään usein huolenpitäjänä, turvallisena esikuvana, jonka kanssa on hyvä kasvaa rinnakkain. Erityisesti rippikouluissa isonen toimii tärkeänä linkkinä rippikoululaisen ja työntekijän välillä helpottaen heidän kohtaamistaan. Huolimatta suuresta tehtävästään ja roolistaan isonen on kuitenkin vielä nuori, joka itsekkin kaipaa huolenpitoa ja ohjausta. Isonen voikin olla rippikoululaiselle tärkeä esimerkki siitä, että seurakuntaan saattulla, siellä saa olla ja siellä saa toimia keskeneräisenä.

Nyky-yhteiskunnan korostaman yksilöllisyyden sijaan rippikoulussa korostetaan yhteisöllisyyttä. Rippikouluissa onkin alettu painottaa uskonnollisten tavoitteiden lisäksi sosiaalisia tavoitteita, joiden päämääränä on sosiaalisen pääoman rakentaminen. (Kokkonen, Kyttä, Porkka & Poropudas 2013.) Schweitzerin, Ilgin ja Simojoen tutkimuksen kaikki tulokset tukevat sitä oletusta, että rippikoulutyöllä onnistutaan edistämään sosiaalista integraatiota ja osallisuutta yhteisöissä. Sama tutkimus osoitti myös, että rippikoululla oli merkittävä vaikutus nuorten eettisen ajattelun kehittymiseen sekä kasvuun. (Pettersson & Simojoki 2010, 268–273.)

Rippikoulun tavoin isostoiminta kokoaa nuoria yhteisöksi ja vahvistaa näin myös isosen sosiaalista pääomaa sekä kasvattaa eettiseen ajatteluun. Näin nuoresta kasvaa turvallisessa yhteisössä tiedostava kansalainen yhteiskuntaan. Yhteisöön kuulumisen ja siinä toimimisen kasvattaa nuoren hyvinvointia ja ehkäisee

syрjäytymistä. Monelle isoselle rippikoulu on myös hänen elämänsä ensimmäinen työpaikka. Isosena toimiminen on arvokasta työkokemusta ja valmistaa työelämään, jossa isosena opitut sosiaaliset taidot sekä kokemus ryhmien ohjaamisesta, tavoitteellisesta suunnittelusta sekä esiintymisestä ovat hyödyksi.

Koko isostoiminta ja se, että isonen on mukana toiminnassa hyödyttävät sekä nuorta yksilönä että yhteiskuntaa. Tästä syystä isosuutta on tärkeä tukea ja siihen on tärkeä suunnata resursseja ja kehittää materiaalia. Isosen työn tukemiseen Keravan seurakunnalla on käytössä Isoskansio, joka toimii isosten ja työntekijöiden apuvälineenä varhaisnuorten ja nuorten ohjaamisessa. Tarve Isoskansion päivittämiselle syntyi Keravan seurakunnassa vuonna 2015.

Tarkoituksenamme oli kehittää Isoskansio sellaiseksi, että se vastaa entistä paremmin isosten tarpeisiin. Tavoitteenamme oli luoda kansioon sisältöä, joka hyödyttää isosia ja työntekijöitä. Haastattelimme sekä Keravan seurakunnan työntekijöitä että isosena toimineita nuoria osana opinnäytetyötämme. Haastatteluiden sekä keräämämme teorian tiedon perusteella rakensimme Isoskansioista visuaalisen ja selkeän kokonaisuuden, jossa yhdistyvät isosten ja työntekijöiden toiveet. Rajasimme opinnäytetyön koskemaan Keravan seurakunnan rippikouluja. Uuden isostoiminnan linjauksen mukaisesti Isoskansiossa on huomioitu isosen rooli ja tehtävät rippikouluissa. Uusi päivitetty kansio tukee isosta hänen tehtävissään Keravan seurakunnan rippikouluissa ja on tarvittaessa käytettävissä myös jo isoskoulutuksen tukena.

2 NUORI YHTEISÖN JÄSENEENÄ

2.1 Yhteisöjen muodostuminen

Osallistuminen yhteisöihin on ihmiselle perustava tarve. Jo syntyessään ihmiset kuuluvat perheeseen ja sukuun, ja elämänkaaren aikana ihminen tulee yhä useamman yhteisön jäseneksi. (Gothóni, Hyväri, Kolkka & Vuokila-Oikkonen 2016, 15.) Yhteisö määritellään usein eri tavoin riippuen sen ajallisesta, paikallisesta ja metodisesta yhteydestä (Korkiamäki, Nylund, Raitakari & Roivainen 2008, 17). Thitzin (2006) mukaan yhteisö voi olla joko konkreettinen tai symbolinen, riippuen sen muodostumisesta. Konkreettinen yhteisö muodostuu jonkin konkreettisen toiminnan seurauksena ja symbolisessa yhteisöllisyydessä ihmisten välinen symbolinen yhteisyys vahvistuu ihmisten tietoisuudessa yhteenkuuluvuuden tunteena. (Thitz 2006, 16.)

Internetin mahdollistamat yhteisöllisyyden toteutumistavat ovat tuoneet merkittävän muutoksen yhteisöllisyyteen. Tämän päivän yhteisöjä kiinnittävät arvot ovat myös muuttumassa avoimempaan suuntaan ja yhä enemmän yhteisöjen toimintatavoissa korostetaan vallankäytön näkyvyyttä sekä kuulluksi tulemisen ja vaikuttamisen mahdollisuutta. (Thitz 2013, 26–27.) Internetin välityksellä muodostuneilla yhteisöillä pyritään edelleen hakeutumaan toisten ihmisten yhteyteen ja jakamaan asioita heidän kanssaan (Gothóni ym. 2016, 16). Yhteisöistä haetaankin yhä enemmän turvaa helposti syrjään jättävässä yhteiskunnassa, ja riskiyhteiskunta tekee merkitykselliset yhteisöt yksilölle erityisen tärkeiksi (Pessi & Seppänen 2011, 290).

Nuoruudessa muodostetaan ja ylläpidetään erilaisia ryhmiä ja yhteisöjä luokittelemalla ihmisiä näihin ryhmiin kuuluviksi tai kuulumattomiksi. Toiset ihmiset ja ihmisryhmät toimivat nuorelle peilinä sille, mitä nuori on ja ei ole. Tällaiset jyrkät ja vastakohtaisuuksiin perustuvat kategorisoinnit ovat monesti se peili, jota vasten nuoren on helppo hahmottaa omaa olemistaan ja tekemistään. Paikallisia puhe- tapoja, käytäntöjä ja arvostuksia korostamalla eri ryhmät vahvistavat yhteisöllisyyttä ja sulkevat pois ryhmään kuulumattomat. Osana ryhmään kuulumista ja

itsensä identifiointia kuuluu myös määrittely siitä, kuka kuuluu joukkoon ja kuka ei, mikä väistämättä luo ulkopuolisuuden kokemuksia joukkoon kuulumattomille nuorille. Ulkopuolisuuden kokemisessa voi olla kysymys nuoren omasta valinnasta, mutta ulkopuolisuus voi merkitä myös vaihtoehtottomuutta ja lukkiutuneita vertaisyhteisöllisiä asetelmia. Korkiamäen (2014) mukaan osalle nuorista ulkopuolisuus tarkoittaa ahdistavaa yksinäisyyttä, kun toisille se on tietoisista valtakulttuurin vastustamista ja vaihtoehtoisen identiteetin esittämistä. (Korkiamäki 2014, 39–43.)

2.2 Yhteisöt syrjäytymisen ehkäisijöinä

Nuorten arjen keskeisessä osassa, niin vapaa-ajalla, koulussa kuin harrastuksissakin toimivat ikätoverisuhteet. Tärkeinä osina nuoren subjektiivista hyvinvointia voidaan pitää heidän ystävyyssuhteistaan syntyvää sosiaalista tukea, turvallisuutta, luottamusta, solidaarisuutta ja emotionaalista osallisuuden kokemusta. Päinvastoin taas ystävien tuen puuttumisen on tulkittu olevan yhteydessä masennukseen, emotionaalisiin ongelmiin ja heikkoon itsetuntoon. Nuoret itse kokevat ystävien puutteen olevan keskeinen tekijä syrjäytymiselle. (Korkiamäki 2014, 38–39.) Myös Hyväri ja Nylund (2010) artikkelissaan Yhteisöllisiä työmenetelmiä syrjäytymisen voittamisessa toteavat, että syrjäytymisellä on yhteys sosiaalisten suhteiden heikkenemiseen. Kasvokkainen vuorovaikutus, yhteistoiminta ja kohtaaminen edistävät hyvinvointia ja terveyttä ja yhteisöihin osallistumisen katsotaan monin tavoin ehkäisevän syrjäytymisen aiheuttamia ongelmia. (Hyväri & Nylund 2010, 29.)

Nuorisotyön valtakunnallisen palvelu- ja vaikuttajajärjestö Allianssi ry:n (i.a.) ammattieettinen ohjeistus linjaa nuorisotyön yhdeksi tavoitteeksi, että jokaisen nuoren tulisi saavuttaa paikkansa yhteiskunnassa omien voimavarojensa ja näkemysensä mukaisesti. Nuorisotyön tehtävänä on myös vahvistaa nuoren osallisuutta. (Allianssi ry i.a.) Kirkkohallituksen (2016) Isoja ihmeitä -isostoiminnan linjauksessa puhutaan osallisuudesta yhtenä uutena kehityssuuntana seurakunnan isostoiminnassa. Toiminnan pyrkimyksenä on tukea nuoria kasvamaan aktiivisiksi ja itsenäisiksi toimijoiksi seurakuntaan, heidän omilla ehdoillaan. Osallisuus

on parhaimmillaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ja kokemus siitä, että minulle on paikka. (Kirkkohallitus 2016, 23–24.)

Thitz (2013) toteaa, että osallisuus liittyy vahvasti yhteisön ja yhteisöllisyyden käsitteisiin. Thitz esittelee myös Kaarina Sirviön (2010) näkemyksen osallisuudesta, jonka mukaan osallisuus on kiinnittymistä yhteiskuntaan ja mahdollisuutta toimia ja vaikuttaa yhteisöissä ja yhteiskunnassa. (Thitz 2013, 28–29.) Työntekijöiden tuleekin aktiivisesti pyrkiä miettimään, mitä kaikkea nuorten osallisuus tarkoittaa, mikä kaikki mahdollisesti estää osallisuuden toteutumisen ja miten eri tavoin osallisuus voi ilmetä eri nuorten kanssa. Isostoiminnan linjauksessa on otettu huomioon se, kuinka tärkeää on liittää nuori johonkin yhteisöön kuuluvaksi jäseneksi. Linjauksessa ohjeistetaan nuorisotyönohjaajia pitämään erityisesti huolta yhteisöjen ulkopuolelle eri syistä jääneistä nuorista. (Kirkkohallitus 2016, 24, 34.)

3 VAPAAEHTOISUUS

3.1 Vapaaehtoistoiminta oppimisen kenttänä

Palkatonta, vapaasta tahdosta tapahtuvaa yhteisten asioiden edistämistä ja muiden ihmisten auttamista kutsutaan usein nimellä vapaaehtoistyö tai vapaaehtoistoiminta. Vapaaehtoisuus voidaan käsittää sen tarkasteluperspektiivistä riippuen esimerkiksi yhteiskunnalliseksi vaikuttamiseksi, toiminnaksi toisten ihmisten auttamiseksi, vapaa-ajan vietoksi tai harrastustoiminnaksi rinnastettavaksi käsitteeksi. Kirkon piirissä nuorten vapaaehtoistoiminta sisältää useimmiten isosena, kerhonohjaajana tai Changemaker-vaikuttajana toimimista. Osallisuutta ja oppimista on luonteva kehittää vapaaehtoistoiminnan kentällä. Vapaaehtoistyössä voi oppia monenlaisia taitoja ja tietoja, yhteiskunnallista vaikuttamista ja kansalaistoimintaa sekä pohtia esimerkiksi eettisiä ja moraalisia kysymyksiä. Erityisen tehokkaaksi oppimisen kentäksi vapaaehtoistoiminnan tekee sen vapaaehtoinen luonne ja yksilön motivaatio toiminnan osallistumiseen. (Grönlund 2017, 107–109.)

3.2 Nuoret vapaaehtoistoiminnassa

Vapaaehtoistoimintaan osallistuminen on viimeisten vuosikymmenien kuluessa lisääntynyt nuorten ikäpolvien keskuudessa. Vuoden 2012 nuorisobarometrin mukaan useampi kuin yksi kolmesta 15–19-vuotiaista on osallistunut vapaaehtoistoimintaan viimeisen vuoden aikana. (Myllyniemi 2012, 18–20.) Vapaaehtoistoimintaan osallistumisen syyt liittyvät usein sosiaalisiin suhteisiin kaikissa ikäryhmissä, mutta nuorten kohdalla kaveriporukan merkitys korostuu. Palkitsevaa vapaaehtoistyöstä tekee yhteishenki, toisiin tutustuminen ja yhdessä onnistuminen, ja samat asiat kannustavat myöskin vapaaehtoistoiminnassa jatkamista. (Grönlund 2017, 114.) Nuorisobarometrin tutkimukseen vastanneista nuorista lähes kaksi kolmasosaa ajattelee, että haluaisi osallistua vapaaehtoistoimintaan, mikäli heitä pyydetäisiin mukaan, ja vuonna 2012 jo yksi kolmasosa 15–21 -vuotiaista nuorista osallistui vapaaehtoistoimintaan. Nuorisobarometrin tutkimuksen

mukaan ne nuoret, jotka ovat olleet mukana vapaaehtoistoiminnassa kokevat enemmän yhteenkuuluvuutta esimerkiksi kansalaisjärjestöihin, yhdistyksiin tai uskonnollisiin yhteisöihin. Vapaaehtoistojat kokevat myös kiinteämpää kuuluvuutta yhteiskuntaan ja ovat elämäänsä tyytyväisempiä kuin muut. (Myllyniemi 2012, 18–22.) Tätä päätelmää tukee vuoden 2013 nuorisobarometrin tutkimus nuorten vaikuttamisesta. Tutkimukseen vastanneista nuorista 40% kokee osallistuvansa vapaa-ajallaan johonkin ryhmään tai yhteisöön. Lähes kaikki uskaltavat tuoda omia näkemyksiään ja ajatuksiaan esiin näissä ryhmissä tai yhteisöissä ja pitävät itseään ryhmän tasavertaisina jäseninä. Ryhmiin kuuluvat nuoret ovat muita selkeästi aktiivisempia poliittisessa ja yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa ja arvioivat muita useammin vaikuttaneensa toiminnan sisältöihin ja tavoitteisiin. (Myllyniemi 2013, 55–57.)

3.3 Vapaaehtoisuus seurakunnassa

Seurakunnan perusolemukseen kuuluu seurakuntalaisten osallistuminen. Kristillisessä kirkossa vapaaehtoistyöllä on pitkä perinne. Kirkko käsittää vapaaehtoistyön tapana elää kristillistä uskoa todeksi. Seurakunnissa ympäri Suomen toimii kymmeniä tuhansia vapaaehtoisia eri tehtävissä. Vapaaehtoisten on välttämättömyyttä saada tilaa ja mahdollisuus olla mukana seurakuntayhteisön rakentamisessa, jotta osallisuus toteutuu parhaalla mahdollisella tavalla. Ilman vapaaehtoisten panosta seurakuntien toiminta ei olisi yhtä laajaa kuin se nykypäivänä on. (Kirkkohallitus 2015, 2.)

Usein on ajateltu, että vapaaehtoisten merkitys on suurin seurakunnan diakoniatyössä. Porkka (2008) kuitenkin toteaa, että vapaaehtoisten merkitys on yhtä keskeinen kirkon kasvatustyössä kuin diakoniatyössä. (Porkka 2008, 215–216.) Vuosina 2012–2015 diakoniatyössä toimi vuosittain noin 30 000 vapaaehtoista (Salminen 2016, 162). Saman verran vapaaehtoisia osallistui seurakunnan lapsi-, varhaisnuoriso-, nuoriso- ja nuorten aikuisten toimintaan vuonna 2015. Huomattavaa on, että vapaaehtoiset seurakunnan kasvatustyössä ovat usein itsekin nuoria tai nuoria aikuisia. (Hytönen 2016, 135.) Leirityön ja säännöllisen

viikkotoiminnan lisäksi vapaaehtoiset toimivat usein yhteisvastuukeräyksessä ja samankaltaisissa projektimuotoisissa tapahtumissa (Porkka 2008, 215–216).

3.4 Nuoret vapaaehtoisina seurakunnassa

Luterilaisen kirkon rippikoulu ja isostoiminta ovat sen tavoittavimpia ja tunnetuimpia työmuotoja. Vuonna 2016 Suomessa isostoimintaan osallistui arviolta noin 22 000 nuorta. (Kokkonen 2017, 4.) Uskonnollinen toiminta on nuorten keskuudessa melko suosittua. Vaikka uskonnollinen vakaumus ei näyttäydy keskeisenä syynä nuorten vapaaehtoistoiminnalle, on elämänkatsomuksellisissa ja vapaaehtoistoiminnan kysymyksissä kytköksiä keskenään. Vapaalle tahdolle rakentuva toiminta saa vaikutteita ja motivaatiota yksilön arvopohjalta, kun yksilö miettii, mihin aikaansa haluaa kuluttaa. (Grönlund 2017, 118.)

Vapaaehtoisuus seurakunnassa voi tarjota nuorelle mahdollisuuden omien elämänarvojen, uskonnollisuuden ja spiritualiteetin pohdintaan. Erityisen tärkeäksi tämän mahdollisuuden saamisen nuoruudessa tekee nuoruuteen kuuluva perinteinen uskonnollisten uskomusten ja perinteiden kyseenalaistaminen. Nuorten vapaaehtoistoiminnan tulee tästä syystä siis olla tarpeeksi väljää ja nuoren omalle pohdinnalle tulee olla tilaa. Vapaaehtoisuus seurakunnassa voi olla väylä eettisten ja elämänkatsomuksellisten asioiden käsittelyyn, kuten aikaisemmin on kuvattu. Samalla vapaaehtoisuus voi toimia väylänä myös kokonaisvaltaiseen osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen laajemmin niin seurakunnassa kuin yhteiskunnassakin. Tällä tarkoitetaan muun muassa kokemusta vaikuttamisen mahdollisuuksista yhteiskunnassa ja integroitumista seurakunnan toimintaan. Jotta integroitumista seurakunnan toimintaan tapahtuisi nykyistä kokonaisvaltaisemmin, vapaaehtoistoiminnan olisi hyvä koskea muutakin kuin seurakunnan nuoriso- ja rippikoulutyötä. Näin saataisiin linkitettyä eri alojen työntekijät ja vapaaehtoiset toimimaan yhdessä nuorten kanssa. Koska nuorilla on paras näkemys siitä mitä nuoret toivovat seurakunnalta ja sen toiminnalta, mielekkäin tapa lähestyä asiaa on antaa nuorten miettiä ja suunnitella toimintaa itse. Työntekijöiden tehtäväksi jää nuorten tukeminen, auttaminen ja toiminnan mahdollistaminen. (Grönlund 2017, 119, 121.)

4 ISOSTOIMINTA

4.1 Isostoiminnan lähtökohdat ja periaatteet

Isostoiminnan teologia juontaa juurensa alkukirkon kummiuskäytäntöön ja Jeesuksen opetuslapsiin. Kristityn ei tarvinnut elää yksinään, vaan hänelle annettiin tueksi ja turvaksi vanhempi kristitty. Tähän tehtävään kutsutaan yhä keskeneräisiä, tavallisia ihmisiä, kuten Jeesuksen opetuslapsetkin olivat. Kenenkään ei tarvitse olla täydellinen tai tulla täydelliseksi. (Jattu, Kaartinen, Kokkonen, Paananen, Porkka, Pruuki, Syrjä, Tukeva, Vappula, Winqvist & Åström 2017, 16.) Suomessa rippikoulutyöntekijät painottavat rippikoululaisten sitouttamista oman seurakuntansa toimintaan vahvemmin kuin työntekijät muissa maissa, ja tämä sitoutuminen myös saavutetaan Suomessa muita useammin. Moni nuori tuntee itsensä läheisemmäksi seurakuntansa kanssa rippikoulunsa jälkeen, ja haluaa myös jatkaa isosena toimimalla työtään seurakunnassa. Isostoiminta ja koko isosjärjestelmä Suomessa onkin menestys. (Innanen, Niemelä & Porkka 2010, 160.)

Enemmistö isosista on alle 18-vuotiaita, rippikoulunsa vuosi tai kaksi sitten käyneitä nuoria, jotka vähitellen itsenäistyvät ja etsivät omaa tapaansa elää. Usein nuoret suhtautuvat kriittisesti instituutioihin, kuten kouluun. Silti he innostuvat ja hakeutuvat mukaan seurakunnan varsin koulutuspainoitteiseen isostoimintaan. Rippikoulussa ja isostoiminnassa mukana ollessaan nuori usein kasvaa ja kehittyy voimakkaasti erityisesti ajattelunsa ja hengellisyytensä osalta. Halu toimia toisten hyväksi lisääntyy. Usein nuoret puhuvat rippikoulusta ”taitekohtana” ja elämästä ”ennen ja jälkeen rippikoulun”. (Kirkkohallitus 2016, 13, 16.)

Uudessa isostoiminnan linjauksessa Isoja ihmeitä (Kirkkohallitus 2016) käytetään yläkäsitettä isostoiminta, joka sisältää isoskoulutuksen lisäksi myös kaiken muun isosten kanssa toimimisen kuten yhteisen tekemisen, keskustelut, diakonisen palvelun ja hartauselämän. Isostoiminta ei olekaan pelkkää isoskoulutusta, jonka tehtävänä on valmentaa valmiita isosia toimimaan rippikoululeirillä avusta-

jina. Nykypäivänä nähdään laajemmin tarve isostoiminnalle, joka osallistaa erilaisia nuoria ja tulee lähemmäs heidän arkeaan. Seurakunnan nuorisotyön, ja isostoiminnan tarkoitus on enemmän tukea nuoria heidän kasvussaan kuin kouluttaa heitä tehtäviinsä. Isoleksi kouluttautuminen on vain yksi yhdessäolon muoto muun toiminnan rinnalla. Lähtökohtana isostoiminnassa on se, että nuori on ihme, ja hänen olemisensa ja kasvunsa seurakunnassa omana itsenään on arvokasta. Isoja ihmeitä -linjauksen päätavoite onkin, että isostoiminnassa nuoren oma usko kolmiyhteiseen Jumalaan vahvistuisi ja isostoiminta auttaisi nuorta elämään kristittyinä. (Kirkkohallitus 2016, 10–11, 33.)

4.2 Osallisuus isostoiminnassa

Osallisuus isostoiminnassa tarkoittaa sitä, että nuori otetaan mukaan suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan häntä varten tehtävää työtä. Nuoren identiteetin kehittymisen kannalta on tärkeää mahdollistaa mukanaolo ja osallisuus hänelle itselleen tärkeissä, hänen elämänsä koskevissa asioissa ja yhteisöissä. Isostoiminnassa on tarkoitus keskittyä koulutuskeskeisyyden sijaan nuoreen itseensä, hänen tarpeisiinsa ja toiveisiinsa sekä kasvuunsa. Tavoitteena on, että nuoresta kasvaa omilla ehdoillaan aktiivinen toimija seurakuntaan. Tämä mahdollistetaan nuoren osallisuutta kasvattamalla. Osallisuus on sekä vaikuttamista ja toimimista, että osallistumista sekä joukkoon kuulumista. Yhteenkuuluvuuden tunne on ensiarvoisen tärkeää. Se, että nuorella on paikka, johon hän kokee kuuluvansa, on osallisuuden perusta. Seurakunnassa nuoria voi osallistaa ottamalla heitä mukaan suunnitteluun, antamalla heille sopivan kokoisia vastuualueita sekä tukemalla ja vahvistamalla heidän osaamistaan. (Kirkkohallitus 2016, 23–24.)

Seurakunnan työntekijän on tärkeää muistaa aktiivisesti pitää mielessä, mitä kaikkea osallisuus seurakunnassa nuorelle voi tarkoittaa. Osallisuus on yhtä lailla myös olemista ja vastaanottamista kuin tekemistä. Ensimmäiseksi se on kokemus siitä, että nuori saa itse olla oman elämänsä suunnan näyttäjänä ja määrittellä omat tarpeensa, roolinsa sekä toiveensa. Nuoria on kannustettava pohtimaan ja ilmaisemaan näitä asioita. Nuorilla on kuitenkin oltava oikeus osallistua toimintaan ilman erityisiä tavoitteita – silti he ovat osallisia. Osallisia ovat niin todella

aktiivinen nuori kuin myös vähemmän sitoutunut ja harvemmin seurakunnassa käyvä nuori. Haasteena on se, miten näin eri tavoin mukana oleville nuorille annetaan tasapuolisesti vastuuta, mutta myös vapautta olla osana ryhmää ottamatta vastuuta. (Kirkkohallitus 2016, 24.)

4.3 Motivaatioita isosena toimimiseen

Innasen, Niemelän ja Porkan (2010) mukaan on löydettävissä erilaisia motivaatioita isosena toimimiseen. Näistä voidaan erottaa selkeästi neljä eri tyyppiä: monipuolisesti motivoituneet, sosiaalisesti ja ulkoisesti motivoituneet, hengellisesti motivoituneet sekä heikosti motivoituneet. Monipuolisesti motivoituneilla isosilla tarkoitetaan isosia, joita motivoi sekä epäitsekkäästi halu tarjota rippikoululaiselle mukava rippikoulukokemus, sosiaalinen kanssakäyminen että oma hengellinen kasvu. Monipuolisesti motivoituneita isosia on noin kolmasosa (33%) kaikista isosista. Sosiaalisesti ja ulkoisesti motivoituneet isokset, joita isosista on jälleen noin kolmasosa (30%), näkevät isosena toimimisessa mahdollisuuden sosiaaliselle kanssakäymiselle. Heitä ei kiinnosta niinkään hengellinen tai henkilökohtainen kasvu, vaan enimmäkseen vain sosiaalisen verkostonsa laajentaminen. Hengellisesti motivoituneita isosia taas kiinnostaa ensisijaisesti oma hengellinen kasvu. Isosista hengellisesti motivoituneita on noin neljäsosa (25%). Hengellisesti motivoituneet isokset osallistuvat mahdollisesti ainoastaan seurakunnan vapaaehtoistoimintaan, eivät muunlaiseen vapaaehtoistyöhön kuten sellaiseen järjestötyöhön, jossa hengellistä sisältöä ei ole. (Innanen ym. 2010, 155–156.)

Neljäs ryhmä, heikosti motivoituneet isokset, ovat aloittaneet koulutuksen epähuomiossa tai ovat mahdollisesti kadottaneet syyn, miksi ovat alun perin lähteneet isoskoulutukseen. Heitä on noin 12 prosenttia kaikista isosista, eivätkä he odota isosena toimimiselta mitään. Heidän oletetaan aloittaneen isoskoulutuksen epähuomiossa. Tämä motivaatioiden kirjo osoittaa sen, että isosena toimiminen Suomessa on osa nuorisokulttuuria. Isosia ei myöskään nähdä pelkästään apuohjaajina, vaan seurakunnan nuorisotyön jäseninä, jotka ovat vielä oppimassa itsestään, Jumalasta, uskosta ja elämästä. (Innanen ym. 2010, 155–156.)

Isostoimintaa voidaan ja on hyvä rakentaa nuorten erilaisten vahvuuksien ympärille. Näin tuetaan myös isosen omaa kasvua ja kehitystä. Rippikouluun rakennetaan erilaisista yksilöistä toimiva isostiimi, joka osaltaan edesauttaa rippikoulun toimintaa ja vähentää turhia konflikteja. Juuri nuorten yksilöllisyys on se asia, joka haastaa työntekijää. Helppoa on tehdä töitä motivoituneiden ja osaavien isosten kanssa, mutta tärkeää on myös olla tukena ja panostaa heikommin motivoituneisiin ja taidoiltaan vaatimattomampiin isosiin. Osa isosista saattaa tarvita enemmän tukea työntekijältä, ja on hyvä muistaa, että jokaisella on paikkansa isostoinnassa ja jokaista tarvitaan. Erilaisista isosista koostuva ryhmä viestii myös rippikoululaisille sitä, että jokaiselle on tilaa ja jokaista tarvitaan. Tärkeää on isosten onnistunut ryhmäytyminen, jolloin sopivasti tuettuna jokainen voi olla hyvä, loistaa tehtävässään ja olla kasvamassa samanaikaisesti. (Kirkkohallitus 2016, 16.)

4.4 Isoskoulutus

Suomessa noin joka kolmas konfirmoiduista aloittaa isoskoulutuksen, ja suurin osa heistä myös käy sen kokonaan läpi ja toimii myöhemmin isosena. Jotkut toimivat isosina useiden vuosien ajan. Isosten päätyönä on toimia apuohjaajina rippikoulutyössä sekä lapsi- ja nuorisotyössä. Ennen isosena toimimista nuoren täytyy käydä läpi isoskoulutus, joka seurakunnasta riippuen on vuoden tai kahden vuoden mittainen. Isoskoulutus on noin viidestäkymmenestä opetustunnista koostuva kurssi, joskus pienemmissä seurakunnissa tunteja on vähemmän, ja suuremmissa taas miltei tuplaten. (Innanen ym. 2010, 144–145, 155.) Isoskoulutuksen toteutustavat vaihtelevat seurakunnittain, mutta esimerkiksi isosikäisten retket ja leirit lähes kaikissa seurakunnissa luetellaan kuuluvaksi isoskoulutukseen (Kirkkohallitus 2016, 44). Isoskoulutus sisältää aiheita leirityön osaamisesta kristilliseen kasvatukseen, nuorten omaan elämään ja siihen, kuinka elää kristittyinä (Innanen ym. 2010, 155).

Yleensä isoskoulutus on järjestetty siten, että ryhmä kokoontuu arki-iltaisina esimerkiksi kerran viikossa ja näiden tapaamisten lisäksi on kaksi tai kolme koulutusleiriä (Innanen ym. 2010, 155). Uudessa isostoiminnan linjauksessa (Kirkko-

hallitus 2016) listataan myös muita erilaisia käytössä olevia isoskoulutuksen malleja sekä niiden vahvuuksia ja heikkouksia: Moduulimalli rakentuu nuorten tarpeiden ja mielenkiinnon kohteiden perusteella niin, että nuori voi osallistua erilaisiin projekteihin ja tapahtumiin, kuten jumalanpalvelusten toteuttamiseen, varhaisnuorisotyöhön tai esimerkiksi seurakunnan diakoniatyöhön. Intensiivikurssien malli toteutuu useimmiten pienemmissä seurakunnissa muun muassa työntekijäresurssien ja isoskoulutettavien pienestä määrästä johtuen. Tässä mallissa koulutus järjestetään pitämällä riittävästi suhteellisen pitkiä, esimerkiksi viikonlopun mittaisia tapaamisia tai leirejä. Mallin heikkoutena on se, että isoskoulutettavat pääsevät tapaamaan toisiaan melko harvoin, minkä takia malli kannattaakin liittää muuten aktiiviseen nuortentoimintaan. Nuorteniltamallissa isoskoulutus on kiinteästi osa seurakunnan muuta nuortentoimintaa, eikä koulutusta järjestetä ollenkaan nuortentoiminnasta erillään. Nuorteniltojen keskellä kokoonnutaan erikäisten nuorten kanssa pohtimaan heille merkityksellisiä asioita ja kysymyksiä. Nuorteniltamalli ratkaisee monia isoskoulutuksen erillisyydestä johtuvia ongelmia, sillä nuori voi jäädä toimintaan helposti mukaan, vaikka jättäisikin isoskoulutuksen kesken, tai ei osallistuisi siihen ollenkaan. (Kirkkohallitus 2016, 40, 44.)

4.5 Isokset rippikouluissa

Suomessa rippikouluissa työskentelee enemmän vapaaehtoisia kuin esimerkiksi muissa Pohjoismaissa. Suomessa vapaaehtoiset ovat myöskin iältään nuorimpia. Suomessa käytännössä jokaisen rippikouluryhmän mukana työskentelee vapaaehtoisia isosia. Viimeisten vuosien aikana isosten rooli rippikoulun koko prosessissa on kasvanut. Isokset eivät ole mukana enää vain leireillä, vaan myös tapaamisissa ja tapahtumissa ennen leiriä. (Hardecker ym. 2015, 71–72, 230.) Monissa seurakunnissa isokset ovat säännöllisesti mukana rippikoulujen suunnittelussa. Käytännössä isosten rippikoulu alkaa siis jo ennen ryhmän ensimmäistä tapaamista, ja jatkuu myös tapaamisten välissä. Isosten mukaan ottaminen rippikoulujen ja toiminnan suunnitteluun on järkevää, sillä se osallistaa ja sitouttaa isosia toimintaan. Vielä toistaiseksi isosten mukaan ottaminen suunnitteluun ja rippikouluryhmien aloitusjakson tapaamisiin on yleisempää suurissa seurakunnissa kuin pienissä maaseutuseurakunnissa. (Kirkkohallitus 2016, 53–54.)

Rippikoulutyöntekijän on hyvä ottaa huomioon se, että isokset ovat moninainen joukko nuoria, ja että työntekijällä on tärkeä rooli myöskin isosten tukemisessa rippikoulun aikana. Isoselle on valtavan merkittävää tietää, että työntekijä on hänen puolellaan ja hyvissä ajoin panostaminen työntekijöiden ja isosten ryhmähenkeen onkin tärkeää. Toiminnan tarkoitus sekä isosen oikeudet ja velvollisuudet on hyvä kirjoittaa esimerkiksi isosten kanssa tehtävään sopimukseen. Yhdessä isosten kanssa on hyvä käydä läpi myöskin rippikoulun tavoitteet, sekä yleisiä mieltä painavia kysymyksiä. Myös työntekijöiden kesken on hyvä pohtia esimerkiksi sitä, kuinka ohjaaja voisi tukea isosta olemaan isonen kaikissa tilanteissa, tai toisaalta voidaanko sitä edes edellyttää? (Kirkkohallitus 2016, 53–55.)

Isosten ohjaamisessa keskeisessä osassa on myöskin hengellisyyden huomiointi. Isosen tehtäviin voi kuulua esimerkiksi hartauden pitäminen, ja siihen on hyvä muistaa antaa riittävästi ohjausta ja tukea. Moni isonen kokee, että hengellinen maailma avautuu isosena toimimisessa aivan eri tavoin kuin rippikoululaisena. Isostoiminta voi olla tärkeä sysäys isosen henkilökohtaiseen rukouselämään, säännölliseen ehtoollisella käyntiin sekä Raamatun lukemiseen. Yhä harvempi nuori oppii kotonaan elämään uskoaan todeksi, ja siitä syystä kirkolla onkin suuri merkitys näiden asioiden opettamisessa. (Kirkkohallitus 2016, 57.)

5 NUOREN KASVUN TUKEMINEN ISOSTOIMINNASSA

5.1 Ryhmäturvallisuus kasvun mahdollistajana

Ryhmä on turvallinen silloin, kun kukaan ryhmän jäsenistä ei koe olevansa fyysisesti tai psyykkisesti uhattuna. Yleensä ryhmäturvallisuudesta puhutaan psyykkisellä tasolla. Syvin merkitys turvallisuudella on silloin, kun ryhmän jäsenillä on tietoisuus hyväksytyksi tulemisesta. Turvallisessa ryhmässä hyväksytään heikoudet ja uskalletaan kokeilla sellaisiakin ominaisuuksia itsessämme, joihin emme itsekään ole uskoneet. Mikäli ryhmä koetaan erittäin turvalliseksi, voidaan paljastaa kipeitäkin asioita ja kokea syvää arvostusta ja hyväksyntää sekä välittämistä. Silloin, kun ryhmä on turvallinen, se voi myös tukea ihmisen omaa turvallisuutta ja itsetuntoa. Tällöin sisäinen turvallisuus, jota kutsutaan myös yksilön turvallisuudeksi, vahvistuu. Turvallisella ryhmällä onkin syvin merkitys yksilön omaksi itseksi tulemisen tukemisessa. (Aalto 2000, 15–22.)

Omaksi itseksi tuleminen tarkoittaa ihmisen kykyä tunnistaa, hyväksyä ja ilmaista oman persoonansa eri ulottuvuuksia rehellisesti. Ryhmän hyväksyessä nämä ulottuvuudet, voi ihminen itse alkaa pitää näitä puoliaan itsessään tärkeinä ja hyväksyttävänä. Tällöin ihminen voi irtautua turhista suoja mekanismeista ja rooleista ja alkaa toimia omana itsenään. (Aalto 2002, 14.) Ryhmissä on Aallon (2000) mukaan erilaisia turvallisuuden asteita pelkäävästä ryhmästä armahtavaan ryhmään. Mitä korkeammalla asteella, eli turvallisempi, ryhmä on, sitä helpompi yksilön on ilmaista itseään ja persoonaansa. (Aalto 2000, 15–22.)

Ryhmiä on erilaisia. Seurakuntakin on omanlaisensa ryhmä. Myös seurakunnan tulisi olla turvallinen ympäristö niin isosille, kuin muillekin nuorille. Tällainen ympäristö luo pohjan nuoren kasvuille. Turvallisuutta voidaan rakentaa pienin askelein, esimerkiksi ystävällisyydellä toisia kohtaan. Seurakuntayhteisön on oltava myös hengellisesti turvallinen paikka nuorelle kasvaa. Jumalan nimissä pelottelu, hengellinen manipulaatio ja pakottaminen hylätyksi tulemisen uhalla ovat esimerkkejä hengellisestä väkivallasta. Hengellistä turvallisuutta tulisi pohtia aina

monista eri näkökulmista. Onko esimerkiksi messu tai hartaus turvallinen, vai tuntee nuori virheiden tekemisen pelkoa? Kun hengellinen yhteisö eli ryhmä on turvallinen paikka nuorelle, hänellä on myönteisiä suhteita muihinkin aikuisiin kuin kotona asuviin, hän oppii vastuuta ja eettisiä asioita sekä hänen hyvinvointinsa vahvistuu. Hyvää vahvistettaessa hyvinvointiin liittyvät riskit pienenevät. (Kirkkohallitus 2016, 22.)

Turvallisuus isostoiminnassa on yksi tärkeimpiä huomioon otettavia asioita. Isostoiminnan on oltava yksilölle turvallista kaikilla tasoilla, niin fyysisellä, henkisellä, hengellisellä, emotionaalisella, sosiaalisella kuin seksuaalisellakin tasolla. Olisi tärkeää, että isostoimintaan osallistuvat nuoret muodostavat yhteisön, johon jokaisen on hyvä tulla ja jossa saa luottaa siihen, että on tervetullut ja turvassa. Työntekijälle tämä merkitsee sitä, että on oltava tietoinen omasta vallastaan ja vastuustaan aikuisena. On oltava myös aktiivisesti valmis muuttamaan omia toimintatapojaan sekä puuttumaan havaitsemaansa toimintaan, joka voi johtaa turvallisuuden heikkenemiseen. (Kirkkohallitus 2016, 21–22.)

5.1.1 Toiminnalliset menetelmät

Omaksi itsekseen nuori tulee parhaiten turvallisessa ilmapiirissä. Sellaisena ihminen on tyytyväisin ja selviytymiskykyisin. Turvallisen ilmapiirin voi luoda käytämällä esimerkiksi toiminnallisia menetelmiä. Toiminnalliset menetelmät, toisin sanottuna toimintakokemusmenetelmät, voivat opettaa myös vuorovaikutustaitoja. (Aalto 2000, 9–13.) Toiminnalliset menetelmät tarkoittavat kaikenlaisia toimintaan sekä tekemiseen liittyviä harjoitteita, joilla ryhmän toimintaa ja oppimista halutaan aktivoida. Toiminnallisiin menetelmiin kuuluvat esimerkiksi leikki, mielikuva- ja kokemusoppiminen sekä sosiodraama. Toiminnalla tarkoitetaan fyysisen toiminnan lisäksi myös ajatuksellista toimintaa. Sitä tuottaa fyysinen tekeminen. Harjoitusten kautta voidaan ottaa keskusteluun käsittelemättömiä asioita, joita useilla ryhmillä on ja joista ei uskalleta puhua. Tällaiset harjoitteet on hyvä purkaa. Purku antaa asioille syvyyttä lisää ja mahdollisuuden soveltaa ratkaisuja myös arjessa. (Kataja, Jaakkola & Liukkonen 2011, 30.)

Toiminnallisista menetelmistä leikki on usein aliarvostettua ja siitä ajatellaan, ettei se vastaa tiedollisiin ja älyllisiin tavoitteisiin. Leikki kuitenkin herättää tunteita ja antaa tilaisuuksia harjaantua sosiaalisissa taidoissa. Leikki voi myös aktivoida kaiken ikäisiä ihmisiä. (Kataja ym. 2011, 32.) Yhteisöllisyys on perusta leikille, joka myös ryhmäyttää ja sitoo ihmisiä yhteen. Leikissä muodostetaan ihmissuhteita ja suhteita asioihin tai ilmiöihin, ja leikillä voidaan myös ottaa mukaan muuten yhteisön ulkopuolelle jääneitä. Näin leikki voi synnyttää myös me-henkeä liittämällä yhteen erilaisia ihmisiä. (Karlsson i.a.). Hyvä leikki voi myös toimia nopeana ryhmäturvallisuuden lisääjänä, sillä naurulla ja yhdessä hulluttelulla uskaljetaan irtautua ennen vallinneista rooleista (Aalto 2000, 72).

5.1.2 Isosen rooli ryhmän ohjaajana

Ryhmä tarvitsee toimiakseen jonkun, joka toimii suunnan näyttäjänä, jotta yksilöistä muodostuu ryhmä, eivätkä kaikki sen jäsenet erkaannu eri suuntiin. Ryhmää ohjaavan henkilön taidot voivat olla ratkaisevin tekijä siinä, muotoutuuko ryhmästä erilaisuuden ja erimielisyyden suvaitseva tiimi. Ryhmän johtajan tärkeitä tehtäviä on suunnan näyttämisen lisäksi päätösten tekeminen ja visioiden luonti. Johtajan ei tarvitse tehdä kaikkia tehtäviään kokonaan itse, mutta ryhmäläisten tulee aina tietää kuka kyseistä johtamistehtävää hoitaa ja millaisin valtuuksin hän toimii. (Kopakkala 2005, 88–89.)

Uuden isostoiminnan linjauksen (Kirkkohallitus 2016) mukaan isoskoulutuksen sisältöjä olisi hyvä alkaa rakentaa muun muassa kysymyksellä siitä, mitä taitoja tarvitaan ryhmän ohjaamiseen? Jos isosen tehtäviin kuuluu erilaisten ryhmien, kuten raamatturyhmän pitäminen, pitää hänelle koulutuksen aikana antaa siihen valmiuksia (Kirkkohallitus 2016, 47–48). Isosen ohjaamissa ryhmissä isonen toimii ryhmän vetäjänä, mutta samalla vertaisena ikätoverina ohjattaviensa rinnalla. Vertaisuus mahdollistaa sen, että nuoret omaksuvat tietoja, taitoja ja asenteita, sekä voivat kokea asioita, jotka vaikuttavat heidän välittömään sopeutumiseensa ja hyvinvointiinsa. (Salmivalli 2005, 15.)

5.2 Hengellisyden tukeminen

Yhä harvempi nuori on oppinut kotonaan rukoilemaan tai elämään uskoan todeksi. Tästä syystä rippikoulun ja isostoiminnan hartauselämässä tarvitaan tois- toa, yksinkertaisuutta ja luontevuutta. (Kirkkohallitus 2016, 57.) Hartauselämä ei ole vain puhetta, vaan se voi olla myös muun muassa liikettä, olemista, pohti- mista, keskustelua, laulamista tai osallistumista. Jotta jokainen voi löytää itsel- leen sopivia hiljentymisen tapoja, on esimerkiksi rippikouluun tärkeä liittää erilai- sia hengellisen elämän muotoja. Erilaiset konkreettiset välineet tukevat ru- kouselämää, ja symbolit, eleet ja liikkeet muiden sanattomien työkalujen lisäksi ilmentävät uskon todeksi elämistä. Rippikoulussa on kyse sekä ihmisen suh- teesta itseensä ja muihin ihmisiin, että ihmisen ja Jumalan välisestä suhteesta. Rippikoulussa nuoren onkin tarkoitus oppia eri tavoin hoitamaan hengellistä elä- määnsä. Säännöllinen rukous, jumalanpalvelus- ja hartauselämä tuovat rytmiä rippikouluun ja tukevat nuoren ja Jumalan välistä vuoropuhelua. On tärkeää, että rippikoulun rukouselämä on säännöllisyyden lisäksi monipuolista ja ilmapiiriltään vapaata. (Kirkkohallitus 2017, 8–11, 26.)

Isoja ihmeitä -linjaus kertoo tutkimusten osoittavan, että suurin osa isosista kokee seurakunnan yhteiset ja isostoimintaan liittyvät nuorten tai rippikouluryhmien omat jumalanpalvelukset myönteisiksi. Turvallinen ilmapiiri, virsien ja uusien hen- gellisten laulujen laulaminen sekä saarnat puhuttelevat ja kiinnostavat isosia. Isosten oma aktiivinen rooli on jumalanpalveluselämän myönteisen kokemisen kannalta keskeistä. Jumalanpalvelusten suunnittelu ja toteutus innostavat nuoria, ja tällöin jumalanpalvelus tuntuu läheiseltä ja ymmärrettävältä. Keskeinen osa isosten ohjaamista onkin hengellisyden huomiointi. Tapa, jolla työntekijä kes- kustelee isosten kanssa Jumalasta, ohjaa ja rohkaisee isosia keskustelemaan Jumalasta myös rippikoululaisten kanssa. (Kirkkohallitus 2016, 38, 57.)

Isosen tehtäviin rippikouluissa kuuluu usein hengellisiä tehtäviä. Näitä voi olla esimerkiksi jumalanpalveluksen toteutukseen osallistuminen, raamatturyhmien ohjaaminen ja hartauksien pitäminen. (Kokkonen i.a. 14.) Isokset tarvitsevat usein tukea hartauksien pitämiseen. Hartaus on hyvä suunnitella yhdessä, vaikka jo-

kainen onkin vuorollaan isommassa vastuussa. (Kirkkohallitus 2016, 57.) Hengellinen ohjaus on yhdessä kulkemista ja kokemusten jakamista. Isosesta rippikoululaisen hengellinen ohjaaminen voi tuntua liian suurelta ja vaativalta tehtävältä. Koulutuksen käynyt ja seurakunnan yhteydessä elänyt isonen on kuitenkin riittävän hyvä hengellinen ohjaaja. Jo isoskoulutuksessa on hyvä käydä isosten kanssa läpi menettelytapoja tilanteisiin, joissa rippikoululainen kertoo isoselle asioita, jotka ylittävät isosen mahdollisuudet toimia hänen parhaakseen. Vaikeissa tilanteissa isosen on hyvä ohjata nuori työntekijöiden luo. (Kokkonen i.a. 13, 15.)

Hartaus ei ole erilaisten oppien ja teorioiden esittelyä, vaan ihmisen arjen, raamatuntekstien ja kristillisen elämän keskeltä syntyneitä oivalluksia ja kokemuksia. Hartauspuhe on puhetta ihmiseltä ihmiselle, jossa kuuluu sanoma Jumalan armosta. Kirkon historiassa hartauspuhe on kuulunut, ja kuuluu edelleen seurakuntaelämään. Hartauspuhujan tulee puhua Jumalasta siten, että kuulija voi löytää kuulemastaan merkityksiä omaan elämäänsä ja maailmaansa. Julistuksessa ja hartauspuheissa tarvitaan sellaista puhetta, jolla on kosketuspintaa nykyihmisen identiteettiin ja kokemusmaailmaan. (Enckell 2007, 41–43.) Hartauspuhetta miettiessä on hyvä pohtia sitä, miksi haluaa puhua juuri kyseisestä aiheesta, ja mitä haluaa kuulijan tuntevan tai ajattelevan. Tärkeintä ei ole pyrkiä pitämään hyvää hartautta, vaan pyrkiä puhumaan totta, niin pään kuin sydämenkin tasolla. Jokaisen hartaudenpitäjän vahvuus on hänen oma persoonallinen ja ainutlaatuinen äänensä, eikä hartaudenpitäjän tule koskaan pyrkiä puhumaan yhtä hyvin kuin joku muu, sillä silloin voi hukata omatkin vahvuutensa. (Hänninen 2007, 88–89.)

5.3 Nuorten sukupuoli-identiteetin huomioiminen

Jokainen nuori tarvitsee tukea oman identiteetin rakentumisessa ja tiedostamisessa. Sukupuoli-identiteetti tai seksuaalinen suuntautuminen voi elämän aikana muuttua, eikä nuorella välttämättä ole sanoja kuvaamaan omia tunteitaan. (Seta i.a.a.) Sukupuoli on ihmisen yksi ominaisuus. Sukupuolen kokemus on jokaisella ihmisellä erilainen, on se sitten kokemus naiseudesta, miehuudesta tai jostakin

muusta. Suurin osa ihmisistä kokee olevansa naisia tai miehiä, mutta osan kokemus omasta sukupuolesta ei mahdu kumpaakaan näistä määritteistä tai on hie-man tai täysin molempia. Osalla ihmisistä ei ole minkäänlaista sukupuolikoke-musta, vaan he ovat sukupuolettomia. Tällä hetkellä yhteiskunnassa vallalla ole-vaan käsitykseen kahdesta vastakkaisesta sukupuolesta viitataan käyttämällä termiä sukupuolinormatiivisuus. Tämä normi määrittää usein sen, millainen nai-sen tai miehen tulisi olla, kuinka heidän tulisi pukeutua, käyttäytyä tai toimia yh-teiskunnassamme. (Seta i.a.b.)

Sukupuolisensitiivisyys tarkoittaa sitä, että ihminen hyväksytään ja kohdataan omana itsenään ilman odotuksia sukupuoliroolista ja käyttäytymismallista. Kun sukupuolisensitiivisyyttä toteutetaan käytännössä, tarvitaan erityistä herkkyyttä huomioida sukupuolen eri vaikutuksia. Sukupuolisensitiivinen työote taas on työ-tapa, jota toteutettaessa pyritään tarkastelemaan sukupuoliin liittyviä ennakkokä-sityksiä ja stereotyyppioita. (Suomen Setlementtiliitto i.a.) Sukupuolisensitiivisyyttä ja sukupuolisensitiivistä työotetta tarvitaan, koska sukupuoli on yksi keskeisimpiä sosiaalisia instituutioita, johon liitytään aivan pienestä lapsesta saakka. Sukupuoleen liittyy odotuksia, rakenteita ja malleja, jotka ovat vaikuttamassa lapsen ja nuoren kasvuun ja kehitykseen sekä myös oppimiseen. Näitä rakenteita ja suku-puolittuneita käytäntöjä pyritään sukupuolisensitiivisellä työotteella kyseenalais-tamaan ja uudistamaan, jotta ne eivät kaventaisi mahdollisuuksia kasvuun ja ke-hitykseen. Työote kannustaa yksilöä löytämään omaa tapaansa toteuttaa itse-ään. (Suomen Setlementtiliitto i.a.)

Nuorta pitää kuunnella ja kunnioittaa siinä identiteetissä, missä hän haluaa tulla kohdatuksi, eikä nuoren kokemusta tule koskaan vähätellä. Nuorten erilaisia identiteettejä ei pystytä päättämään minkään ulkoisen tekijän avulla, joten aina on hyvä olettaa näiden identiteettien olevan moninaisia. Tärkeää on mahdollistaa jokaiselle nuorelle samaistumisen kokemus antamalla moninaisten perheiden ja sukupuolten ilmaisujen näkyä esitteissä, opetuksessa ja erilaisissa materiaa-leissa. (Seta i.a.a.) Jotta ketään ei suljettaisi ulkopuolelle, myös kirkossa ja seu-rakunnan toiminnassa on tärkeää tietoisesti huomioida nuorten ja heidän per-heidensä moninaisuus. Isostoiminnan ja rippikoulun keskeisenä tavoitteena on

saada nuoret kokemaan turvallisuutta, pyhyyttä, yhteyttä ja iloa. Turvalliseen seurakuntaan kuuluu ehdottomasti ymmärrys sukupuolisensitiivisyydestä. Perinteisestä tavasta lokeroida ihmisiä miehiksi, naisiksi, tytöiksi tai pojiksi on luovuttava. Nuorten kanssa onkin hyvä keskustella siitä, missä menee kielenkäytön ja huumorin rajat. Vaikka tarkoituksena ei olisi kiusata ketään, voivat sanat ja sanavallinnat loukata ja sulkea ihmisiä ulkopuolelle. (Kirkkohallitus 2016, 21–22.)

6 ISOSTOIMINTA KERAVAN SEURAKUNNASSA

6.1 Keravalla asuvat nuoret

Keravan kaupungin vuonna 2015 julkaiseman Taskutilaston mukaan vuonna 2014 Keravalla asui 7576 7–24-vuotiasta lasta ja nuorta (Keravan kaupunki 2015, 3). Keravalla nuorisotoimintaa järjestää kaupungin taholta Keravan nuorisopalvelut. Keravan nuorisopalveluiden mukaan heidän tavoitteensa on luoda lapsille ja nuorille turvallinen ja virikkeellinen toimintaympäristö. Nuorisopolitiikassa huomioidaan Keravalla lasten ja nuorten mielipiteet ja näkemykset, kun tehdään heitä koskevia päätöksiä. (Keravan nuorisopalvelut 2017.) Nuorten hyvinvointi Keravalla on vaihtelevaa. Osa nuorista voi paremmin kuin koskaan, kun taas kasvaaneen osan pahoinvointi on lisääntynyt merkittävästi ja tullut näkyvämmäksi. Tämän näkyväksi tulleen pahoinvoinnin seurauksena Keravan kaupunki on vuonna 2017 palkannut kaksi uutta erityisnuorisotyöntekijää, joiden työn painopisteenä on nuorten pariin jalkautuva työ. Osasyynä heidän palkkaamiseensa oli usean keravalaisen nuoren väkivaltaiset kuolemat vuonna 2017, jotka toivat nuorten pahoinvointia ja tilannetta päättäjiensä tietoon medianäkyvyyden vuoksi. (Airi Laurila, henkilökohtainen tiedonanto 11.3 2018.)

Myös nuorten päihteiden, erityisesti huumeiden, käyttö ja kokeilut ovat näkyneet katukuvassa ja nuorisotiloilla Keravalla viime aikoina runsaasti. Nuorten pahoinvointi näkyy myös seurakunnan nuorisotoiminnassa ja ilmenee hyvin yksilöllisesti. Esimerkiksi masennusoireet, ahdistus- ja paniikkioireilu ovat lisääntyneet. (Airi Laurila, henkilökohtainen tiedonanto 11.3 2018.) Tällä opinnäytetyöllä pyrittiin ennaltaehkäisemään nuorten pahoinvointia Keravan seurakunnassa tuemalla isosia työssään sekä työntekijöitä heidän ohjaamisessaan.

6.2 Keravan seurakunta

Espoon hiippakuntaan kuuluva Keravan seurakunta perustettiin vuonna 1955, kun Kerava erotettiin Tuusulan seurakunnasta kirkkohallituksen ja valtioneuvoston päätöksillä. 2000-luvulle tultaessa Keravan seurakunnasta on kasvanut virkeä kaupunkiseurakunta, jonka toiminta on vilkasta ja tavoittaa seurakuntalaisista suuren osan. (Keravan seurakunta 2018.) Vuonna 2016 työntekijöitä Keravan seurakunnassa oli 75 ja seurakuntalaisia noin 22 800 (Keravan seurakunta 2016). Keravalla nuorten ikäluokkien koko on pysynyt vuosia lähes samana. Noin 300 nuorta tulee vuosittain viidentoista vuoden ikään, jolloin perinteisesti käydään rippikoulu. Näistä keravalaisnuorista vuonna 2017 rippikoulun kävi 74 prosenttia. (Samuli Koivuranta a, henkilökohtainen tiedonanto 14.2.2018.)

6.3 Keravan seurakunnan isostoiminta

Isoja ihmeitä -linjauksessa (Kirkkohallitus 2016) kehoitetaan suunnittelemaan rippikoulu- ja isostoimintaa yhtenä kokonaisuutena. Varsinaista pakkoa isostoiminnan paikallisten linjausten kirjoittamiselle Kirkkohallitus ei linjauksessaan anna. Keravan seurakunnassa tällaista isostoiminnan paikallista linjausta ei ole laadittu (Mikael Björkas a, henkilökohtainen tiedonanto 5.12.2017). Kokemuksemme mukaan Keravan seurakunnassa ei myöskään käytetä termiä isostoiminta, vaan keskusteluissa ja arkikielessä kulkee vain isoskoulutus.

Kolmasosa Keravan seurakunnan rippikoulun käyneistä jatkoi isoskoulutukseen vuonna 2016 (Keravan seurakunta 2016, 23). Keravan seurakunnassa koulutetaan samalla, vuoden kestäväällä, koulutuksella isosia ja kerhonohjaajia. Koulutus kulkee nimellä ISKE-koulutus. Koulutus pyritään toteuttamaan monipuolisena kokonaisuutena, joka kouluttaa rippikoulun käyneen nuoren toimimaan sekä isosena että kerhonohjaajan tehtävissä seurakunnassa. ISKE-koulutuksen teemoina ovat esimerkiksi nuorten kohtaaminen, hartaudenpito, esiintyminen sekä ryhmän ohjaaminen. ISKE-koulutuksen on tarkoitus tukea nuorta hengellisessä kasvussa ja seurakuntalaiseksi kiinnittymisessä. Koulutus toteutuu noin kolmen viikon välein pidettävänä tapaamisina kahdessa ryhmässä suuren koulutettavien

määrän vuoksi. ISKE-koulutukseen kuuluu kaksi leiriä, ISKE1 ja ISKE2, sekä kerhonohjaajiksi hakeutuville myös oma leirinsä. Syyskauden koulutukset painottuvat aihepiireiltään nuorten hengellisen elämän tukemiseen, kun taas keväällä keskitytään ryhmän ohjaamiseen ja rippikoulun sekä kerhojen käytäntöihin. Keväällä ISKE-koulutettavat myös harjoittelevat raamisten eli raamattuhetkien vetämistä toistensa kanssa, sekä osallistuvat käynnissä olevien rippikoulujen tapamiisiin. (Mikael Björkas b, henkilökohtainen tiedonanto 16.9.2017.)

Keravan seurakunnan ISKE-koulutukseen kuuluu myös olennaisena osana osallistuminen muuhun seurakunnan toimintaan. Toimintaan osallistuminen varmennetaan ISKE-passilla, johon koulutettavat keräävät leimoja aina osallistuttuaan nuorteniltan, sunnuntaiaamun messuun tai muuhun seurakunnan toimintaan. (Mikael Björkas b, henkilökohtainen tiedonanto 16.9.2017.) ISKE-koulutettavat osallistuvat myös sunnuntaiaamun messujen valmisteluun kirkkoväärtiryhmissä, joihin heidät jaetaan koulutuksen aluksi. Keravan seurakunnassa kirkkoväärtiksi kutsutaan vapaaehtoista seurakuntalaista, joka osallistuu messun suunnitteluun ja toteutukseen eri tehtävissä. Jokaisessa kirkkoväärtiryhmässä toimii eri ikäisiä ihmisiä lapsista eläkeläisiin. Isokset ovat osa ryhmää koulutusvuotensa ajan. (Samuli Koivuranta b, henkilökohtainen tiedonanto 9.3.2018.) Messuvalmisteluja jokaiselle koulutettavalle tulee keskimäärin kaksi koulutusvuoden aikana. Näin toimimalla pyritään sitouttamaan nuoret myös muuhun seurakuntaan, eikä pelkääntään nuortentoimintaan. ISKE-koulutuksen kevät huipentuu isosten siunaamiseen eli tietynlaiseen "isoseksi valmistumisen juhlaan". Messussa jokainen nuori siunataan vapaaehtoistehtävänsä. (Mikael Björkas b, henkilökohtainen tiedonanto 16.9.2017.)

6.4 Isosen rooli Keravan seurakunnan rippikouluissa

Keravan seurakunnan rippikouluissa isosen rooli nähdään vahvasti ryhmähengen ja turvallisen ympäristön luojana. Isosia rohkaistaan toimimaan rippikouluisten tukena ja kannustajina. Isosen rooli turvallisen ympäristön luojana vahvistuu erityisesti varhaisnuorten leireillä, ja laajenee myös fyysisestä turvallisuudesta huolehtimiseen. Keravan seurakunnassa tiedostetaan, että isokset ovat

vielä itsekin kasvavia nuoria, ja että usein nuorten kypsyys on eri tasoilla eri ikävaiheissa. Työntekijöiden tehtävä on tukea isosia kaikissa heidän tehtävissään, ja tarvittaessa työntekijät auttavat isosia myös kannustajan ja tukijan roolin ylläpitämisessä. (Mikael Björkas, henkilökohtainen tiedonanto 23.1.2018.)

Keravan seurakunnan rippikouluissa isosen tehtäviin kuuluu raamattuhetkien pitäminen, sekä erilaisten toiminnallisten harjoitteiden ja näytelmien vetäminen. Isosella on rippikoulussa myös mahdollisuus halutessaan pitää hartauksia. Muut tehtävät, kuten oppitunneilla avustaminen, voivat vaihdella leirikohtaisesti. Isoskoulutuksen yhteydessä Keravan seurakunnassa panostetaan erityisesti raamattuhetkien ohjaamiseen, jotta isokset näkisivät myös kyseisen tehtävän tärkeyden. (Mikael Björkas, henkilökohtainen tiedonanto 23.1.2018.)

7 ISOSKANSION SISÄLLÖN RAKENTUMINEN

7.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää Keravan seurakunnassa käytössä oleva Isoskansio vastaamaan paremmin isosten ja työntekijöiden tarpeita. Opinnäytetyömme ensimmäisenä tavoitteena oli saada Isoskansioista isosuutta tukeva materiaali, joka auttaa isosia heidän työssään rippikouluissa. Tavoitteena oli helpottaa isosten työtä luomalla Isoskansioon sisältöjä, joita he voivat tehtävissään hyödyntää.

Toinen tavoite oli kehittää Isoskansioista aineisto, joka toimii työntekijöiden tukena isosten ohjaamisessa. Tarkoituksenamme oli kehittää kansio sellaiseksi, että siitä on apua myös niille rippikoulutyöntekijöille, joille isosten kanssa toimiminen ei ole tuttua. Tavoitteena oli myös, että Isoskansiota voi käyttää jo isoskoulutusvaiheessa muun materiaalin ohella.

Kolmas tavoite oli Isoskansion käytännöllistäminen ja selkeyttäminen, jotta se olisi helppokäyttöinen ja siinä huomioitaisiin myös erilaiset oppijat. Tarkoitus oli visualisoida kansiota kuvien ja värien avulla. Tavoitteemme oli luoda Isoskansioista selkeä kokonaisuus, josta isosen on helppo löytää tarvitsemansa tieto.

7.2 Lähtökohdat Isoskansion sisällön suunnittelemiselle

Idea opinnäytetyöhön syntyi melkein heti Diakonia-ammattikorkeakoulussa aloittamisemme jälkeen syksyllä 2015, satunnaisessa keskustelussa Keravan seurakunnan nuorisotyönohjaajien kanssa. Keravan seurakunnalla oli tarve päivittää Isoskansio, ja me kiinnostuimme tästä kehittämishankkeesta. Vanhan Isoskansion tarkoitus oli tukea isosia heidän tehtävissään varhaisnuorten ja nuorten ohjaamisessa. Isoskansio on pitänyt sisällään ohjeita hartauden pitämiseen sekä

muuta materiaalia isosten tehtävien tueksi. Keravan seurakunnassa jokainen nuori on saanut Isoskansion omakseen isoskoulutuksen jälkeen.

Isoskansion sisällön suunnittelu käynnistyi keväällä 2017 Keravan seurakunnan työntekijöiden toiveiden ja odotusten kokoamisella sekä isosena toimineiden nuorten toiveiden kartoituksella. Isoskansio tulee sekä isosten että työntekijöiden käyttöön, ja siksi heidän kuulemisensa oli kehittämisprosessin kannalta tärkeää.

Työntekijöiden haastattelun toteutimme ryhmähaastatteluna. Haastatteluun osallistui kuusi Keravan seurakunnan nuorisotyönohjaajaa sekä yksi nuorisotyön oppisopimustyöntekijä. Haastattelussa keskustelun avaajina toimivat laatimamme avoimet kysymykset, jotka ohjasivat keskustelua teemamme sisällä. Haastattelun kysymykset sekä saamamme vastaukset kirjjasimme kenttämuistiinpanoihimme (LIITE 1). Haastattelu on yksi käytetyimpiä tiedonkeruun menetelmiä, oletettavasti siksi, että se on nopea ja tehokas tapa kerätä tietoa (Virtuaaliammattikorkeakoulu i.a.). Haastattelutyylejä ja -tapoja on monia ja haastatteluja voidaan jaotella eri perustein, esimerkiksi sen mukaan, kuinka tarkasti haastattelukysymykset esitetään ja kuinka paljon haastateltavalle annetaan liikkumatilaa (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Haastattelussa käytetään usein apuna ääninauhoitusta, videointia ja/tai haastattelijan omia kenttämuistiinpanoja (Virtuaaliammattikorkeakoulu i.a.). Kyselimme työntekijöiltä toiveita Isoskansion sisällöstä sekä opinnäytetyön aikatauluun ja käytännön asioihin liittyviä kysymyksiä. Haastattelussa sovimme päivämäärän, jolloin pääsimme työskentelemään jo isosena toimineiden nuorten kanssa ja kartoittamaan heidän toiveita Isoskansioon liittyen. Opinnäytetyöprosessin aikana haastattelimme Keravan seurakunnan työntekijöitä vielä sähköpostitse Keravan seurakunnan isoskoulutukseen, rippikoulutyöhön ja Keravan alueen nuoriin liittyen.

Isosena toimineiden nuorten työskentelyssä käytimme Learning Café -menetelmää. Learning Café -menetelmässä tärkeää on osallistujien keskustelu. Menetelmä on yksinkertainen ja sen tarkoitus on ideoida ja oppia yhdessä. Learning Caféssa osallistujat jaetaan yhtä suuriin ryhmiin ja ryhmät kulkevat pöytien luona keskustellen kunkin pöydän teemaan tai kysymykseen liittyen. Keskustelu etenee

siten, että jokainen osallistuja saa äänensä kuuluviin ja kaikki ajatukset ja ideat kirjataan ylös paperille. (Innokylä 2018.)

Learning Café -työskentely toteutettiin isosille tutussa ympäristössä niin, että paikalla oli myös yksi nuorille tuttu nuorisotyönohjaaja. Työskentelyn aluksi nuoret saivat silmäillä vanhaa Isoskansiota joko paperisena versiona tai tietokoneen kautta ja näin palauttaa mieliin sen, mitä vanha kansio sisältää. Keskustelimme vapaasti isosten toiveista ja kirjasimme toiveita ylös kenttämuistiinpanoihimme. Keskustelun jälkeen toteutimme Learning Café -työskentelyn. Isokset jakautuivat ryhmiin ja kiersivät neljän paperin luona vastaten jokaisen paperin kysymykseen. Papereiden kysymyksinä olivat: “Mikä Isoskansiossa on hyvää?”, “Mikä Isoskansiossa on huonoa?”, “Mitä jättäisit pois uudesta Isoskansioista?” ja “Mitä toivoisit uuteen Isoskansioon?”. Nuoret kirjoittivat vastauksensa papereihin Learning Cafén periaatteiden mukaisesti, jolloin saimme työskentelystä dokumentit itsellemme (LIITE 2). Työskentelyn lopuksi kehoitimme isosia olemaan yhteydessä joko suoraan meihin tai Keravan seurakunnan työntekijöihin, mikäli lisää toiveita opinnäytetyöhön liittyen tulee mieleen. Yhteystietomme jätimme Keravan seurakunnan nuorisotilan seinälle. Nuorilta ei tullut yhteydenottoja lisää opinnäytetyöprosessin aikana.

Työskentelyistä tuli ilmi paljon kehittämiskohtia ja toiveita Isoskansiolle. Haastattelussa työntekijät toivoivat, että Isoskansio sisältäisi materiaalia rippikoulujen lisäksi myös varhaisnuorten kerhoihin, pienryhmärippikouluihin, lastenleireille sekä erityisryhmille. Päätimme kuitenkin rajata opinnäytetyön aiheen isosuuteen rippikoulussa voidaksemme keskittyä siihen syvemmin. Isoskansio on silti kaikkien Keravan seurakunnan isosten saatavilla tehtävistä riippumatta. Työntekijöiden ja isosten toiveet liittyivät lisäksi muun muassa Isoskansion selkeyttämiseen sekä visualisointiin. Isoskansioista toivottiin värikkäämpää, selkeälukuisempaa ja paremmin jäseneltyä. Sekä isokset että työntekijät toivoivat kansion kehittämistä sellaiseen muotoon, että sen saa tulostetun version lisäksi myös älylaitteilla luettavaksi. Erityisesti työskentelyissä toivottiin selkeitä ohjeita hartauden pitämiseen sekä leikkien ja muiden toiminnallisten menetelmien ohjaamiseen.

7.3 Visuaalisuus ja sukupuolisensitiivisyys Isoskansion kehittämisen lähtökoh- tina

Isoskansiota kehittäessä kiinnitimme erityistä huomiota sukupuolisensitiivisyy-
teen sekä Isoskansion visuaaliseen ilmeeseen. Sukupuolisensitiivisyys on osa
moninaisuuden huomioimista ja turvallisen seurakunnan lähtökohtia. Isoskan-
siota kehittäessämme pohdimme erityisesti sukupuoliin liittyviä ennakkokäsityk-
siä sekä sitä, missä on oleellista mainita henkilön sukupuoli tai korostaa suku-
puoliin liittyviä stereotyyppioita. Jotta rippikoulusta voi muodostua turvallinen ryhmä
jokaiselle osallistujalle, on tärkeä miettiä, kenelle näytelmissä nauretaan tai mil-
laiset toiminnalliset harjoitteet ovat turvallisia kaikilla tasoilla. Tarkoituksenamme
ei ole häivyttää sukupuolia, vaan antaa isosille enemmän vapautta käyttää mieli-
kuvitusta näytelmien hahmoja luodessa ja mahdollisuuden muokata tutuista näy-
telmistä ajanmukaisia ja uudenlaisia.

Isoskansion kehittämisessä otimme huomioon myös erilaiset oppijat tekemällä
kansiosta visuaalisemman. Visuaalisen ilmeen parantamisen tarve ilmeni isosten
kanssa tehdyssä työskentelyssä. Isokset toivoivat selkeämpää Isoskansiota, jossa
on käytetty tekstin lisäksi myös värejä. Vanha isoskansio oli mustaa tekstiä val-
koisella pohjalla ilman korostuksia tai muitakaan katsetta kiinnittäviä tekijöitä. Uu-
dessa Isoskansiossa erityisen tärkeä tieto korostuu värien, muotojen ja muiden
katsetta kiinnittävien elementtien avulla. Visualisoitu tieto antaa katsojalleen
määräysvallan ja tällöin katsoja, eli lukija, voi tutustua sisältöön omassa tahdis-
saan ja haluamassaan järjestyksessä (Koponen, Hildén & Vapaasalo 2016, 25)
Kuvat antavat välittömän esteettisen elämyksen, jota on vaikeampi saavuttaa pel-
kän lukemisen kautta. Lisäksi kuvat voivat suoda lukijalle rentouttavia taukoja,
jotka vuorostaan lisäävät lukijan lukuinnostusta. (Perttunen 1995, 52.) Isoskan-
siota tehdessämme mietimme tekstin selkeyttä. Materiaalia tehdessä on tärkeää
miettiä miten lukija voi kytkeä tekstin omaan ajatus- ja kokemusmaailmaansa.
Konkretisoituminen voidaan saavuttaa lukijan kokemusmaailmaan sijoittuvien
esimerkkien avulla. (Mäkinen 1995, 38.)

Kansiosta muodostui tietopaketti, johon voi palata kerta toisensa jälkeen ja jota
ei tarvitse lukea aina järjestyksessä vaan hakuteoksen tavoin. Tämä palvelee

myös erilaisia, erityisesti visuaalisia, oppijoita, ja tekee kansioista helppolukuisemman. Visuaalisen oppijan erityispiirteitä on sanojen hahmottaminen kuvina. Visuaalista oppijaa hyödyttää esimerkiksi sanaryhmien opettelu ruudukon tai kuvaryhmän avulla. (Erialaisten oppijoiden liitto ry 2007, 42.)

7.4 Isoskansion kehittäminen

Isoskansion kehittämisen yhtenä periaatteena oli, että uuden päivitetyn kansion teemat rakentuvat isosten tehtävien ympärille. Lähdimme kehittämään Isoskansiota työntekijöiltä sekä isosilta saamiemme tietojen ja toiveiden pohjalta. Aloitimme kansion työstämisen vasta syksyllä 2017 kerättyämme mielestämme riittävästi teoretietoa, joka toimi suurena apuna Isoskansion kehittämisessä. Päädyimme jakamaan uuden Isoskansion kahteen erilliseen osaan. Ensimmäinen osa kertoo isoskoulutuksessa opittuja asioita, kuten ryhmän ohjaamista, hartauden pitämistä, esiintymistä, toiminnallisten menetelmien ohjaamista ja näiden kaikkien suunnittelua. Tämän osan kirjoitimme teoretiedon pohjalta alusta asti itse. Uuden Isoskansion toisessa osassa hyödynsimme vanhassa Isoskansiossa jo olemassa olleita näytelmien käsikirjoituksia, raamatunkohtia ja toiminnallisten menetelmien ohjeita. Työntekijöiden toiveiden mukaan pyrimme kehittämään Isoskansiota myös älylaitteilla luettavan materiaalin.

Isoskansion ensimmäiseen osaan (LIITE 3) kokosimme työntekijöiden toiveiden pohjalta ohjeita isosten erilaisiin tehtäviin. Tässä osiossa hyödynsimme erityisesti keräämäämme teoretietoa turvallisesta ryhmästä, hengellisyyden tukemisesta, moninaisuuden huomioimisesta sekä ryhmän ohjaamisesta. Ensimmäisen osan aluksi kirjoitimme ohjeita suunnitteluun, ja mitä toiminnan suunnittelussa isosten olisi hyvä ottaa huomioon. Seuraavaksi kansiossa käsittelemme ryhmän ohjaamista. Tässä osassa esittelemme erilaisia asioita, joita isosen ryhmänohjaajana olisi hyvä muistaa, kuten ryhmäläisten tasa-arvoinen kohtelu, selkeä ohjeistus ja ryhmäläisten kannustaminen. Hartauden pitämiseen liittyvissä ohjeissa muistutamme isosta myös itse rauhoittumaan hartautta pitäessään. Hartauden pitämisen ohjeiksi lisäsimme ehdotuksia siitä, mitä erilaisia elementtejä hartaudessa voi hyödyntää. Isosen tehtävää helpottaaksemme, lisäsimme kaksi

erilaista hartauden runkoa, joista isonen voi halutessaan ottaa mallia omaa hartautta suunnitellessaan.

Lisäsimme Isoskansioon luvut myös toiminnallisten harjoitteiden ohjaamisesta sekä esiintymisestä, sillä ne ovat osa isosen tehtäviä Keravan seurakunnan rippikouluissa. Isoskansiossa toiminnallisia harjoitteita ovat leikit ja erilaiset kilpailut. Sekä esiintymisen että toiminnallisten harjoitteiden ohjaamisen ohjeistuksissa kiinnitimme vahvasti huomiota ryhmäturvallisuuteen ja turvallisen ryhmän luomiseen. Ohjeissa muistutamme isosta siitä, että kaikille ryhmille ei sovi samat leikit tai sketsit, ja että näitä suunniteltaessa on aina hyvä miettiä, kenellä on hauskaa – isosella vai koko rippikouluryhmällä?

Isoskansion toinen osa (LIITE 4) sisältää raamatunkohtia, hartausnäytelmien ja sketsien käsikirjoituksia sekä leikkejä ryhmän eri vaiheisiin. Kehitimme Isoskansion toista osaa vanhan Isoskansion pohjalta. Kävimme läpi vanhan Isoskansion koko sisällön ja päädyimme poistamaan osan sisällöstä, sillä se ei ollut ryhmäturvallisuutta tukevaa. Muokkasimme sisältöä sukupuolisensitiivisemmäksi poistamalla näytelmistä turhia mainintoja hahmojen sukupuolista ja teimme Isoskansion toisen osan selkeämmäksi muun muassa yhtenäistämällä tekstiasetteluita. Isosten toiveita huomioiden lisäsimme Isoskansion toiseen osaan uusia raamatunkohtia, leikkejä ja sketsejä. Uusien sisältöjen kirjoittamisen tukena käytimme internetistä löytämiämme lähteitä sekä omia kokemuksiamme hyvistä raamatunkohdista, leikeistä ja näytelmistä.

Isoskansion visualisoinnin aloitimme Isoskansion kehittämisen loppuvaiheessa. Olimme yhteydessä Keravan seurakunnan viestinnän toimistosihteeriin, jolta pyysimme Keravan seurakunnan graafisia ohjeistuksia. Tahdoimme luoda Isoskansioista graafisesti yhtenäisen Keravan seurakunnan muiden asiakirjojen kanssa. Saimme ohjeet Keravan seurakunnan viestinnän käyttämistä väreistä sekä fonteista, joita käytimme Isoskansion molemmissa osissa mahdollisuuksiemme mukaan. Erilaisten oppijoiden tueksi korostimme tärkeitä kohtia Keravan seurakunnan ohjeiden mukaisilla väreillä ja erilaisilla kuvioilla. Jotta Isoskansioista muodostui hakuteoksen tavalla luettava materiaali, kirjoitimme osan tärkeistä asioista ”Muista, että...” -osioihin, joihin voi palata tarvittaessa nopeasti.

Yhtenäistimme Isoskansion ensimmäisen ja toisen osan käyttämällä molemmissa osissa samoja fontteja, asetteluita sekä kuvioita.

Tarkoituksenamme oli osallistaa isosia ja keravalaisia nuoria Isoskansion kehittämisessä. Visuaalisen ilmeen parantamiseksi pyysimme Keravan seurakunnan erityisnuorisotyöntekijän kautta Keravan seurakunnan iltarippikoululaisia luomaan Isoskansiolle uuden kansilehden piirtämällä tai muulla luovalla tavalla. Lisäksi olimme itse yhteydessä Keravan seurakunnan isosiin WhatsApp-pikaviestisovelluksen kautta kysyen nuorilta nimiehdotuksia uudelle Isoskansiolle. Yhteydenotoistamme huolimatta emme saaneet isosilta nimiehdotuksia. Isoskansion kansilehden luominen ei myöskään onnistunut, sillä iltarippikoululaiset eivät ehtineet sitä rippikoulun puitteissa tekemään. Päädyimme siis pitämään Isoskansion vanhan nimen myös uudessa Isoskansiossa ja luomaan Isoskansion kansilehden itse.

7.5 Palaute Isoskansiosta

Koska Isoskansio tulee käyttöön kesällä 2018 opinnäytetyömme palautuksen jälkeen, emme ehtineet saamaan palautetta siitä, miten Isoskansio toimii käytännössä. Keräsimme kuitenkin palautetta keskeneräisestä Isoskansiosta Keravan seurakunnan isosilta ja työntekijöiltä keväällä 2018 ja muokkasimme kansiota palautteen perusteella.

Keravan seurakunnan isosille esittelimme uutta Isoskansiota heille suunnatussa nuortenillassa. Paikalla oli kahdeksan jo isosena yhden tai useamman keran toiminutta nuorta. Isosilla oli aluksi aikaa tutustua uuteen Isoskansioon joko paperisena versiona, puhelimen kautta tai tietokoneen avulla. Keskustelimme vapaasti isosten kanssa Isoskansiosta ja sen sisällöstä ja lopuksi keräsimme palautetta Padlet -pilvipalvelun avulla. Padletille olimme luoneet kaksi työskentelyseinää joista ensimmäisessä (LIITE 5) kysymyksenä oli "Onko kansiosta sinulle isosena hyötyä ja apua? Jos on, miten? Jos ei, miksi?" ja toisen seinän (LIITE 6) kysymyksenä "Mitä jäit kaipaamaan uudelta Isoskansiolta?" Pyysimme isosia

vastaamaan molempiin kysymyksiin rehellisesti, ja kirjoittamaan Padletiin kaikki ajatukset ja ideat Isoskansioon liittyen.

Isoset kirjasivat palautteeseen sekä Isoskansion sisältöön että ulkoasuun liittyviä huomioita. Isoset olivat sitä mieltä, että uusi Isoskansio oli selkeä, monipuolinen ja käytännöllinen. Palautteeseen isoset kirjoittivat olevansa tyytyväisiä myös Isoskansion sisältöihin, kuten leikkien ohjeisiin, näytelmien käsikirjoituksiin ja hartauden pitämistä koskevaan osioon. Palautteesta ilmeni myös kehittämiskohtia. Isoset toivoivat suurempaa fonttikokoa erityisesti Isoskansion puhelimella luettavaan versioon. Lisäksi isoset halusivat enemmän ohjeita hartauden pitoon, isosen tehtävien hoitamiseen sekä ongelmatilanteissa toimimiseen. Selkeyttä toivottiin myös Isoskansion jäsentelyyn, kuten tekstin asetteluihin. Lisäksi isoset toivoivat Isoskansioon isosena toimineiden nuorten kokemuksia esimerkiksi hartauden pitämisestä.

Keravan seurakunnan työntekijöiltä sekä toisen seurakunnan rippikoulutyötä tekevältä työntekijältä keräsimme palautetta sähköpostin kautta. Tahdoimme pyytää palautetta Isoskansioista myös ulkopuoliselta työntekijältä, jotta saisimme mahdollisimman laajaa palautetta. Kolme työntekijää, joista kaksi Keravan seurakunnasta ja yksi sen ulkopuolelta, vastasi lähettämäämme sähköpostiin. Kysyimme työntekijöiltä, onko Isoskansion teksti heidän mielestään helposti luettavaa ja ymmärrettävää, miltä ulkoasu näyttää ja onko sisältö sitä, mitä työntekijät olivat toivoneet. Työntekijät esittivät palautteessaan joitakin kehittämisehdotuksia liittyen sisältöön ja tekstin asetteluun. Työntekijät toivoivat Isoskansion eri osioiden alkavan aina uudelta sivulta, joidenkin sketsien poistamista tai muokkaamista sekä hartausosion laajentamista. Työntekijät haastoivat meitä miettimään uudelleen esimerkiksi tekstin fonttia sekä valitsemiamme sanamuotoja. Saimme palautetta myös siitä, että Isoskansion ulkoasu on työntekijöiden mielestä selkeä ja innostava, sekä sisältö isosta rohkaiseva. Yksi työntekijä palautteessaan mainitsee myös, että Isoskansion sisältö on hyvin tuotu esiin ja liittyy oleellisesti isosten tehtäviin.

Palautteen perusteella teimme muutoksia Isoskansion ulkoasuun ja sisältöön. Isosten toiveesta lisäsimme Isoskansion ensimmäiseen osaan kohdat, joissa käsittelemme isosen tehtäviä rippikoulussa, sekä miten isonen voi toimia mahdollisissa ongelmatilanteissa. Käytimme apunamme Keravan seurakunnan isossopi-musta, missä isosen tehtäviä on lueteltu. Ongelmatilanteiden ratkaisuehdotuk-sissa hyödynsimme omaa kokemustamme rippikouluista sekä opintojen ja opin-näytetyön aikana kerättyä teoriatietoa. Isoskansion ensimmäisestä osasta tiivis-timme tekstiä muokkaamalla lauserakenteita ja poistamalla turhia toistoja. Kokeil-tuamme erilaisia Keravan seurakunnan graafisten ohjeiden mukaisia fontteja, päätimme pitäytyä käyttämässämme fontissa, sillä tekstin luettavuus ei selkeästi parantunut muilla fonteilla. Pitäydyimme myös valitsemassamme fonttikoossa, mutta paransimme tekstin luettavuutta jäsentelemällä tekstiä pienempiin osiin. Laajensimme Isoskansion ensimmäisen osan hartausosiota palautteen mukai-sesti.

Isoskansion toisesta osasta poistimme työntekijöiltä saadun palautteen perus-teella yhden sketsin, ja muokkasimme toista sketsiä työntekijöiden toiveiden mu-kaan. Lisäksi jäsentelimme uudestaan Isoskansion toisen osan tekstiä. Ky-syimme isosilta kokemuksia isosena työskentelystä WhatsApp-pikaviestisovel-luksen kautta ja saimme kolme vastausta, joista lisäsimme lainauksia Isoskan-sion toiseen osaan.

7.6 Tavoitteiden toteutuminen ja arviointi

Olemme arvioineet Isoskansiota läpi koko opinnäytetyöprosessin. Saamamme palaute isosilta sekä työntekijöiltä toimi osana Isoskansion ja opinnäytetyömme tavoitteiden toteutumisen arviointia. Isoskansion arvioinnin tärkeänä osana on toiminut myös oma ammatillinen reflektointimme.

Opinnäytetyömme tavoitteena oli kehittää isoskansiosta isosia hyödyttävä mate-riaali jonka sisällöt tukevat isosen työtä. Saamamme palautteen perusteella tämä tavoite toteutui. Isokset kertoivat palautteessa sisältöjen antavan apua erilaisiin ongelmiin mitä rippikoulussa voi kohdata ja erityistä palautetta saimme leikkien

ohjeistuksista sekä näytelmien käsikirjoituksista. Isoset kertoivat ohjeiden hyödyttävän heitä, koska ilman kirjoitettuja ohjeita olisi eri leikkejä ja muita sisältöjä vaikea muistaa. Palautteessaan työntekijät kertoivat Isoskansion sisällön olevan hyvin sanoitettua ja innostavaa. Rakensimme Isoskansion sisältöjä isosten vastuisiin perustuen, ja otimme Isoskansiossa huomioon laajasti isosten eri tehtävät rippikoulussa.

Yhtenä tavoitteenamme oli selkeyttää Isoskansiota ja luoda Isoskansiosta helpokäyttöinen. Palautteessa sekä isoset että työntekijät toivat esille uuden Isoskansion olevan selkeä kokonaisuus. Työntekijät pitivät luomiamme "Muista, että..." -osioita hyvänä lisänä Isoskansioon. Tavoitteenamme oli huomioida Isoskansion kehittämisessä erilaiset oppijat, mutta prosessin kuluessa huomasimme, että tavoitteen toteutuminen olisi vaatinut enemmän resursseja, kuin meillä oli käytettävissä. Isoskansio huomioi erilaisista oppijoista kuitenkin visuaaliset oppijat. Kansio on helppolukuisempi, sillä se sisältää kuvia, sanaryhmiä ja erilaisin värein korostettuja lauseita. Loimme Isoskansiosta kaksiosaisen kokonaisuuden mikä mahdollistaa vaivattomamman tiedonhaun. Käytimme Keravan seurakunnan graafisia ohjeistuksia Isoskansion visualisoinnin pohjana ja näin ollen yhtenäistimme Isoskansion muihin Keravan seurakunnan julkaisuihin.

Viimeisenä tavoitteenamme oli kehittää Isoskansiosta materiaali, jota työntekijät voivat halutessaan hyödyntää myös isoskoulutuksessa muun materiaalin tukena ja joka toimii työntekijöiden tukena isosten ohjaamisessa. Saamastamme palautteesta ei tullut ilmi Isoskansion käytettävyyttä isoskoulutusvaiheessa. Mielestämme Isoskansio soveltuu hyvin käytettäväksi isoskoulutuksessa. Uusi Isoskansio sisältää laajasti isosen eri tehtäviin liittyviä ohjeita ja käytännön esimerkkejä. Isoskoulutuksen eri vaiheissa käsitellään eri teemoja, kuten leikin ohjaamista, hartauden pitämistä ja mahdollisten ongelmatilanteiden ratkaisua, joihin löytyy ohjeita Isoskansiosta. Jotta Isoskansio tulee mahdollisimman tutuksi isosille ennen rippileirille lähtöä, olisi Isoskansiota mielestämme tärkeä käydä läpi jo isoskoulutuksen aikana.

8 POHDINTA

8.1 Opinnäytetyön ajankohtaisuus

Vuosien varrella isosen rooli on muuttunut ja muuttuu yhä. Isostoimintaa linjataan erilaisin asiakirjoin ja se nähdään tärkeänä osana seurakunnan toimintaa. Isosen rooli ei ole enää toimia pelkkänä viihdyttäjänä ja tunnelman luojana, vaan rippikoulu on paikka myös isoselle kasvaa kristittyinä ja saada erilaisia kokemuksia. Kehittämissasiakirjojen päivittyessä ja asenteiden muuttuessa myös seurakunnissa on syytä tarkastella ja päivittää tapoja ja materiaaleja, joilla työtä tehdään. Isostoiminnan linjaus (Kirkkohallitus 2016) ja Suuri ihme -rippikoulusuunnitelma (2017) ohjaavat nykypäivän isostoimintaa ja sen kehittämistä. Nämä linjaukset toimivat myös tämän opinnäytetyön perustana ja Isoskansion kehittämistyön suuntaviivojen luojina. Isoskoulutusmateriaaleja on olemassa jo paljon. Aiheesta on kirjoitettu opinnäytetöitä sekä lukuisia kirjoja. Se, mitä vielä puuttui, oli isosta koulutuksen jälkeen tukeva materiaali. Opinnäytetyönä Keravan seurakunnalle kokoamamme Isoskansio vastaa tähän tarpeeseen.

Isosen tukeminen isoskoulutuksen jälkeen on sekä isosen tehtävän että isosen identiteetin ja kasvun tukemisen kannalta tärkeää. Jotta isonen voi tuntea onnistuvansa ja pystyvänsä suorittamaan tehtäväänsä, tarvitsee hän siihen apua ja tukea. Isoskansion sisällöt perustuvat isosen tehtäviin Keravan seurakunnan rippikouluissa ja tarjoavat apua näihin tehtäviin. Erityisen tärkeänä pidämme isosen tukemista ja ohjaamista seurakuntaan kiinnittymisen näkökulmasta. Kuten Isoja ihmeitä -linjauksessa (Kirkkohallitus 2016, 68) todetaan, isostoiminta on hyvä suunnitella niin, että katse suunnataan eteenpäin kohti aikuista seurakuntalaisuutta. Isosen kiinnittymistä seurakuntaan voidaan tukea isostoiminnalla, jossa toiminta integroituu koko seurakunnan toimintaan. Tällöin isosen siirtyminen isosen tehtävistä nuoreksi aikuiseksi seurakunnassa helpottuu ja isonen voi kokea olevansa osa seurakuntaa nuorena aikuisena myös ilman isosen tehtävää. Ajattelemmekin kuitenkin, että isosuus itsessään on tärkeää sekä seurakunnalle että nuorelle itselleen, vaikka isonen ei jatkaisikaan seurakunnan toiminnassa enää nuorena aikuisena.

Yhteisöön kuulumisen tunteella on tärkeä rooli syrjäytymisen ehkäisyssä. Yhdessä toimiminen ja toisten ihmisten kohtaaminen ehkäisevät syrjäytymistä. Parhaimmillaan isostoiminta tarjoaa nuorelle mahdollisuuden tutustua uusiin ihmisiin ja saada elinikäisiä, hyviä ystäviä. Isostoiminnan linjaus kertoo rippikoulun ja isostoiminnan olevan joskus suuressa roolissa syrjäytymisen ehkäisyssä ja yksinäisyyden torjumisessa. Tästä syystä isostoimintaan tulisikin panostaa. (Kirkkohallitus 2016, 25.) Isostoimintaan osallistuvan nuoren kokiessa kuuluvansa turvalliseen yhteisöön, saa hän kasvaa omaksi itsekseen ja aktiiviseksi toimijaksi yhteiskuntaan.

8.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyötä on tehty sosiaalialan ammattilaisen ja kirkon nuorisotyönohjaajan eettisiä ohjeita noudattaen. Opinnäytetyössä olemme osoittaneet kiinnostusta nuorten kysymyksiä kohtaan sekä tukeneet nuorten hengellistä kasvua (Kasvatuksen ja nuorisotyön asiantuntijat KNT ry i.a.). Lisäksi opinnäytetyössä olemme tukeneet sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutumista, esimerkiksi tunnustamalla moninaisuuden ja vastustamalla syrjintää (Talentia ry 2017, 20–21).

Isoskansion kehittämisen prosessin kuluessa huomasimme ongelman tekijänoikeuksiin liittyvissä asioissa. Leikkien ja käsikirjoitusten alkuperän löytäminen osoittautui mahdottomaksi sillä ne ovat kulkeneet suullisena perimätietona vuosikymmenten ajan. Isoskansio on jaettu kahteen osaan, josta ensimmäinen osa on opinnäytetyöntekijöiden kirjoittama ja toinen osa, joka sisältää leikit ja käsikirjoitukset, on päivitetty Keravan seurakunnan vanhan Isoskansion pohjalta. Ensimmäisen osan tekijänoikeudet ovat siis opinnäytetyöntekijöillä ja toisen osan sisällön tekijänoikeuksia emme pystyneet selvittämään.

Ammattilaisen vastuulla on pitää huolta siitä, että asiakkaan yksityisyys säilyy joka tilanteessa (Talentia ry 2017, 41). Opinnäytetyön tiedonannot ovat tapahtuneet sähköpostin välityksellä ja opinnäytetyöntekijät ovat huolehtineet siitä, että sähköpostit eivät päädy muiden luettavaksi. Isosten antamat palautteet ja toiveet

on käsitelty nimettöminä, jotta yksityisyys säilyisi. Opinnäytetyössä käytetyt lähteet ovat luotettavia julkaisuja ja tutkimukset ovat ajankohtaisia.

8.3 Ammatillinen kasvu, tavoitteet ja kehittämiskohdat

Opinnäytetyömme henkilökohtaisina tavoitteina oli saada uutta tietoa isosuudesta, sekä isostoiminnan mahdollisuuksista uuden Isostoiminnan linjauksen mukaisesti. Opinnäytetyöllä tahdoimme tuoda esiin isosen roolia ja tärkeyttä ripikoulutyössä, sekä isosen tukemisen tärkeyttä myös isokoulutuksen jälkeen. Lisäksi tavoitteenamme oli kehittää materiaali, josta voi olla konkreettista apua myös meille tulevaisuuden työssä. Isoskansion kehittämisen lähtökohtina toimivat erilaisten oppijoiden huomioiminen sekä sukupuolisensitiivinen työote. Näiden lähtökohtien toteutumiseksi tavoitteenamme oli myös lisätä omaa tietoisuutta sukupuolisensitiivisyydestä sekä erilaisten oppijoiden huomioimisesta.

Olemme kasvaneet ammatillisesti opinnäytetyöprosessin aikana ja tätä kasvua voi verrata sekä kirkon nuorisotyönohjaajan ydinosaamiskuvauksiin että sosionomin kompetensseihin. Kirkon nuorisotyönohjaajan ydinosaaminen on Kirkkohallituksen mukaan jaettu neljään osa-alueeseen. Nuorisotyönohjaajalla on osaamista hengellisestä työstä, pedagogiikasta, yhteisöllisyydestä sekä kehittämisestä. (Kirkkohallitus i.a.) Koemme, että kummallakin on entuudestaan ollut työkokemuksen ja opintojen kautta kerättyä hengellistä osaamista. Ammatillista kehittymistä on tapahtunut erityisesti kehittämisosaamisessa sekä yhteisöllisessä osaamisessa. Pehdyimme opinnäytetyössämme erityisesti isostoimintaan syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmasta, nuoren kasvun ja hengellisen kasvun tukemiseen ja keräsimme itsellemme päivitettyä tietoa isosuudesta ja isostoiminnan rakentumisesta. Opinnäytetyömme oli pitkäkestoinen kehittämishanke, jonka aikana pidimme huolta aikataulusta ja suunnittelusta, teimme tiivistä yhteistyötä Keravan seurakunnan kanssa sekä arvioimme omaa toimintaamme ja prosessia. Vaikka tämä kehittämishanke ei ollut kummallekaan ensimmäinen kehittämistehtävä, opimme uutta kehittämistyön prosessista sekä työn organisoinnin ja suunnittelun tärkeydestä.

Nuorisotyönohjaajan pedagoginen osaaminen sisältää osaamista hengellisen kasvun tukemisesta, eri-ikäisten kasvun tukemisesta sekä kokoontuvan toiminnan menetelmistä (Kirkkohallitus i.a.). Ymmärrämme nuoren kasvun ja hengellisen kasvun tukemiseen liittyviä tekijöitä. Pidämme erityisesti nuorten osallistamista seurakunnan jumalanpalvelus- ja hartauselämään tärkeänä ja tiedämme nuoren tarvitsevan tukea hengellisen ohjaajan tehtävissä. Olemme käyttäneet opinnäytetyössä eri menetelmiä nuorten mielipiteiden kuulemisessa ja näin lisänneet pedagogista osaamistamme.

Tulevina sosiaali- ja nuorisotyön ammattilaisina on mielestämme tärkeää ymmärtää ihmisen moninaisuutta muuttuvassa maailmassa. Ymmärrämme, että ihmisiä ei tule jakaa yksiselitteisesti miehiin ja naisiin, eikä ihmisen kokemusta omasta seksuaalisuudestaan tule koskaan kyseenalaistaa. Sosiaalialan ammattilainen osaa toimia yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistävästi ja tunnistaa arvomaailmansa merkityksen työssä. (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.) Olemme oppineet sukupuolisensitiivisen työtteen peruseriaatteet, ja haluamme tulevassa työssä toimia sensitiivisesti ihmisten moninaisuutta huomioiden. Olemme sisäistäneet myös yhteisöllisyyden ja osallisuuden merkityksen nuoren elämässä ja syrjäytymisen ehkäisyssä. Sekä kirkon nuorisotyönohjaajan ydinosaamiseen että sosionomin kompetensseihin kuuluu osallisuuden edistäminen ja syrjäytymisen ehkäisy (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.; Kirkkohallitus i.a.).

Tässä opinnäytetyössä perehdyimme ajankohtaiseen tutkimustietoon sekä kirkon alan kehittämissasiakirjoihin, kuten uusimpaan rippikoulusuunnitelmaan sekä isostoiminnan linjaukseen. Vaikka emme tässä opinnäytetyössä konkreettisesti kouluttaneet isosia, perehtymällä laajasti lähteisiin keräsimme itsellemme tietoa rippikoulusta ja isosuudesta. Ymmärrämme nuorten erilaisia motivaatioita toimia isosena, sekä haasteet isosten ohjaamisessa ryhmänä sekä yksilöinä. Tärkeänä havaintona koemme Suomen edistyksellisyyden kirkon vapaaehtoistoiminnassa erityisesti nuoriso- ja rippikoulutyön osalta. Lisäksi ymmärrämme, kuinka tärkeää on liittää isostoiminta nuorisotyön lisäksi myös muuhun seurakunnan toimintaan ja näin vahvistaa nuorten osallisuutta ja kokemusta seurakuntalaisuudesta. Pi-

dämme osaamista vapaaehtoisten kouluttamisessa, ohjaamisessa ja tukemisessa tärkeänä sekä sosiaali- että kirkon alalla ja koemme opinnäytetyömme tuoneen meille uutta näkökulmaa ja syvempää ymmärrystä kyseisestä työstä.

Opinnäytetyöprosessimme oli alusta alkaen työelämälähtöinen ja yhteistyö Keravan seurakunnan työntekijöiden kanssa toimi sujuvasti. Isoskansion kehittämisessä olisimme kuitenkin toivoneet tiiviimpää ja selkeämpää yhteistyötä isosten kanssa. Pohdimme, että opinnäytetyön ja kehittämisen olisi voinut tehdä vielä näkyvämmäksi isosten keskuudessa, ja olisimme voineet kutsua isosia enemmän mukaan kehittämiseen prosessin eri vaiheissa osallisuuden toteutumiseksi. Opinnäytetyöprosessimme oli melko pitkä, ja koemme, että prosessin aikataulua olisi voinut tiivistää. Ammatillisen kasvun näkökulmasta opinnäytetyömme rajauksen olisi ollut hyvä olla enemmän esimerkiksi erityisryhmiin, kuten pienryhmärippikouluihin, painottuva. Tällöin olisimme saaneet uutta osaamista myös erityisryhmien ohjaamisesta.

Kokonaisuutena olemme tyytyväisiä opinnäytetyömme prosessiin, sekä kehittämäämme Isoskansioon. Isosilta ja työntekijöiltä kerätyn palautteen perusteella onnistuimme luomaan Isoskansion toimivan kansion, josta on varmasti hyötyä myös tulevaisuuden työssämme. Mielestämme Isoskansiota voi tulevaisuudessa jatkokehittää useaan eri suuntaan. Nyt Isoskansion kehittämisen rajauksena toimi rippikoulutyö ja isosen työtehtävät rippikoululeireillä. Isokansiota voi tulevaisuudessa kehittää myös kerhonohjaajien tarpeisiin, pienryhmä- ja päivärippikouluihin tai tukemaan entistä enemmän Keravan seurakunnan isoskoulutusta.

LÄHTEET

- Aalto, Mikko 2000. Ryppäästä ryhmäksi. Turvallisen ryhmän rakentaminen. Ryttylä: My Generation Oy.
- Aalto, Mikko 2002. Turvallinen ryhmä ja itseksi tuleminen. Helsinki: Aseman Lapset ry.
- Allianssi ry i.a. Nuorisotyön ammattieettinen ohjeistus. Viitattu 30.10.2017. <http://www.alli.fi/binary/file/-/id/665/fid/1581>.
- Björkas, Mikael 2017a. Nuorisotyönohjaaja, Keravan seurakunta. Kerava. Sähköpostiviesti 5.12.2017. Vastaanottaja Elina Kaikkonen. Tuloste tekijöiden hallussa.
- Björkas, Mikael 2017b. Nuorisotyönohjaaja, Keravan seurakunta. Kerava. Sähköpostiviesti 16.9.2017. Vastaanottaja Elina Kaikkonen. Tuloste tekijöiden hallussa.
- Björkas, Mikael 2018. Nuorisotyönohjaaja, Keravan seurakunta. Kerava. Sähköpostiviesti 23.1.2018. Vastaanottaja Elina Kaikkonen. Tuloste tekijöiden hallussa.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a. Osaamisvaatimukset: Sosionomi (AMK). Viitattu 21.3.2018. <https://www.diak.fi/opiskelu/opiskelijan-polku/opintojen-suorittaminen/arviointi/osaamisvaatimukset-sosionomi/>.
- Enckell, Lisa 2007. Ihmisen äänellä ihmiselle. Teoksessa Lisa Enckell (toim.) Kuunteleeko kukaan puhettasi? Kuinka saada viesti perille. Helsinki: Kirjapaja. 41–46.
- Erilaisten oppijoiden liitto ry 2007. Lukineuvola-hanke. Erilaisen oppijan käsikirja. Helsinki: Erilaisten oppijoiden liitto ry.
- Gothóni, Raili; Hyväri, Susanna; Kolkka, Marjo & Vuokila-Oikkonen, Päivi 2016. Inklusio ja yhteisöllisyys yhteisen hyvän toteutumisenä. Teoksessa Raili Gothóni, Susanna Hyväri, Marjo Kolkka & Päivi Vuokila-Oikkonen (toim.) Osallisuus yhteiskunnallisena haasteena. Diakonia-ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan vuosikirja 2. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. 13–23.
- Grönlund, Henrietta 2017. Nuoret vapaaehtoisina kirkossa ja yhteiskunnassa. Teoksessa Jarmo Kokkonen (toim.) Tehdään ihmeitä. Osallisuus,

- vapaaehtoisuus, jäsenyys ja hengellisyys isostoiminnassa. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. 107–124.
- Hardecker, Georg; Niemelä, Kati; Schlag, Thomas & Schweitzer Friedrich 2015. Confirmation Work in the View of the Workers. Teoksessa Friedrich Schweitzer, Kati Niemelä, Thomas Schlag & Henrik Simojoki (eds.) Youth, Religion and Confirmation Work in Europe. The Second Study. München: Gütersloher Verlagshaus. 71–81.
- Hytönen, Maarit 2016. Kristillisen perinteen välittyminen. Teoksessa Kimmo Kettola, Maarit Hytönen, Veli-Matti Salminen, Jussi Sohlberg & Leena Sorsa (toim.) Osallistuva luterilaisuus. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2012-2015: Tutkimus kirkosta ja suomalaisista. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus. 110–145.
- Hyväri, Susanna & Nylund, Marianne 2010. Yhteisöllisiä työmenetelmiä syrjäytymisen voittamisessa. Teoksessa Terhi Laine, Susanna Hyväri & Päivi Vuokila-Oikkonen (toim.) Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tammi. 29–47.
- Hänninen, Veli-Pekka 2007. Oikean nautinnon tuova hartaus. Teoksessa Lisa Enckell (toim.) Kuunteleeko kukaan puhettasi? Kuinka saada viesti perille. Helsinki: Kirjapaja. 75–89.
- Innanen, Tapani; Niemelä, Kati & Porkka, Jouko 2010. Confirmation Work in Finland. Teoksessa Friedrich Schweitzer, Wolfgang Ilg & Henrik Simojoki (eds.) Confirmation Work in Europe. Empirical Results, Experiences and Challenges. A Comparative Study in Seven Countries. München: Gütersloher verlagshaus. 139–161.
- Innokylä 2018. Learning café eli oppimiskahvila. Viitattu 5.3.2018.
<https://www.innokyla.fi/web/malli2825539>.
- Jattu, Sanna; Kaartinen, Jaakko; Kokkonen, Jarmo; Paananen, Terhi; Porkka, Jouko; Pruuki, Heli; Syrjä, Sirpa; Tukeva, Pekka; Vappula, Katri; Winqvist, Rosa & Åström, Sara 2017. Isoja ihmeitä - Isostoiminnan linjaus 2016. Teoksessa Jarmo Kokkonen (toim.) Tehdään ihmeitä! Osallisuus, vapaaehtoisuus, jäsenyys ja hengellisyys isostoiminnassa. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. 13–70.

- Karlsson, Liisa i.a. Leikitään yhdessä! Mannerheimin lastensuojeluliitto. Viitattu 14.2.2018. https://www.edu.helsinki.fi/lapsetkertovat/lapset/Julkaisut/Leikitaan_yhdessa.doc.
- Kasvatuksen ja nuorisotyön asiantuntijat KNT ry i.a. Eettiset ohjeet. Viitattu 20.4.2018. <https://www.knt.fi/liitto/perustietoa/eettiset-ohjeet/>.
- Kataja, Jukka; Jaakkola, Timo & Liukkonen, Jarmo 2011. Ryhmä liikkeelle! Toiminnallisia harjoituksia ryhmän kehittämiseksi. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Keravan kaupunki 2015. Kerava-info. Taskutilasto. Viitattu 14.2.2018. https://www.kerava.fi/kerava-info/Documents/Taskutilasto_2015_web.pdf.
- Keravan nuorisopalvelut 2017. Yleistietoa. Nuorisotyö. Viitattu 14.2.2018. <http://www.keravannuorisopalvelut.fi/yleistietoa/nuorisotyö/>.
- Keravan seurakunta 2016. Tasekirja. Toimintakertomus. Viitattu 19.3.2018. <http://www.keravanseurakunta.fi/documents/414102/1541817/Tasekirja%2B2016.pdf/>.
- Keravan seurakunta 2018. Seurakunta lyhyesti. Viitattu 14.2.2018. <http://www.keravanseurakunta.fi/seurakunta-lyhyesti>.
- Kirkkohallitus 2015. Jokainen on osallinen - kirkon vapaaehtoistoiminta. Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja. Kirkko ja toiminta. Viitattu 20.2.2018. [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/F772D7BC236419FAC2257E34002FE352/\\$FILE/Jokainen%20on%20osallinen%20-%20Vapaaehtoistoinnin%20linjat%20lopulliset2015.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/F772D7BC236419FAC2257E34002FE352/$FILE/Jokainen%20on%20osallinen%20-%20Vapaaehtoistoinnin%20linjat%20lopulliset2015.pdf).
- Kirkkohallitus 2016. Isoja Ihmeitä. Isostoiminnan linjaus 2016. Viitattu 21.2.2018. [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/3E41B03C248D8EB9C2257F96003C12CB/\\$FILE/Isoja_ihmeita_2016.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/3E41B03C248D8EB9C2257F96003C12CB/$FILE/Isoja_ihmeita_2016.pdf).
- Kirkkohallitus 2017. Suuri ihme. Rippikoulusuunnitelma 2017. Viitattu 21.2.2018. [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/400865F07982E0ECC2257D5100209E1D/\\$FILE/Suurihme-Rippikoulusuunnitelma2017.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/400865F07982E0ECC2257D5100209E1D/$FILE/Suurihme-Rippikoulusuunnitelma2017.pdf).

- Kirkkohallitus i.a. Ydinosaaminen. Ydinosaamiskuvauksia. Kirkon nuorisotyönohjaajan ydinosaaminen. Viitattu 2.4.2018. [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/F69989152F5F3B0AC2257744002BF5ED/\\$FILE/nuorisott_yo.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/F69989152F5F3B0AC2257744002BF5ED/$FILE/nuorisott_yo.pdf).
- Koivuranta, Samuli 2018a. Rippikoulupappi, Keravan seurakunta. Kerava. Sähköpostiviesti 14.2.2018. Vastaanottaja Elina Kaikkonen. Tuloste tekijöiden hallussa.
- Koivuranta, Samuli 2018b. Rippikoulupappi, Keravan seurakunta. Kerava. Sähköpostiviesti 9.3.2018. Vastaanottaja Elina Kaikkonen. Tuloste tekijöiden hallussa.
- Kokkonen, Jarmo 2017. Tiivistelmä. Teoksessa Jarmo Kokkonen (toim.) Tehdään ihmeitä! Osallisuus, vapaaehtoisuus, jäsenyys ja hengellisyys isostoiminnassa. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. 4–5.
- Kokkonen, Jarmo i.a. Sielunhoito rippikoulussa. Viitattu 2.4.2018. [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/313A44CCEE7C1342C225770A003CA2E7/\\$FILE/Sielunhoito%20rippikoulussa.doc](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/313A44CCEE7C1342C225770A003CA2E7/$FILE/Sielunhoito%20rippikoulussa.doc).
- Kokkonen, Jarmo; Kyttä, Elise; Porkka, Jouko & Poropudas, Salla 2013. Lisääkö rippikoulu nuorten hyvinvointia? Rippikoulu kansalaisyhteiskunnan näkökulmasta. Viitattu 20.3.2018. <https://tuhti2013.files.wordpress.com/2013/10/tuhti-rippikoulu-ja-nuorten-hyvinvointi-jouko-porkka.pptx>.
- Kopakkala, Aku 2005. Porukka, jengi, tiimi. Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita.
- Koponen, Juuso; Hildén Jonatan & Vapaasalo, Tapio 2016. Tieto näkyväksi. Informaatiomuotoilun perusteet. Helsinki: Aalto-yliopisto.
- Korkiamäki, Riikka 2014. "Jos mä nyt voisin saada ystäviä" - Ulkopuolisuus vertaissuhteissa nuorten kokemana. Teoksessa Mika Gissler, Marjatta Kekkonen, Päivi Känkänen, Päivi Muranen & Matilda Wrede-Jäntti (toim.) Nuoruus toisin sanoen. Tampere: Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy. 38–50.

- Korkiamäki, Riikka; Nylund, Marianne; Raitakari, Suvi & Roivainen, Irene 2008. Yhteisösosiaalityö kansalaisyhteiskunnan ja asiakastyön rajapinnassa. Teoksessa Irene Roivainen, Marianne Nylund, Riikka Korkiamäki & Suvi Raitakari (toim.) Yhteisöt ja sosiaalityö. Kansalaisen vai asiakkaan asialla? Jyväskylä: PS-kustannus. 9–20.
- Laurila, Airi 2018. Erityisnuorisotyönohjaaja, Keravan seurakunta. Kerava. Sähköpostiviesti 11.3.2018. Vastaanottaja Elina Kaikkonen. Tuloste tekijöiden hallussa.
- Myllyniemi, Sami 2012. Vapaaehtoistoiminta. Teoksessa Sami Myllyniemi (toim.) Monipolvinen hyvinvointi. Nuorisobarometri 2012. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö, Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisoasiain neuvottelukunta. 18–25.
- Myllyniemi, Sami 2013. Ryhmäosallisuus ja alueisiin kuuluminen. Teoksessa Sami Myllyniemi (toim.) Vaikuttava osa. Nuorisobarometri 2013. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö, Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisoasiain neuvottelukunta. 55–58.
- Mäkinen Eeva-Kaisa 1995. Selkotekstin ominaisuuksia. Teoksessa Johanna Juvonen & Päivi Fadjukoff (toim.) Selko-oppimateriaalin tekijän opas. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. 36–38.
- Niemelä, Kati & Porkka, Jouko 2015. Confirmation Work in Finland. Teoksessa Friedrich Schweitzer, Kati Niemelä, Thomas Schlag & Henrik Simojoki (eds.) Youth, Religion and Confirmation Work in Europe. The Second Study. München: Gütersloher Verlagshaus. 223–233.
- Perttunen Marketta 1995. Kerro kuvin. Teoksessa Johanna Juvonen & Päivi Fadjukoff (toim.) Selko-oppimateriaalin tekijän opas. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. 51–60.
- Pessi, Anne Birgitta & Seppänen Marjaana 2011. Yhteisöllisyys. Teoksessa Juho Saari (toim.) Hyvinvointi. Suomalaisen yhteiskunnan perusta. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press. 288–313.
- Pettersson, Per & Simojoki, Henrik 2010. Does Confirmation Work Contribute to Civil Society? Teoksessa Friedrich Schweitzer, Wolfgang Ilg & Henrik Simojoki (eds.) Confirmation Work in Europe. München: Gütersloher Verlagshaus. 265–275.

- Porkka, Jouko 2008. Kirkon kasvatustoiminta yhteiskulttuurista postmoderniin. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: LK-kirjat. 153–220.
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Haastattelu. Viitattu 13.9.2017. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3.html.
- Salminen, Veli-Matti 2016. Kirkon auttamistyö yhteiskunnallisena osallistumisena. Teoksessa Kimmo Ketola, Maarit Hytönen, Veli-Matti Salminen, Jussi Sohlberg & Leena Sorsa (toim.) Osallistuva luterilaisuus. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2012-2015: Tutkimus kirkosta ja suomalaisista. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus. 146–171.
- Salmivalli Christina 2005. Kaverien kanssa. Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Seta i.a.a. Nuoret. Tietoa ammattilaisille. Viitattu 2.3.2018. <http://seta.fi/tietoa-ammattilaisille/>.
- Seta i.a.b. Sukupuoli. Viitattu 14.2.2018. <http://seta.fi/sukupuoli/>.
- Suomen Settlementiliitto i.a. Sukupuolisensitiivisyys. Viitattu 12.1.2018. <https://www.setlementti.fi/sukupuolisensitiivisyys/sukupuolisensitiivisyys3/>.
- Talentia ry 2017. Arki, arvot ja etiikka. Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. Viitattu 20.4.2018. <http://talentia.e-julkaisu.com/2017/eettiset-ohjeet/>.
- Thitz, Päivi 2006. Diakonian yhteisölliset merkitykset. Yhteiskuntatieteen pro gradu -tutkielma. Sosiaalipsykologian ja sosiologian laitos. Kuopion yliopisto. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja B Raportteja 32. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Thitz, Päivi 2013. Seurakunta osallisuuden yhteisönä. Akateeminen väitöskirja. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja A Tutkimuksia 40. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Virtuaaliammattikorkeakoulu i.a. Haastatteluun perustuvan tutkimuksen suorittaminen. Viitattu 13.9.2017.

<http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojak-sot/0709019/1193463890749/1193464131489/1194289380312/1194290540422.html>.

LIITE 1 Keravan seurakunnan työntekijöiden haastattelun kenttämuistiinpanot

HAASTATTELUN RUNKO

1. Opinnäytetyön tekijöiden ja aiheen esittely

2. Mitä toiveita teillä on Isoskansiolle?

- Laajemmin sisältöä esimerkiksi lastenleirien, pienryhmien ja erityisryhmien tarpeisiin
- Selkeämpi asettelu
- Puhelimella käytettävään muotoon tulostettavan muodon lisäksi
- Myös sisältöä, jossa kerrataan isoskoulutuksen teemoja, ei pelkästään leikkivihkoa

3. Mihin tarpeisiin Isoskansion tulisi erityisesti vastata?

- Tukea isosten työtehtävien suunnitteluun
- Hartauden pitämiseen tukea

4. Milloin voimme tulla kartoittamaan isosten toiveita Isoskansiolle?

- Sovittu käynti vanhojen isosten iltaan toukokuulle 2017

5. Opinnäytetyön valmistumisaikataulun esittely

- Isoskansio valmistuu kesäksi 2018

LIITE 2 Learning Café -työskentelyn kysymykset ja nuorten vastaukset

1. MIKÄ ISOSKANSIOSSA ON HYVÄÄ?

- Kattava
- Nurjis
- Paranoid
- Epävarmuuden turva (hyvin tukena leirillä)
- Hyvää ajatustenherättelyä (Isä meidän vuoropuhelu)
- Auttaa idiootteja (mua)
- Antaa ideoita
- Hyviä leikkejä erilaisiin tilanteisiin

2. MIKÄ ISOSKANSIOSSA ON HUONOA?

- Liian iso
- Tylsä
- Ei oo cool
- Ei oo liekkei
- Sekava (sisällysluettelo ei ole, tyhjentävä, en saa tarpeeksi irti)
- Se on läjä
- Raamatunkohdat ei ole samaistuttavia
- Ei kuvia laululeikkien liikkeistä
- Epäselvät ohjeet

3. MITÄ JÄTTÄISIT POIS?

- Hartausnäytelmiä (kun ei niitä kukaan kai käytä) (paitsi nurjis)
- Ei hirveesti mitään

4. MITÄ TOIVOISIT LISÄÄ?

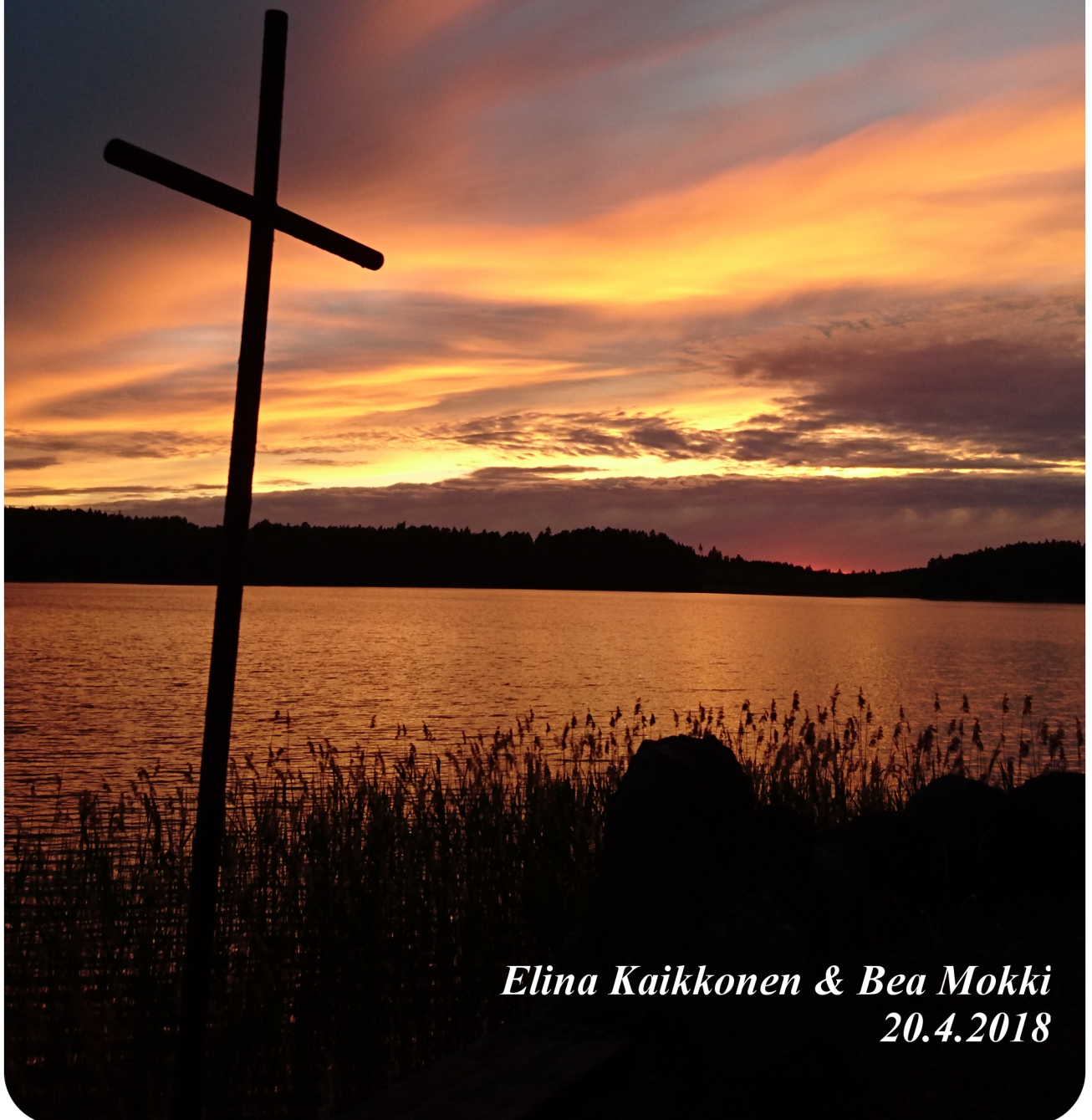
- Värejä
- Uusia leikkejä ja sketsejä
- Järjestelmällinen
- Kuvia (havainnollistavia ja muutenki vaa)
- Selkeä

- Kompakti
- Pokkari & PDF-tiedosto
- Ei läjä
- Jorma (sketsi), Imurinmyyjä (sketsi)
- Selkeät kuvaukset ja ohjeet
- Sisältöä erityisripareita ajatellen
- Leikkejä myös muutamalle (3-7) henkilölle esim. raamiksiin tai pienrippikouluun
- Liekkejä
- Omat osuudet lasten leireille ja ripareille
- Pienempi

LIITE 3 Isokansion ensimmäinen osa

Isoskansio

ENSIMMÄINEN OSA

Elina Kaikkonen & Bea Mokki
20.4.2018

Hei isonen!

Psalmia 139 mukailten: Sinä olet ihme, suuri ihme, ja kiitän sinua siitä.

Sinä, isonen, olet merkittävä ja tärkeä osa seurakuntaa. Saat olla tukemassa nuorempiä - sekä myös työntekijöitä - heidän matkallaan, oli kyse sitten rippikoulusta, varhaisnuorten leiristä, tai vaikkapa kerhosta. Vaikka olet nyt valmistunut isoseksi, sinun ei tarvitse osata olla täydellinen, riittää kun olet oma itsesi! Muista aina, että myös sinulla on oikeus tukeen ja ohjaukseen. Pyydä vain rohkeasti apua, jos sitä kaipaat.

Kädessäsi on nyt Isoskansio. Kansion tarkoituksena on auttaa ja tukea sinua tehtävissäsi.

Unohtuivatko leikin vetämisen perusasiat?

Tämä Isoskansion ensimmäinen osa antaa sinulle tietoa ja vinkkejä isosen tehtäviin, kuten vaikka leikin vetämiseen.

Miten se sketsi menikään?

Isoskansion toisesta osasta löydät materiaalia ja ohjeita erilaisiin leikkeihin, näytelmiin, sketseihin, sekä hartauksiin.

Onnea ja siunausta tehtäviisi!

Lisää materiaalia löydät esimerkiksi...

... kirjoista: "**Kerron sinulle tarinan**" tai "**Sunnuntaikertomuksia**"

... MLL:n leikkipankista:
leikkipankki.leikkipäivä.fi

... Pompelipediasta: **wiki.isosten.net**

Ensimmäinen osa

Suunnittelu	1
Ryhmän ohjaaminen	2
Hartauden pito	3-4
Leikin ohjaaminen	5
Esiintyminen	6
Isosen tehtävät	7
Ongelmatilanteet	8

"Parempi olla pieni ja valaista, kuin iso ja varjostaa" -Anita Tiikasalo

Suunnittelu

"Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty."

Kaikki toiminta on hyvä suunnitella etukäteen, on kyse sitten iltaohjelmasta, hartaudesta tai raamiksesta.

Suunnittelussa tärkeää on *kuunnella kaikkien mielipiteitä*, ja jakaa vastuita tasapuolisesti. Myös toimintaan osallistujilta voi kysyä toiveita ja ehdotuksia!

Aina ei tarvitse koko isosporukkaa suunnitteluun, vaan *suunnittelua voi jakaa* myös pienemmille ryhmille. Tärkeää kuitenkin on, että kaikki isoset tietävät mitä on sovittu ja suunniteltu.

Suunnitellut *asiat on hyvä kirjoittaa ylös!* Näin muistatte vielä illalla päivällä suunnittelemanne asiat, eikä tarvitse aloittaa alusta. Paperilta tai puhelimen muistista on aina helppo tarkistaa, mitä on sovittu.

Muista, että...

- ...Yksi isonen ei voi suunnitella ja tehdä kaikkea
- ...Pyydä aina apua kun sitä tarvitset
- ...Jakakaa mieluisia vastuita tasapuolisesti
- ...Myöskään epämieluisat tehtävät eivät saa kaatua yhden isosen harteille

Ryhmän ohjaaminen

Ryhmän ohjaajalla on tärkeä rooli ryhmän toimimisen kannalta. Isosena voit olla ohjaamassa erilaisia ryhmiä: kerhoryhmää, raamisryhmää tai vaikkapa koko rippikouluryhmää.

Ohjeita ryhmän ohjaajalle:

Ole selkeä ohjeistuksessa. Ohjeistuksesta tekee selkeämmän se, että tiedät itse, mitä olette tekemässä, ja olet miettinyt etukäteen mitä aiot sanoa.

Kohtele ryhmäläisiä aina tasapuolisesti. Kaikilla ryhmäläisillä on oikeus sanoa oma mielipiteensä ja tulla kuulluksi.

Sinun ei tarvitse tehdä kaikkea yksin. Saat jakaa tehtäviä ja vastuita ryhmäläisille.

Pidä tuntosarvet pystyssä! Jos ryhmän sisällä tulee erimielisyyksiä tai muita vaikeuksia, ole valmis puuttumaan niihin. Vaikeissa tilanteissa älä epäröi pyytää apua työntekijältä.

Maltti on valttia! Pyri aina olemaan kärsivällinen ja rauhallinen. Hermostuminen ryhmäläisiin ei edesauta ryhmän toimintaa.

Mikäli työntekijä on kertonut jonkun ryhmäläisen erityistarpeista, ota ne huomioon (esim. selkokieliisyys, oman tilan tarve, lukivaikeudet, keskittymisvaikeus). Jos et tiedä, kuinka, kysy apua!

Muista, että...

- ...olet myös itse osa ryhmää!
- ...kannustat ryhmäläisiä osallistumaan näyttämällä esimerkkiä.
- ...isosen roolissa olet ennen kaikkea innostaja - positiivisuutesi tarttuu!

Hartauden pito

Hartaus ei ole suoritus tai esitys vaan se on yhteistä hiljentymistä Jumalan kasvojen edessä. Hartauden keskeisimmät elementit ovat Raamattu ja rukous. *Hartauteen valmistautuessa kannattaa itse lukea Raamattua ja rukoilla.*

Hartauden pitäjän tehtävä on luoda hartaustilanteesta turvallinen ja levollinen hetki jokaiselle osallistujalle. Hartauden pitäjänä sinun ei kuitenkaan tarvitse käyttää liikaa energiaa siihen, että pidät järjestystä yllä - siinä auttavat muut isokset ja ohjaajat.

Voit jakaa vastuita hartaudestasi muille isosille tai ohjaajille: esimerkiksi jos sinua jännittää ääneen lukeminen, voit pyytää jotakuta muuta lukemaan valitsemaasi tekstiä puolestasi.

Valmiita tarinoita

Kuvia

Puhetta

Rukousta

Hartaudessa voi olla...

Esineitä

Musiikkia

Liikettä

Hiljaisuutta

Näytelmiä

Omia ajatuksia

Hartaus tulee aina valmistella mahdollisimman huolellisesti. Hyvä valmistautuminen tekee hartaustilanteesta rauhallisen ja turvallisen. Valmistellessasi hartautta pyydä rohkeasti apua ohjaajilta. Hartauksia voi olla hyvin monenlaisia.

Olennaista ei ole se, millainen hartaus on muodoltaan, vaan se mitä siinä puhutaan ja mitä sillä halutaan saada aikaan.

Hartaustilakin on hyvä valmistella ajoissa.
Mieti, mitä sinne haluat ja tarvitset?

Valaistus?
Kynttilät? Altteri?
Rekvisiitta? Istumapaikat?
Laulukirjat?

Hartaus voi rakentua esimerkiksi näin:

Alkulaulu
Raamatunteksti
Puhe tai tekstiin liittyvä tarina
Rukous (joko valmis rukous jostain kirjasta tai itse kirjoitettu)
Laulu
Isä Meidän –rukous ja/tai Herran siunaus (voidaan lukea sisaruspiirissä)

...tai näin:

Musiikkia taustalle
Musiikin aikana mahdollisuus kierrellä ja katsella esimerkiksi seinällä olevia kuvia/sytyttää kynttilä
Aiheeseen sopiva yhteislaulu
Isä Meidän -rukous/Herran siunaus

Myös virsikirjan liiteosasta löytyy erilaisia perinteisiä hartauksia!

Muista, että...

...hartaudessa toimiminen on osallistujan omalla vastuulla.
...jos kerrot omasta elämästäsi jotain, olet valmis sen jakamiseen, ettet kadu sitä myöhemmin.
...hartaus on myös sinua itseäsi varten!

Leikin ohjaaminen

Leikkiminen ryhmässä luo ryhmähenkeä ja näin ollen kasvattaa myös ryhmän turvallisuutta. Ryhmän tulee olla turvallinen jokaiselle sen jäsenelle, jotta ryhmäläinen uskaltaa olla oma itsensä. Ryhmä kehittyy aina toimiessaan yhdessä, ja sama ryhmä voi olla eri aikoina eri tavalla turvallinen, tai turvaton. Tästä syystä esimerkiksi rippileirin alussa nimi- ja tutustumisleikit toimivat paremmin kuin yksilön esilläoloa vaativat leikit.

Kun suunnittelet leikkejä, sinun tulee aina ottaa huomioon ryhmä, joka niitä tulee leikkimään.

Kaikki leikit eivät sovi kaikille ryhmille. Esimerkiksi leikki, jossa mennään fyysisesti hyvin lähelle toisia, ei välttämättä tunnu kaikista ryhmäläisistä turvalliselta tai hyvältä. Sama leikki, joka aluksi ei sovi ryhmälle, voi toimia kuitenkin ryhmän yhdessäolon loppuvaiheessa hyvinkin.

Tässäkin asiassa täytyy pitää tuntosarvia koholla, jotta on kärryillä siitä, missä vaiheessa ryhmän turvallisuuden kehitys on. Aina kannattaa mieluummin varmistaa työntekijältä sopiiko tietty leikki kyseiselle ryhmälle.

Vapaaehtoisleikkejä ohjattaessa on oltava erityisen tarkkana, että leikistä ei muodostu nolaamista, vaan se on hauskaa kaikkien mielestä.

Muista, että...

- ...kertaat mielessäsi leikin säännöt etukäteen.
- ...muut isokset eivät häiritse ohjaamista.
- ...huolehdi tarvikkeet valmiiksi.
- ...kertaat leikin säännöt. Monista leikeistä on useita variaatioita.
- ...lopetat leikki, kun kaikilla on vielä kiivaa!

Esiintyminen

Sketsit ja erilaiset näytelmät toimivat usein hyvin tunnelman nostattajina. Kansion toisesta osasta löydät lukuisia eri sketsejä sekä näytelmiä niin hartaustilanteisiin kuin iltaohjelmiinkin. Hyviä ideoita uusiin sketseihin ja näytelmiin löydät myös esimerkiksi vitsikirjoista tai televisio-ohjelmista.

Hartausnäytelmä ei ole sketsi. Sen tarkoitus ei ole naurattaa, vaan herättää ajatuksia.

Sketseissä ja näytelmissä tärkeää on löytää vitsin ydin, ja repliikki, joka paljastaa sen eli “punchline”. Kun esiintyjillä on tiedossa, mikä on kohokohta, se on helpompaa välittää yleisölle. Keskity siis ytimeen ja varmista, ettei se jää katsojalle epäselväksi!

Sketsit ovat usein hauskoja, mutta kannattaa miettiä etukäteen sitä, mille niissä nauretaan.

Eihän valitsemanne sketsi voi loukata ketään yleisössä olevaa? Maailmassa on paljon sketsejä, missä ei naureta tietyille ihmisryhmille tai mollata ketään - valitkaa siis sellaisia sketsejä!

Iltaohjelmia suunnitellessa on hyvä tarkistaa leikkien, sketsien ja laulujen tasapaino. Yhdessä leikkiminen ja tekeminen on usein ryhmälle mukavampaa kuin pelkkä yleisönä istuminen.

Muista, että...

- ...harjoitelkaa aina etukäteen.
- ...puhukaa niin kovaa, että jokainen katsoja kuulee.
- ...katsokaa aina yleisöön päin.

Isosen tehtävät

Jokaisella riparilla solmitaan isosten ja ohjaajien kesken isossopimus. Isossopimuksessa sovitaan erilaisista asioista liittyen rippikouluun ja isosen tehtäviin rippikoulussa. On olennaista, että isonen ja ohjaajat saavat sopimuksesta omat kopionsa jo ennen leiriä - osaathan pyytää sellaista, mikäli et ole saanut sitä ajoissa!

Tässä joitain neuvoja isosena toimimiseen. Kysy aina tarkempia ohjeita riparin ohjaajilta - ohjeita voi leirikohtaisesti olla muitakin!

Isosen...

- ... on oikeutettu tukeen ja apuun ohjaajilta.
- ... saa riparilla päivittäiset palaverit ja omaa aikaa.
- ... viettää riparin vapaa-ajan riparilaisten kanssa.
- ... nukkuu yöt ja toimii muutenkin riparin sääntöjen mukaisesti.
- ... on lojaali ohjaajia, isäntää/emäntää ja toisia isosia kohtaan.
- ... pyrkii huomioimaan kaikki tasapuolisesti - myös riparin jälkeen!
- ... tekee osuutensa riparin turvallisuuden hyväksi.
- ... kertoo havainnoistaan ohjaajille.

Isosen ei...

- ... aloita seurustelua riparin aikana.
- ... ole terapeutti riparilaisille, toisille isosille tai ohjaajille.
- ... valvo yörauhaa isännän/emännän seurana.
- ... kaada omia murheitaan riparilaisten niskaan.

Muista, että...

- ...ohjaajat ovat riparilla myös sinua varten!
- ...väsyneenä et jaksata toimia.
- ...persoonasi on tärkein työvälineesi!

Ongelmatilanteet

Ihmisten kanssa toimiessa ei aina mene niin kuin tahtoisi. Ongelmatilanteita voi tulla vastaan, vaikka hoitaisit omat hommasi niin hyvin kuin pystyt. Tässä muutama esimerkki mahdollisista ristiriitatilanteista, ja miten niissä voi toimia. Missään tilanteessa ei kuitenkaan koskaan ole yhtä ainoaa oikeaa tapaa toimia.

Riparilainen ei suostu tekemään mitään ryhmätilanteessa

- Koeta miettiä, mistä riparilaisen käytös johtuu. Hän voi olla luonteeltaan ujo, ja tarvita enemmän aikaa tutustua ryhmään, tai sitten häntä ei vain kiinnosta yhteinen tekeminen.
- Yritä jutella riparilaisen kanssa vapaa-ajallakin, jotta tutustutte toisiinne!
- Aina voi muistuttaa, että omalla panoksellaan jokainen tekee riparistaan kiinnostavan ja hauskan - kukaan ei voi tehdä sitä hänen puolestaan.
- Voit myös jakaa ryhmäläisiä pareihin, jotta keskustelu ja tekeminen tuntuisi turvallisemmalta.

Ryhmä on levoton iltaohjelmassa

- Huutaminen tekee tilanteesta vain huonomman
- Jokainen isonen on vastuussa järjestyksen ylläpitämisestä - hyvä keino on istua riparilaisten seassa.
- Energinen leikki voi auttaa purkamaan levottomuutta
- Levottomuus johtuu yleensä jännityksestä. Selkeät ohjeet auttavat jännityksen poistamisessa!

Isosten yhteistyö ei toimi

- Pidä aina huoli siitä, että olet itse ystävällinen
- Pura ristiriitatilanteet heti keskustelemalla
- Jos keskustelu ei onnistu, pyydä apua ohjaajalta
- Muista, että riparilaisten ei tarvitse tietää isosten ristiriidoista.

Ohjaajan kanssa on ongelmia

- Keskustele asiasta ohjaajien kanssa, älä muiden isosten
- Jos et uskalla ottaa asiaa puheeksi, puhu toiselle ohjaajalle
- Isäntä/emäntä on linkkinä ohjaajien ja isosten välissä, voit pyytää apua myös häneltä

Muista, että...

... kaikista ei tarvitse pitää, mutta kaikkia pitää rakastaa!

LIITE 4 Isokansion toinen osa

**Isoskansio
TOINEN OSA**

*Muokattu vanhan
kansion pohjalta
20.4.2018*

Toinen osa

Raamatunkohtia	2
Hartaustekstejä	4
Hartausnäytelmiä	6
Ryhmiinjakotapoja	16
Tutustumisleikkejä	17
Laululeikkejä	21
Ulkoleikkejä	29
Vapaaehtoisleikkejä	33
Sekalaisia leikkejä	36
Sketsejä	40
Olympialaislajeja	60

"..sillä Herra, sinun Jumalasi, käy itse sinun kanssasi; hän ei jätä eikä hylkää sinua."

5. Moos. 31: 6

Tutustuminen

Jesaja 43:1 Jumala kutsuu nimeltä
Matt. 4:18-19 Jeesus kutsuu seuraamaan
Matt. 28:18-20 Lähetyskäsky

Ryhmän jäsenenä

Apt 2:41-47 Näin elettiin ennen
Matt 18:10-14 Vertaus kadonneesta lampaasta
1. Joh 4:7-12 Minua rakastetaan – huolehdiin muista

Mitä usko on

Joh. 3:16 Pienoisevankeliumi
Joh. 6:37 Jeesus huolehtii omistaan
Hep. 11:1 Usko on luottamusta

Raamattu

Joh. 3:16 Pienoisevankeliumi
Joh. 20:30-31 Raamatun tarkoituksesta
Luuk. 1:1-4 Miksi Luukas kirjoitti evankeliuminsa
2. Piet. 1:16-21 Raamatun synnystä ja sen lukemisesta
2. Tim. 3:16-17 Raamatun synnystä ja tarkoituksesta

Jumala – maailman ja ihmisen luoja

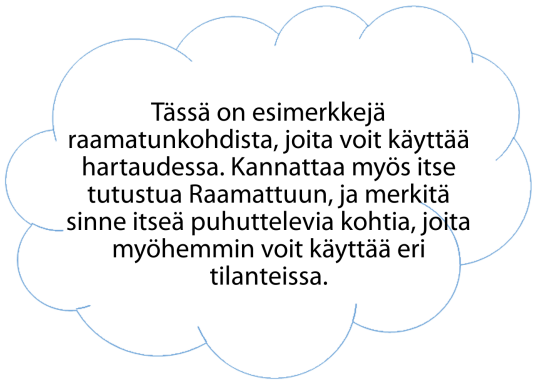
1. Moos. 1, 2:3 Luomiskertomus
1. Moos. 1:26-30, Ps 8:4-10, Hepr. 2:5-8
Jumala loi ihmisen luomakunnan herraksi
Joh. 1:1-5 Luomiskertomus Johanneksen mukaan

Jumala – Taivaallinen Isä

Ps. 139:7-14 Jumala huolehtii aina
Luuk. 15:11-32 Jumala rakastaa aina
Matt. 6:24-34 Älä murehdi turhan takia

Miten voin oppia tuntemaan Jumalan

1. Tim. 2:4-6 Vain Jeesus kertoo Jumalasta
1. Joh. 4:10 Jumala tuli ensin ihmisten luo
Joh. 14:6 Jumalan voi löytää vain Jeesuksen kautta

Tässä on esimerkkejä raamatunkohdista, joita voit käyttää hartaudessa. Kannattaa myös itse tutustua Raamattuun, ja merkitä sinne itseä puhuttelevia kohtia, joita myöhemmin voit käyttää eri tilanteissa.

Miten Jumalan voi kohdata elämässä

Luuk. 7:36-50 Syntinen nainen kohtasi Jeesuksessa Jumalan

Jeesus Nasaretilainen - ihminen

Luuk. 2:1-20 Jeesuksen syntymä
Joh. 11:35, Joh. 2:13-17, Mark. 11:12 Jeesus ja tunteet
Matt. 27:46, 50 Jeesus ristillä. Tunsi pelkoa, häntä, tuskaa

Jeesus – Jumalan poika

Luuk. 1:28-35 Jeesuksen ihmeellinen syntymä
Joh. 1:45-49 Natanael koki ja näki
Joh. 9:1-12 Jeesus paransi sokeana syntyneen
Matt. 14:22-33 Jeesus kävelee veden päällä
Matt. 16:13-17 Pietari tunnustaa Jeesuksen messiaaksi

Jeesus Kristus – Vapahtaja

Jes. 53:2-5 Jeesuksen kärsimys oli ennustettu. Kaikkien evankeliumien loppuluvut kertovat Jeesuksen kuolemasta
Joh. 3:16 Pienoisevankeliumi kertoo, miksi Jeesuksen piti kuolla
2. Kor. 5:14-21 Kertoo, miksi Jeesus kuoli

Ylösnoussut Jeesus – meidän Herramme

Luuk. 23:55, 24:3 Naiset haudalla, Jeesus nousut ylös
Luuk. 24:13-16, 30-31 Opetuslapset kohtaavat Jeesuksen Emmauksen tiellä
1. Kor. 15:3-7 Ylösnoousemuksella on paljon todistajia
Room. 6:23 Kuolema on voitettu

Pyhä Henki

Apt. 2 Jeesus antaa Pyhän Hengen
Gal. 5:22, 1. Kor. 12:1-11 Pyhän Hengen lahjoja

Seurakunta

Apt. 2 Ensimmäinen kristillinen seurakunta syntyy
Apt. 4:32-37 Näin elettiin ennen
Joh. 15:1-10 Vertaus viinipuusta.
1.Kor. 12:13-31 Seurakunta on kuin ruumis

Kaste

Matt. 28:18-20 Kaste- ja lähetyskäsky
Gal. 3:26-27 Kaste tekee Jumalan lapseksi

Ehtoollinen

1. Kor. 11:23-26, Matt. 26:26-29 Jeesus asettaa ehtoollisen

Uskonelämän hoitaminen

Apt. 2:42 Uskonelämän hoitamisen perusasiat

Rukous

Matt. 6:9-14, Matt. 6:9-14 Isä meidän
Fil. 4:6-7 Rukouksesta saa rauhan
Luuk 6:12 Jeesuskin rukoili Jumalaa

Rippi ja sielunhoito

Joh. 20:22-23 Jeesus antaa oppilailleen vallan antaa syntejä anteeksi

Synti

1. Moos. 3 Syntiinlankeemuskertomus
Matt. 4:1-6 Myös Jeesusta kiusattiin
Matt. 15:18-19 Synti on todellisuutta
Room. 6:23 Synnin palkka on ero Jumalasta
Ef. 6:11-18 Kristityn sota-asu taistelussa pahaa vastaan
1. Joh. 1:8-10 Meidän tulee tunnustaa syntimme

Käskyt

2 Moos 20:7-17 Käskyt
Matt. 22:37-39 Rakkauden kaksoiskäsky
Room. 3:19-26 Syntiset tarvitset Jeesusta
Ef. 2:8-9 Vain Jumalan armo pelastaa, ei ihmisen teot

Rakkaus

Saarn. 11:9-10 Iloitse nuoruudestasi
Laul. 8:5-7 Rakkauden ylistys
1. Kor. 13 Suurin niistä on rakkaus
1. Joh. 4:7-12 Jumalan rakkaus
1. Moos. 1:27-28, 2:18, Matt. 19:4-6 Jumala on luonut seksuaalisuuden

Matt. 22:37-39 Rakkauden kaksoiskäsky
Matt. 19:5-6 Avioliitosta

Kärsimys ja kuolema

Joh. 11:17-27 Jeesukseen uskova ei kuole ikinä
Room. 8:38-39 Mikään ei erota kristittyä Jumalasta
Joh. 14:2-3 Jeesus noutaa meidät luokseen taivaaseen

Elämän todellisuuden kohtaaminen

2. Kor. 11:23-29, 12:7-10 Paavalin kärsimyksiä
Gal. 6:2 Auttakaa toisianne
Joh. 9:1-3 Emme tiedä kärsimyksen syytä
Gal. 6:7-9 Ihminen on itse syyppää kärsimykseensä
1. Piet. 5:7 Puhu Jumalalle kaikesta
Ps. 121 Apu tulee Herralta
Ps. 73:26, 28 Ihmisen onni on olla Jumalan lähellä

Parannus ja vanhurskaus

Luuk. 15:11-32 Tuhlaajapoikavertaus
Room. 3:21-24 Uskova saa vanhurskauden

Lähetys

Matt. 28:18-20 Kaste- ja lähetyskäsky
Apt. 8:5-8, 26-40 Filippuksen kokemuksia lähetystyöstä

Palvelu/Diakonia

Luuk. 10:26-37 Laupias samarialainen
Jaak. 2:14-20 Usko ilman tekoja on kuollut

Kristitty yhteiskunnassa – Yhteiskunta ja sen pelisäännöt

Room. 13:1-10 Kristityn suhteesta esivaltaan
Apt. 5:17-29 Tulee palvella enemmän Herraa kuin ihmistä
Matt. 6:33 Ensin Jumala, sitten kaikki muu

Työ

1. Moos. 3:17-19 Työstä tuli kirous
Matt. 25:14-30 Vertaus kyvyistä, käytä kykyjäsi
2. Tess. 3:6-15 Kuka ei halua tehdä työtä, älköön myöskään syökö

Vapaa-aika

1. Moos 2:1-3 Jumala rentoutui lepöpäivänä
Mark 2:23-28 Pyhäpäivä on ihmistä varten

Luonnonsuojelu

1. Moos 1:1 - 2:3 Luomiskertomus
 1. Moos 1:27-30 ja 1. Moos 2:15 Ihmisen luominen varjelemaan ja viljelemään maata
 Ps. 8:4-10 Jumala huolehtii ihmisestä, ihminen on luomakunnan Herra

Vapaus ja vastuu

Luuk. 10:26-37 Laupias samarialainen
 Matt. 25:31-46 Viimeinen tuomio
 Matt. 7:12, Luuk. 6:31 Kultainen sääntö suhteesta lähimmäiseen
 Apt. 4:32 Ensimmäiset kristityt huolehtivat toisistaan

Päihteet

1. Kor. 3:16-17 Pidä huolta itsestäsi
 Room. 14:14-23 Toisen takia voi luopua jostakin

Nuoret ja vanhemmat – itsenäistyminen ja aikuistuminen

Ef. 6:1-4 Nuorten ja vanhempien suhteesta
 Room. 12:9-18 Ohjeita perhe-elämään
 2. Moos. 20:12 Ohjeita nuorelle
 Apt. 5:29 Tässä tärkein ohje
 Luuk. 2:41-52 Jeesuksella on vaikeuksia vanhempiensa kanssa
 Matt. 5:21-26 Sopu on tärkeää

Rikkaat ja köyhät – Suhde toisiin ihmisryhmiin - Kansojen erimielisyys

Mark. 7:20-23 Synti on kaiken perussyy
 Matt. 5:21-26 Pyri aina sovintoon
 Luuk. 16:19-31 Rikas mies ja Lasarus
 Luuk. 12:15-21 Ahneudella on huono loppu

Ylösnousemus ja iankaikkinen elämä

Joh. 11:25, 26 Jeesukseen uskova ei kuole koskaan
 Joh. 14:2, 4, Ilm. 7:13-17 Iankaikkisesta elämästä
 Joh. 5:28-29 Kaikki kootaan kerran Jeesuksen eteen

Muita tärkeitä Raamatunkohtia

Herran siunaus eli Aaronin siunaus 4. Moos. 6:22-26
 Paimenpsalmi Ps. 23
 Jumalan puhelinnumero Ps. 50:15
 Pienoisevankeliumi Joh. 3:16
 Tuhlaajapoika Luuk. 15:11-32
 Isä meidän Matt. 6:9-14, Luuk. 11:2-4
 Jeesuksen jäähyväispuhe Joh. 14-17
 Vuorisaarna Matt. 5-7
 Apostolinen siunaus 4. Moos. 6:22-27
 Jumala huolehtii meistä aina Ps. 139:1-12

"Ihan aluks hartauden pitäminen jännittää vaikka loppupelissä se on kuitenkin ihan kivaa."

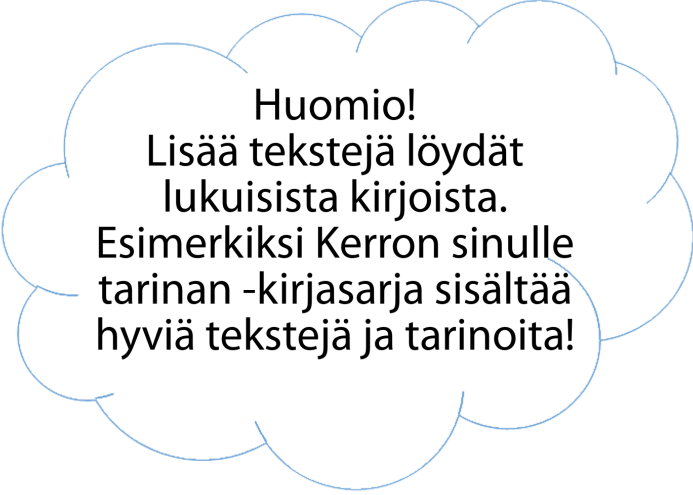
- Isonen, 18v

1. Jalanjäljet hiekassa

Eräänä yönä näin unta, että kuljin merenrannalla Herran kanssa. Taivaalla välkehti kuvia elämästäni. Huomasin, että niissä kaikissa oli jalanjälkiä hiekassa. Joskus jälkiä oli kahdet, joskus vain yhdet.

Elämäni vaikeissa kohdissa näin vain yhdet jalanjäljet ja sanoin: ”Herra, sinä lupasit kulkea aina kanssani. Miksi et ollut rinnallani kun tarvitsin sinua kipeimmin?”

Herra vastasi: ”Niissä kohdissa, joissa olet nähnyt vain yhdet jalanjäljet, lapseni, minä kannoin sinua.”

Huomio!
Lisää tekstejä löydät lukuisista kirjoista. Esimerkiksi Kerron sinulle tarinan -kirjasarja sisältää hyviä tekstejä ja tarinoita!

2. Kalanruotona fantasiamatkalle

Porukka menee makaamaan lattialle niin, että jokaisen pää on toisen vatsan päällä. Huone hämärretään ja kaikki ovat hiljaa. Huoneessa soi rauhallinen musiikki, kaikki pitävät silmät kiinni ja lukija lukee tekstin rauhallisesti ja taukoja pitäen.

”Ilta on kuuma ja painostava. Kiireinen päivä on painunut iltaan, ja sinä seisot järven rannassa katselemassa tyyntä pintaa. Vesi kimaltelee auringossa, ja mietit, kuinka pääsisit järven toiselle rannalle ennen pimeää. Rannalla on paljon väkeä. Lapset juoksenteleivät ja leikkivät ja miehet kokoavat verkkojaan. Rannalla käydään kauppaa, ihmisiä tulee ja menee.

Huomaat rannassa pienen kalastusveneen, joka on juuri lähdössä toiselle rannalle. Menet kysymään miehiltä, pääsetkö mukaan. Miehet ottavat sinut kyytiin ja lähdette matkalle veneellä. Miehiä on kymmenkunta, ja he kaikki ovat parrakkaita ja vahvoja. Ajattelet mielessäsi, että kaikki miehet ovat kalastajia, mutta osa heistä näyttää enemmänkin virkamiehiltä. Jokin näyttää kuitenkin yhdistävän kaikkia. Osa miehistä näyttää myös jotenkin tutuilta, aivan kuin olisit nähnyt heidät jossain.

Ilta alkaa pimentyä, ja tuuli nousee järvellä. Aallot lyövät tasaisesti veneen kylkeen ja välillä viileä vesi pärskyy kasvoillesi. Ilma viilenee, tuuli voimistuu ja vene alkaa heittelehtiä. Aallot nousevat suuremmiksi, ja ne nousevat jo yli laidan. Istut paikallasi etkä uskalla liikahtakaan.

Mutta miehet ympärilläsi liikkuvat ketterästi. He kaikki tekevät omaa tehtävänsä kuin ammattilaiset, ja tilanne näyttää olevan hyvin hallinnassa. Hetken päästä myrsky voimistuu entisestään, ja miesten kasvoilla alkaa näkyä huolestuneisuus. Kaikista toimista huolimatta vene näyttää täyttyvän vedellä.

Silloin huomaat merkillisen asian. Eräs mies nukkuu veneen keulassa, vaikka myrsky meinaa heittää hänet veteen. Kukaan ei edes herätä häntä, vaikka olette uppoamassa.

Lopulta eräs miehistä herättää nukkujan. Nukkuja nousee seisomaan, ja on hyvin rauhallinen eikä panikoi. Näet, kun hän sanoo miehille jotain. Tämän jälkeen hän ojentaa kätensä tuulta kohti, ja puhuu tuulelle. Tuuli alkaa heti laskea ja aallot tyyntyvät. Kohta koko järvi on peilityyni.

Veneessä tunnelma rauhoittuu, eikä kukaan ole enää peloissaan. Kalastajat ovat hämmentyneitä miehen teosta, ja matka jatkuu rauhallisesti kohti rantaa. Kun pääset rannalle, ei ole enää kiire mihinkään. On hyvä vain olla ja jäät rannalle istumaan hetkeksi. Katselet tyyntä vettä, on rauhallista.”

Silmät avataan ja musiikki soi vielä hetken. Matka on päättynyt.

3. Vedenpaisumus

Joitakin aikoja sitten pientä kylää uhkasi suuri tulva. Yksi kyläläisistä huomasi vaaran ajoissa ja varoitti muita kyläläisiä tulvasta. Kaikki pakkasivat tärkeimmän omaisuutensa mukaan ja lähtivät turvaan. Kylän pappi istui rauhallisena kirkon portailla, eikä paennut muiden kyläläisten mukana. Kyläläiset ohittivat kirkon ja moni yritti saada pappia mukaansa, mutta pappi sanoi: ”Ei minulla ole mitään pelättävää, kyllä Herra minut pelastaa.”

Tulva nosti vedenpintaa niin, että pappi joutui nousemaan ylimmälle portaalle. Eräs kyläläisistä oli vielä liikkeellä soutuveneellä, ja pyysi pappia tulemaan turvaan tulvalta. Pappi oli kuitenkin päättänyt jäädä paikalleen ja sanoi: ”Kyllä Jumala minut vielä pelastaa.”

Vesi nousi jo niin korkealle, että pappi joutui nousemaan kirkon katolle. Pelastushelikopteri kierteli alueella etsimässä hädässä olevia, ja näkivät papin. He lensivät auttamaan pappia, mutta pappi kieltäytyi: ”Kyllä Herra minut pelastaa.”

Vedenpinta nousi niin korkealle, että pappi hukkui. Taivaassa pappi kysyi Jumalalta, miksei tämä pelastanut häntä. Jumala vastasi: ”Kyllä minä yritin, kolmekin kertaa.”

4. Mutta eihän Jumala ole kärsinyt

Aikojen lopussa miljoonat ihmiset kerääntyivät suurelle aukiolle Jumalan valtaistuimen eteen. Osa joukosta oli kerääntynyt pieniin ryhmiin, ja aukiolta kuului äänekkäitä vastalauseita: ”Miten Jumala voi tuomita meidät? Kuinka Hän voi tietää mitään kärsimyksestä?!”

Eräs harmaatukkainen nainen kääri hihansa ylös ja paljasti viisinumeroisen koodin tatuoituna käsivarressaan. ”Me saimme kärsiä nälkää, kidutusta, alastomuutta ja jatkuvaa kuoleman läsnäoloa.” Toisessa ryhmässä eräs tummaihoisen mies paljasti rintansa, joka oli täynnä polttoraudan aiheuttamia arpia. ”Entä tämä? Minun ainoa rikokseni oli se, että synnyin Afrikassa! Meitä potkittiin ja halveksittiin ja käytettiin julkeasti hyväksi, kunnes kuolema vapautti meidät kärsimyksistä!”

Joka puolelta aukiota löytyi tällaisia ryhmiä, joilla oli yhteinen syytös Jumalaa kohtaan kaikesta siitä kärsimyksestä ja julmuudesta, jonka Hän oli sallinut maan päällä. Kuinka onnellinen Jumala sai ollakaan, kun Hän eli taivaassa, jossa kaikki oli valoa, eikä kenenkään tarvinnut kokea kidutusta, nälkää tai sairautta.

Lopulta he olivat valmiita esittämään asiansa Jumalalle. Vaatimus oli hyvin yksinkertainen: Ennen kuin Jumala voisi tuomita heitä, hänen pitäisi kokea kaikki ne kauheet, joita he olivat kokeneet. Hänen pitäisi syntyä ihmiseksi ja elää maan päällä mahdollisimman epäedullisissa olosuhteissa. Hänen pitäisi syntyä juutalaiseksi, mutta hänen syntyperänsä saisi kuitenkin olla epäselvä, eikä kukaan tietäisi kuka hänen oikea isänsä on. Hänen pitäisi taistella hyvän puolesta, mutta hänen pitäisi olla niin radikaali, että saisi kaikkien uskonnollisten ja poliittisten päämiehien vihan. Hänen pitäisi tulla omaistensa hylkäämäksi ja läheisten ystäviensä pettämäksi. Hänet pitäisi vangita väriin syytteiden perusteella ja tulla tuomituksi epärehellisten tuomareiden edessä. Hänen pitäisi saada kokea yksinäisyyttä ja raakaa, armotonta kidutusta. Hänen kuolemansa pitäisi olla häpeällinen ja arvoton, rikollisen kuolema. Tämä vaatimus sai kansanjoukon äänekkään kannatuksen. Mutta kun se oli kokonaisuudessaan esitetty Jumalalle, aukiolle laskeutui hiljaisuus. Kaikki ymmärsivät, että Jumala oli jo täyttänyt esitetyt vaatimukset.

1. Uskonjuttu

Henkilöt: Opettaja, henkilö 1, Henkilö 2, Henkilön 1 ajatukset, Henkilön 2 ajatukset

OPETTAJA: “Aluksi voisimme hiljentyä rukoukseen... Kiitämme, Jeesus, sinua siitä, että...”

HENKILÖN 1 AJATUKSET: “Rukoillaan, rukoillaan! Rukoillaan nyt sitten!”

HENKILÖN 2 AJATUKSET: “Aina vaan rukoillaan. Nuo uskovat ei sitte osaa tehdä mitään rukoilematta. Uskookohan ne tosissaan itsekään siihen mitä ne rukoilee? Ja mistä sen tietää onko Jumalaa olemassakaan?”

OPETTAJA: “Edellisellä tunnilla oli puhetta ihmisestä; siitä miten ihminen on paha eikä pahuudessaan kestä Pyhän Jumalan kasvojen edessä. Tällä tunnilla puhumme siitä, miten Jumala on sovittanut ihmisten synnit ja valmistanut meille pääsyn luokseen.”

HENKILÖN 1 AJATUKSET: “Mä en ainakaan oo yhtään paha. Mä en oo oikeastaan tehnyt mitään pahaa, mitä nyt joskus vähän suuttunut vanhemmille, kun ne ei aina tajua kaikkii asioita. Mut en mä silleen oo niin syntinen.”

OPETTAJA: “Vanhassa testamentissa, Jesajan kirjassa, on ennustuksia Jeesuksen syntymästä. Jesaja 7:14 ja 9:5. Luetaan ne... Lukisitko, _____, kun olet löytänyt.”

HENKILÖ 1 PUHUU: “Ai mäkö!? Mistä...mikä luku? Joo.” (Lukee ääneen)

HENKILÖN 2 AJATUKSET: “Onkohan tuo ennustettu tosiaan ennen sen Jeesuksen syntymää vai keksitty myöhemmin. Mistähän sen oikeestaan tietää, onks toi Raamattu vaan puppua? Mut toisaalta, kyl se kuullostaa todelta, mitä siitä luetaan ja seki, kun noi ennusteet tollein toteutuu. Pitäisiköhän sitä joskus lukee? Vaan mistä sitä tietää, onks se Jeesuskaan koskaan tosissaan ollut olemassa? Oikeastaan vois jo lähtee syömään.”

HENKILÖ 2: “Opettaja! Eiks lähettäis jo syömään! Ei jakseta enää.”

OPETTAJA: “Ei mennä vielä, tuntihan on vasta alussa. Puhutaan nyt vielä Jeesuksesta. Ensinäkin on historiallinen tosiasia, että Jeesus on elänyt ja vaikuttanut maan päällä. Monet sen ajan historian kirjoittajat ovat kirjoittaneet Hänestä.”

HENKILÖN 1 AJATUKSET: “Toi Jeesus on kyllä aika mielenkiintoinen tyyppi. Paransi sairaita, käveli veden päällä ja vaikka mitä. Ja vielä niinku historiallinenkin: on ollut joskus olemassa eikä olekaan vaan joku mielikuvitusjuttu. Ois se ollu aika hienoo elää silloin, kun se eli ja nähä se ja ne ihmeet, mitä se teki.”

OPETTAJA: “Mitä ihmetekoja Jeesus teki? Miten Hän erosi muista ihmisistä? Mitä mieltä olet _____?”

HENKILÖ 1: “En mä tiä...”

HENKILÖN 2 AJATUKSET: “Nii... on kai toi Jeesus ollu olemassa. Kaikkea sekin jutteli, mutta olisiko ne jutut tosia? Sehän sano olevansa Jumalan poika. Miten se vois Jumalan poika olla? Miks se Jumala anto sen sitte kuolla? Ois astunut vaan sieltä ristiltä alas ja näyttänyt niille muille. En mä tajua... Mitäköhän toi _____ oikein ajattelee?”

OPETTAJA: "Voisimme katsoa Raamatusta niitä asioita, jotka osoittivat sen, että Jeesus oli Jumalan poika. Luepas, _____, Matteus 8:2-4."

HENKILÖ 2:" Ai Matteus... Matteus, Markus, Luukas... Mikä luku? Kui mones jae? Joo. "(Lukee Matteus 8:2-4)

HENKILÖN 1 AJATUKSET: "Mä en kyllä tajua miten se Jeesus on voinu olla Jumalan poika... jos se vaan huijas niitä... Niin mut mitens se niitä ihmeitä sitten pysty tekemään? Oiskohan se sittenkin ollu Jumalan poika. Pitäisiköhän kysyä _____:ltä mitä se ajattelee?"

HENKILÖN 2 AJATUKSET: "Pitäisiköhän kysyä tuolta opettajalta, miks se Jumala anto Jeesuksen kuolla? Mut en mä kehtaa: noi muut vaan naurais..."

OPETTAJA: "Olisiko kellään mitään kysyttävää tässä vaiheessa?"

HENKILÖ 1 + HENKILÖ 2: "Eeeiii!"

OPETTAJA: "No sitten jatketaan... Jeesus tuli maailmaan jotain tiettyä tarkoitusta varten: Hän tuli sovitamaan meidän syntimme omalla ristinkuolemallaan."

HENKILÖN 1 AJATUKSET: "Tota synti -juttuu mä en tajuu. Kun mä en oo niin syntinen. Onhan se tietysti eri juttu niille kauheen syntisille, mut ei tää juttu mua liikuta. Eihän se koske mua vaik se Jeesus ois miten kuollu. En mä sitä tartte. Toisaalta toi opettaja puhuu, niinku se ois itsekin syntinen ja isoset. Onkohan kaikki syntisiä? Oonkohan mäkin?"

HENKILÖN 2 AJATUKSET: "Pitiks sen Jeesuksen tosiaan kuolla siksi, että mä oon tehny pahaa? Eiks se riitä, jos vaan pyytää anteeksi Jumalalta? Kyllä mä Jumalaan voin uskoa, mut en mä sitä Jeesusta oikein käsitä. Muuttaaks se sitte elämää jotenkin paremmaksi...? Voiskohan näitä juttuja ajatella vasta vähän vanhempana... Jos se ois helpompaa, kun ei tarvii välittää kavereista. Mitenkähän toi opettaja voi olla noin varma siitä mitä se puhuu?"

OPETTAJA: "Tähän lopuksi haluan lukea mitä Jeesus sanoo: "Jos joku tahtoo tehdä Jumalan tahdon, tulee hän tuntemaan, onko tämä oppi Jumalasta, vai puhuuko Jeesus omiaan."

2. Veljen vuoksi kuolemaan

Henkilöt: Sisaruksset, poliisi =vanginvartija, todistajat 1-2, tuomari

(Henkilöt voivat pukeutua rooliensa mukaisesti: Sisaruksilla yhteinen takki ja hattu sekä murha-ase, poliisilla poliisin hattu, tuomarilla kaapu...)

Sisko istuu tuolilla lukien Raamattua ääneen kohdasta Joh.15:12-13. Kun hän saa sen luettua ryntää sisään veli, joka hädissään selittää joutuneensa tappeluun ja iskeneensä puukolla yhtä tyyppeä, mutta tarkoitus ei ollut tappaa. Sisko rauhoittelee häntä ja käskää mennä toiseen huoneeseen tai vinttiin tms. Hän ottaa murhaajan takin päälleen ja puukko jää lattialle.

Poliisi koputtaa ovelle ja huutaa: "Lain nimessä avatkaa!" Sisko menee avaamaan. Poliisin mukana on todistaja, joka sanoo tunnistavansa takin ja käy heti käsiksi siskoon huutaen: "Miksi tapoit mun kaverin!?" Poliisi irrottaa heidät ja julistaa siskon pidätetyksi ja lähtee viemään kamarille (poistuessaan luetellee pidätetyille tämän oikeudet niin kuin elokuvissakin tehdään)

Tuomari astuu estradille ja huutaa: "Oikeudenkäynti alkaa! Tuokaa syytetty sisään!" Poliisi saapuu syytetyyn kanssa ja tuomari julistaa tuomion: "Todisteet olivat riittävät, syytetty tuomitaan kuolemanrangaistukseen ensimmäisen asteen murhasta, tuomio laitetaan täytäntöön vuorokauden kuluessa, oikeudenkäynti on päättynyt!" Sisko viedään selliin.

Sisko istuu sellissä, huutaa poliisin luokseen ja pyytää kynää ja paperia, jotta voisi kirjoittaa viimeisen viestin. Poliisi tuo ne hänelle. Sisko kirjoittaa ja vähän ajan kuluttua poliisi tulee hakemaan häntä sanoen, että nyt on lähdön hetki koittanut tms. Sisko pyytää poliisia toimittamaan kirjeen veljelleen. Poliisi ja sisko poistuvat piiloon.

Pelastunut veli istuu kotona tuolilla ja miettii ääneen: “Tämä on ihan väärin, että siskoni on syyttömänä vankilassa, minähän sen murhan tein, kyllä minun pitää lähteä tunnustamaan...”

Veli lähtee poliisiasemalle, jossa poliisi istuu pöytänsä ääressä. Veli alkaa selittää, että hänen siskonsa on vangittuna, mutta hän sen murhan teki, päästäkää siskoni vapaaksi. Poliisi keskeyttää selityksen kertomalla, että tuomio on jo laitettu täytäntöön, pahoittelee. Veli lähtee murtuneena pois päin, jolloin poliisi muistaa siskon kirjoittaman kirjeen ja antaa sen veljelle, joka ryhtyy lukemaan kirjettä:

Kuolleen siskon ääni lukee kirjeen ääneen piilosta, samalla kun veli lukee sitä:

“Rakas veljeni, tuomioni laitetaan kohta täytäntöön. Haluan sinun tietävän miksi tein tämän. Sinä et ollut valmis kuolemaan, koska et tunne vielä Jeesusta. Toivoisin, että oppisit tuntemaan hänet ja ymmärtämään, että hänen kuolemansa pelastaa sinut iankaikkisesti, minun kuolemani pelasti sinut hetkellisesti. Mutta keran Jumala vaatii sinut tilille tästä teosta ja koko elämästäsi. Tästä tuomiosta sinut pelastaa se, että uskot Jeesuksen sovittaneen syntisi. Hän rakastaa sinua. Terveisin: Sisaresi”

(Näytelmän jälkeen joku ohjaaja/isonen voi käyttää pienen puheenvuoron, mitä Jeesus hänelle merkitsee)

3. Isä meidän

Henkilöt: Rukoilija (vuorosanat pienellä), Jumala (vuorosanat isolla)

“Isä meidän, joka olet taivaissa...”

“NIIN?”

“Älä keskeytä minua, minä rukoilen.”

“MUTTA SINÄHÄN PUHUT MINULLE.”

“Puhun sinulle? En minä puhu sinulle, minä rukoilen. Isä meidän, joka olet taivaissa...”

“MINÄ OLEN SINUN ISÄSI TÄÄLLÄ TAIVAISSA. TÄSSÄ MINÄ OLEN, MITÄ HALUAT?”

“En minä tarkoittanut mitään. Minä rukoilen näin joka ilta. En minä sillä mitään tarkoita.”

“YMMÄRRÄN, JATKA.”

“Pyhitetty olkoon sinun nimesi...”

“PYSÄHDY, MITÄ TARKOITAT SILLÄ?”

“Se tarkoittaa... En minä tiedä, se on osa rukousta. Mitä se sitten muka tarkoittaa?”

“SE TARKOITTAÄ SITÄ, ETTÄ KIITTÄISIT, YLISTÄISIT JA KUNNIOITTAISIT MINUA. SIIS OLSIT MINUSTA ONNELLINEN.”

“Onnellinen sinusta... Tulkoon sinun valtakuntasi, tapahtukoon sinun tahtosi, myös maan päällä, niinkuin taivaassa.”

“TARKOITATKO TODELLA SITÄ?”

“Kyllä, miksikäs en.”

“SIIS HALUAT, ETTÄ MINÄ VAIKUTAN MAAN PÄÄLLÄ JA SINUN ELÄMÄSSÄSI, JA ETTÄ VALTAKUNTANI TULEE SINUN LUOKSESI?”

“Kuulehan nyt, Herra. Tämä vie paljon enemmän aikaa kuin yleensä, haluaisin jo päästä loppuun.

Anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme...”

“MITÄ TARKOITAT JOKAPÄIVÄISELLÄ LEIVÄLLÄ?”

“No... Että minulla olisi tarpeeksi ruokaa ja ettei kellään olisi nälänhätä. Olenko oikeassa?”

“JOKAPÄIVÄINEN LEIPÄ TARKOITTAÄ MYÖS TERVEYTTÄ, YSTÄVIÄ JA KAIKKEA SELLAISTA, JOKA AUTTAA SINUA ELÄMÄÄN ONNELLISENA.”

“Äh, lopeta jo. Mitä tässä nyt oikein tapahtuu? Olen vain rukoilemassa ja yhtäkkiä sinä tulet puhumaan minulle ja keskeyttämään rukoukseni.”

“RUKOUS ON VAARALLISTA. SE VOI MUUTTA A ASIOITA, JOTKA VAIKUTTAVAT SINUUN. SITÄ MINÄ YRITÄN SINULLE SANOA: JATKA, OLEN KIINNOSTUNUT RUKOUKSESTASI.”

“En uskalla jatkaa.”

“MIKSI ET?”

“Minä tiedän mitä sinä aiot sanoa.”

“NO JATKA NYT VAAN.”

“Anna meille meidän syntimme anteeksi, niin kuin mekin anteeksi annamme niille, jotka ovat meitä vastaan rikkoneet.”

“ONKO HELPPOA ANTAA ANTEEKSI, JOS JOKU ON LOUKANNUT SINUA PAHASTI?”

“Ei, tekisi mieli kostaa toiselle, että olisimme tasoissa.”

“MINÄ ANNAN SINULLE KAIKKI PAHAT TEKOSI ANTEEKSI, JOS VAIN PYYDÄT. EN MINÄ KOSTA SINULLE PAHOJA TEKOJASI. ET OLE PÄÄSSYT LOPPUUN RUKOUKSESSASI.”

“Äläkä saata meitä kiusaukseen, vaan päästä meidät pahasta...”

“HALUAN SUOJELLA SINUA KAIKELTA PAHALTA JA TUKEA SINUA TILANTEISSA, JOTKA VOISIVAT JOHTAA SINUT VÄÄRIIN TEKUIHIN. MUTTA KOHTA RUKOUKSESI LOPPUUKIN.”

“Sillä sinun on valtakunta ja voima ja kunnia iankaikkisesti. Aamen.”

“TIEDÄTKÖ, MIKÄ TEKEE MINUT TODELLA ILOISEKSI JA ANTAA MINULLE KUNNIAA?”

“En, mutta haluaisin tietää.”

“MINULLE ANTAA KUNNIAA SE, ETTÄ SINÄ MYÖNNÄT TARVITSEVASI MINUA. SINÄ HALUAT PYYTÄÄ SYNTEJÄSI ANTEEKSI, JA MINÄ HALUAN SINULLE NE ANTEEKSI ANTAA. RAAMATUSSA MINÄ LUPAAN: JOKA SYNTINSÄ HYLKÄÄ JA TUNNUSTAA, SAA ARMON KAIKILLE NIILLE, JOTKA OTTAVAT MINUT VASTAAN OMAKSI VAPAHTAJAKSEEN, MINÄ ANNAN VOIMAN TULLA JUMALAN LAPSIKSI. TIEDÄ, ETTÄ SINUA KANNATTAVAT IAN- KAIKKISET KÄSIVARRET.”

4. Tuhlaajapojan paluu

Henkilöt: Henkilö A, Henkilö B

Näytelmä tapahtuu junassa. Kaksi penkkiä on asetettu vastakkain. Vaunuun saapuu matkustaja (A). Hän asettaa laukkunsa penkin alle, istuu penkille ja alkaa lukea lehteä. Hetken kuluttua vaunuun saapuu toinen matkustaja (B) ja istuu vastapäiselle tuolille.

A ja B alkavat keskustella, ja A alkaa kysellä mihin B on matkalla. B kertoo, että on lähtenyt kotoa muutama vuosi sitten ovet paukkuen, eikä ole pitänyt yhteyttä kotiinsa. Nyt kaikki rahat ovat menneet ja B tarvitsee apua perheeltään, joten hänellä ei ole muuta vaihtoehtoa kuin palata kotiin. Tai oikeastaan hän haluaa palata kotiin.

B on lähettänyt kotiin kirjeen, jossa hän kertoi tulevansa takaisin. Hän oli myös kirjoittanut, että jos hän olisi tervetullut kotiin, isän pitäisi sitoa valkoinen nenäliina radan varressa olevaan pihakoivuun, joka näkyy junan ikkunasta ennen asemaa. Jos koivussa ei ole nenäliinaa, hän jatkaa matkaa kotiaseman ohi.

B pelkää katsoa ikkunasta pihakoivua, joten hän pyytää A:ta katsomaan hänen puolestaan. Juna pyyhkäisee kotitilan ohitse, ja A katsoo pitkään ikkunasta.

A: ”Tuossa se nyt meni.”

B: ”Oliko siellä nenäliinaa?”

A: ”Ei, ei ollut.”

-Tauko-

A: ”Siellä oli valkoinen lakana.”

B:n ilme kirkastuu ja hän poistuu junasta iloisena. A toivottaa hyviä jatkoja tms.

5. Kylän rikkain mies

Henkilöt: Isäntä, renki, Jumala (pelkkä ääni), piika

Isäntä on hankkinut uuden rengin ja esittelee tälle tiluksiaan. He seisovat pihalla ja isäntä näyttää rengille kaikkea; uutta autoa, lehmiä, peltoja, metsiä, järviä ja kehuskelee olevansa varmasti kylän rikkain mies. Renki vain hymisee vieressä ja nyökyttelee. Tarpeeksi kehuskeltuaan isäntä kysyy, mitä rikkauksia rengillä on. Renki toteaa, ettei hän niitä tänne kokoa, missä ruoste ja koi tuhoavat. Isäntä hymähtää väheksyvästi rengin rikkauksille. Hän antaa työohjeet seuraavalle päivälle ja käy nukkumaan.

Hetken kuluttua isäntä herää ääneen: ”Tänä yönä kuolee kylän rikkain mies”. Isäntä kuitenkin ajattelee nähneensä vain unta ja jatkaa nukkumista. Ääni kuitenkin kuuluu uudestaan ja isäntä nousee ihmettelemään. Hän kokeilee, että kaikki liikkuu ja että on vielä elossa, ja sen jälkeen käy taas nukkumaan. Hän miettii, voisiko kylässä olla ketään häntä rikkaampaa. Vähän aikaa mietittyään isäntä päättää käydä nukkumaan.

Aamulla herätessään isäntä toteaa olevansa vielä täysin elossa. Hän menee aulaan, missä piika pyyhki lattiaa itkien. Isäntä kysyy syytä itkuun, mutta piika ei saa sanaa suustaan. Lopulta piika saa kerrottua, että renki kuoli yöllä. Isäntä ryntää itse rengin luo ja kyyristyessään renkiä kohti, hän huomaa lattialla Raamatun, ottaa sen käteensä ja lukee:

Matt. 6:19-21: ”Älkää kootko itsellenne aarteita maan päälle. Täällä tekevät koi ja ruoste tuhojaan ja varkaat murtautuvat sisään ja varastavat. Kootkaa itsellenne aarteita taivaaseen. Siellä ei koi eikä ruoste tee tuhojaan eivätkä varkaat murtaudu sisään ja varasta. Missä on aarteesi, siellä on myös sydämesi.”

6. Minä

Henkilöt: 5 ihmistä

Kaikki vuorosanat, laulut, ääntely jne. tapahtuvat sanalla ”minä”.

Näyttelijät seisovat rivissä selkä yleisöön päin käännettynä, omalla vuorollaan kääntyvät yleisöä päin. Esiytyksen jälkeen palaavat takaisin riviin. Kaikki liikkeet tapahtuvat pantomiimina.

1. Tennismatsi (2 henkilöä)

Pelaajat lyövät vuorotellen palloa sanoen ”minä” aina omalla vuorollaan. Peli päättyy toisen voittoon, jolloin voittaja tuulettaa itserakkaasti ”minä”, ja häviöjä lyö mailansa säpäleiksi pettyneenä itseensä: ”minä!”

2. Tytön iskeminen (3 henkilöä)

Tyttö seisoo ja peilaa itseään itserakkaasti ”minä”. Poika tulee paikalle autolla ja iskee silmää omahyväisesti ”minä”. Tyttö nousee kyytiin ja he ajelevat ympäriinsä. Toinen poika tulee moottoripyörällä omahyväisesti ”minä” ja saa houkutelua tytön kyytiinsä. Ensimmäinen poika loukkaantuneesti ”minä” ja lähtee takaisin riviin. Toinen poika taas omahyväisesti ”minä”, tyttö itserakkaasti ”minä” ja ajavat takaisin riviin.

3. Bändi (kaikki)

Kaikki kääntyvät ja alkavat soittaa soittimia ja laulaa jotain laulua ”minä”-sanoilla Yksi astuu muiden eteen ja alkaa sooloilla, muut kääntyvät yksitellen loukkaantuneina takaisin riviin. Sooloilija lopettaa itseensä tyytyväisenä ”minä”.

4. Häät ja riita (aviopari, 2 häävierasta, lapsi)

1. Aviopari seisoo rinnakkain, häävieraat tekevät heille käytävän. Aviopari kävelee käytävää pitkin eteen, toinen pujottaa sormuksen toisen sormeen ja sanoo omistavasti ”minä”. Puoliso katsoo sormustaan ”minä”. Häävieraat laulavat häämarssia minä -sanoilla ja kääntyvät takaisin riviin.
2. Aviopari juttelee ensin rakastuneesti vuorotellen ”minä”. Vähitellen syntyy kinaa ja äänenpaino alkaa nousta. Lopulta seisovat erillään ja huutavat toisilleen ”MINÄ”. Toinen pullistelee lihaksiaan ”minä”, ja toinen näyttää aivojaan ”minä”.
3. Paikalle konttaa lapsi itkien ”minä” ja menee toisen aviopuolison luo, joka heittää sormuksen puolisoaan päin ”minä” ja lähtee lapsen kanssa riviin. Jäljelle jäänyt puoliso katsoo sormustaan, heittää sen pois vihaisesti ”minä” ja palaa riviin.

5. Jeesus (1 henkilö)

Hetken hiljaisuuden jälkeen eteen kävelee yksi henkilö rivistä. Hän nostaa käden vierekkäin eteen ja sen jälkeen levittää ne sivuille kuin olisi ristillä. Henkilö sanoo selvästi ja rauhallisesti ”sinä” ja kallistaa päänsä aivan kuin heittäisi henkensä.

7. Nurja luomiskertomus

Henkilöt: 8 lukijaa

Isokset seisovat rivissä pimennetyssä huoneessa kynttilät kädessä. Aluksi luetaan luomiskertomus päivä päivältä ja omalla vuorolla sytytetään kynttilä viereisen isosen kynttilän avulla. Tämän jälkeen pidetään tauko ja aloitetaan luomiskertomus uudestaan päinvastaisessa järjestyksessä. Oman kappaleen jälkeen puhalletaan kynttilä sammuksiin ja istutaan alas.

Nurjan luomiskertomuksen käsikirjoitus:

1. “Alussa Jumala loi taivaan ja maan. Mutta monien vuosimiljoonien kuluttua oli ihminen lopulta kylmin viisas. Ihminen sanoi: Kuka puhuu täällä Jumalasta? Otan tulevaisuuden omiin käsiini. Hän otti sen, ja niin alkoivat maapallon viimeiset seitsemän päivää.”
2. “Ensimmäisen päivän aamuna päätti ihminen olla vapaa ja hyvä, pyrkiä kauneuteen ja onneen. Ei enää jumalankuva, vaan ihminen. Ja koska hänen täytyi uskoa johonkin, uskoi hän vapauteen ja onneen, rahaan ja edistykseen, suunnitteluun ja omaan turvaansa. Sillä turvallisuutensa takeeksi hän oli varustanut maan jalkojensa alla raketein ja ydinkärjin.”
3. “Toisena päivänä kuolivat kalat teollisuusvesistöissä, linnut toukkien tuhoksi tarkoitettuun kemialliseen valmisteeseen, jänikset kadun lyijypilviin, sylikoirat kauniin punaiseen makkaraväriin, sillit meren öljyyn ja merenpohjan jätteisiin. Sillä jäte oli aktiivista.”
4. “Kolmantena päivänä kuihtui ruoho maassa ja lehdet puissa, sammal katoilla ja kukat puutarhoissa. Sillä ihminen sääti säät itse ja jakoi sateen tarkan suunnitellusti. Tuli vain pieni virhe mittariin, joka jakoi sateen. Kun he löysivät virheen, makasivat laivalastit kauniin Reinin kuivassa uomassa.”
5. “Neljäntenä päivänä tuhoutui neljä miljardia ihmistä viidestä. Toiset tauteihin, joita ihminen oli viljellyt, sillä yksi oli unohtanut sulkea säiliöt, jotka olivat seuraavaa sotaa varten valmiina. Ja heidän lääkkeensä osoittautuivat tehottomiksi. Niiden oli jo täytynyt auttaa liian kauan ihovoiteissa ja harmillisissa pikkuvaivoissa. Toisen kuolivat nälkään, koska jotkut olivat kätkeneet viljasäiliöiden avaimen. Ja he kiroivat Jumalan, joka toki oli heille onnen velkaa. Tuo rakas Jumala!”
6. “Viidentenä päivänä painoivat eloonjääneet punaista nappia, sillä he tunsivat itsensä uhatuiksi. Tuli verhosi maapallon, vuoret paloivat, meret haihtuivat, ja betonirauniot seisoivat kaupungissa mustina ja sauhusivat. Ja enkelit taivaassa katsoivat, kuinka sininen planeetta muuttui punaiseksi, sitten likaisen ruskeaksi ja lopulta tuhkanharmaaksi. Ja he keskeyttivät laulunsa kymmeneksi minuutiksi.”
7. “Kuudentena päivänä tuli pimeys. Pöly ja tuhka peittivät auringon, kuun ja tähdet. Ja viimeinen keittiötorakka, joka oli elänyt raketibunkkerissa, kuoli liialliseen lämpöön, joka ei tuntunut siitä lainkaan hyvältä.”
8. “Seitsemäntenä päivänä oli rauha. Vihdoin Maa oli autio ja tyhjä, ja oli pimeää yläpuolella repeämien ja rotkojen, jotka olivat halkeilleet kuivaan maankuoreen. Ja ihmisen henki harhaili haamuna kaaoksen yllä. Mutta syvällä alhaalla, helvetissä, kerroskeltiin jännittävää tarinaa ihmisestä, joka otti tulevaisuuden omiin käsiinsä, ja nauru kajahti ylös enkelien kuoroihin.”

Lopuksi on hyvä lukea jokin lohduttava raamatunkohta, esimerkiksi pienoisevankeliumi (Joh. 3:16).

8. Taivaallinen hotelli

Henkilöt: Pietari, Helinä Hyvätyö, Raili Rahamassi, Vieno Viekoittelija, Matias Maajussi, Raimo Rokki-tähti
(Etunimiä voi myös vaihtaa näyttelijöiden mielen mukaan. Pääasia, että hahmon "ajatus" säilyy; luonteen-piirteet yms.)

Tapahtuu taivaassa.

Pietari lauleskellen: "Olen taivaassa...Huomenta Herra. Se on sitten taas maanantaipäivä." (hyräilee edel-leen jotain)

Helinä Hyvätyö saapuu.

HH: "Hei!"
Pietari: "No hei hei. Ja mikä oli nimi?"
HH: "Helinä Hyvätyö. Ja te olette varmaan Pyhä Pietari. Voi kuinka olenkaan puhunut teistä lapsille pyhäkoulussa."
Pietari: "Sepä hienoa. Hyvätyö... niinkö se sukunimi oli?"
HH: "Kyllä. Helinä Hyvätyö. Kyllä minä olinkin hyvä. Kävin kirkossakin joka ainoa sunnuntai, ja lauloin kirkkokuorossakin, ja pidin pyhäkoulua. Ja siivosin pastorin kotonakin joskus ihan vain hyvyyttäni. Voi kuinka paljon teinkään kaikkea hyvää!"
Pietari: "Tosi hienoa sinänsä, Helinä, mutta olen pahoillani. Sinun nimeäsi ei löydy Elämän kir-jasta."
HH: "Mutta täytyyhän sen löytyä. Raadoin itseni hengiltä päästäkseni tänne."
Pietari: "Aivan ilmeisesti teitkin niin, mutta koska nimeäsi ei löydy Elämän kirjasta, et voi jäädä tänne."
HH: "En voi vai?" (nyyhkyttäen)
Pietari: "Et."
HH: "Jos en voi jäädä tänne, minne sitten voin mennä?"
Pietari: "Näetkö tuon oven tuolla, tuon jonka takana hehkuu punainen valo."
HH: "Näen."
Pietari: "Siitä sisään vaan ja muutama kerros alaspäin. Kyllä he pitävät sinusta huolen."
HH: "Hienoa. (innoissaan) Siellä voin varmaan tehdä jotain hyviä töitä." (lähtee kohti ovea.)

Raili Rahamassi saapuu kopeana paikalle.

RR: "Hmmm...!"
Pietari: "Jaahas, ja mikäs on nimenne?"
RR: "Rahamassi, Raili Rahamassi. Omistan hotelliketjuja, motelleja ja halpoja hampurilais-paikkoja."
Pietari: "Vai niin... meille tulikin tässä viimeviikolla yksi teidän asiakkaistanne. Oli juuri syönyt hampurilaispaikassanne..."
RR: (kiukustuneena) "Mitä te oikein vihjaillette? Tiedätkö muuten, että olen joka välissä lah-joittanut rahaa niin köyhille kuin rikkaillekin ja olen aina kiltisti maksanut kirkollisveroni, joskus vähän ylimääräistäkin. Olen varma, että taivaassa on iloittu lahjoituksistani."
Pietari: "Olen pahoillani, neiti Massi..."
RR: "RAHAMASSI, Raili Rahamassi."
Pietari: "RAHAMASSI, mutta nimeänne ei löydy Elämän kirjasta."
RR: "Mutta täytyyhän sen olla siellä. Niin paljon olen lahjoittanut kirkolle."
Pietari: "Olen pahoillani. Mutta kuka teidät tänne oikein neuvoi?"
RR: "Osakevälittäjäni. Ja hänen sijoitusneuvonsa ovat aina osuneet oikeaan... Mutta jos en ker-ran voi jäädä tänne, niin voisitteko osoittaa minulle sopivan paikan?"
Pietari: "Kyllä, luulen että se voidaan järjestää... Näettekö tuon oven tuolla?"
RR: "Näyttää aika halvalta minulle."
Pietari: "Lämmitys siellä on ainakin kunnossa, menkää sisään vaan. Muutama kerros alaspäin. Kyllä teistä huolta pidetään."
RR: "Kiitos. Toivottavasti siellä on parempi palvelu kuin täällä."

Pietari: “Ainakin palvelu on erilainen...”

Vieno Viekoittelija saapuu viehkeästi lanteitaan keinutellen paikalle. (puhuu viettelevällä äänellä)

VV: “Hei setä!”

Pietari: “Nimenne olkaa hyvä.”

VV: “Vieno Viekoittelija on nimeni, ja olen nimeni veroinen.”

Pietari: (katsoo visusti kirjaansa) “Sa-sanoitteko V niin kuin V-viekoittelija?”

VV: “V niin kuin koulun paras viettelijä. Totta tosiaan, minun luonani oli aina parhaat bileet. Sitä paitsi olen voittanut Miss Mäntän Yläaste kilpailunkin. Voi, minulla on niin paljon ystäviäkin, minulla oli treffit joka ilta, parhaina kahdet. Eri poikien kanssa tietysti.” (alkaa hiplata Pietaria)

Pietari: “Neiti Viekoittelija, odottakaas hetki, tulen pian takaisin” (poistuu nurkan taakse, rukoilee hädissään Jumalaa hoitamaan VV:n pois. Huokaisee helpotuksesta ja ryhdistäytyy ja palaa päättäväisesti takaisin.)

Pietari: “Missäs me olimmekaan... V niin kuin Viekoittelija. Olen pahoillani Vieno-neiti, mutta nimeäsi ei ole Elämän Kirjassa, joten te ette voi jäädä tänne.”

VV: “Mutta minun nimenihän löytyy jokaisesta osoitekirjasta ja puhelinmuistiosta.”

Pietari: “Ei voi mitään: ei nimeä Elämän kirjassa, ei paikkaa täällä.”

VV: (polvistuu Pietarin eteen, nyhykkyttää ja haluaa tätä polvista)

Pietari: (vihaisena) “Neiti Vieno, teeskentely ja itku eivät auta teitä täällä.”

VV: (katsoo nyhykkyttäen Pietaria silmiin) “Eikö?”

Pietari: “Ei!”

VV: (lopettaa äkillisesti itkunsa, nousee ja on taas oma itsensä.): “Jaahas, no mihin sitten voin mennä?”

Pietari: “Näetkö tuon oven tuolla?”

VV: “Onko se sinun asuntosi?”

Pietari: “E-Ei...minä asun sviitissä... voit joka tapauksessa mennä tuosta ovesta, ja portaat alas kellariin saakka.”

VV: (olan yli mennessään) “Tuletko mukaan setä?”

Pietari: (itseksensä) “Toivotonta...”

Raimo Rokkitähti saapuu paikalle.

Pietari: “Jaahas, ja nimi oli?”

RR: “Mitä, ettekö te tunne minua. Minähän olen kuuluista rokkitähti. Kaikkihan minut tuntevat.” (närkästyneenä) “Ettekö todellakaan tunne minua?”

Pietari: (kylästyneenä) “Ei, en todellakaan tunne. Ja se nimi oli?”

RR: “Rokkitähti, Raimo Rokkitähti.”

Pietari: “R...R...Rohto, Rovasti... ei, ei täällä ole teidän nimeänne. Valitettavasti ette voi jäädä.”

RR: “Mitä!? Kuka tahansa maksaisi miljoonia, jos saisi minut luokseen edes yhdeksi päiväksi. Kaikkihan jumaloivat ja ihailevat musiikkiani.”

Pietari: “Voi kuule, ei tänne hevillä pääse.”

RR: (vihaisena) “No minnekäs minä sitten menen, kai täällä joku sentään kuuntelee musiikkiani?”

Pietari: “Näetkö tuon oven tuolla? Siitä vaan portaat alas, niin eiköhän siellä sentään sinut tunneta.”

Rokkitähti lähtee.

Pietari: “Surullinen päivä... Voi Hyvä Jumala miten surullinen päivä. Kaikki matkalla helvettiin.”

Matias Maajussi saapuu ympärilleen katsellen.

MM: “Voi juku. VAUTSI mikä paikka. Kultakadut ja kaikki. “(huomaa Pietarin) “Tsaukkis!”

Pietari: “No terve, mikä on nimesi.”

MM: “Maajussi, Matias J. “(kättelee Pietaria niin, että tämä hyppii ylös alas) “Mikäs sun nimes on?”

Pietari: “Pyhä Pietari. (jatkaa puoliksi itseksensä) mitenkähän sinäkin olet tänne päässyt?”

- MM: “No lypsyllä kun olin, niin tulivat noutamaan... hei olisikohan Mansikki täällä. MANSIK-KII!!... ei kai se ole... Waude, emäntä kyllä ihastuu, kun näkee tämän paikan.”
- Pietari: (nuuhkii) “Haiseeko täällä jokin?”
- MM: (nuuhkii) “Ihan kotoisa tuoksu minusta.”
- Pietari: “Minusta täällä haisee kuin sikalassa.”
- MM: “No ennen lypsyä minä kyllä kävin siat ruokkimassa...”
- Pietari: “Sinäkö raahasit nuo mudatkin tänne.”
- MM: “Eihän se muttaa ole... sehän on... (P. pitelee nenäänsä) Odota, minä pyyhin sen pois.”
- Pietari: “Ei ei. Minä pyydän jonkun enkeleistä siivoamaan sen (itsekseni: Ehkä koko komppanian enkeleitä...) Mutta kuka sinut tänne neuvoi?”
- MM: “No sehän on selvä. Jeesus tietysti. Minun Herrani ja Vapahtajani.”
- Pietari: “Jeesus? No mutta sittenhän sinun nimesi on varmasti tässä kirjassa. (tutkii kirjaa) Aapeli Maajussi... Maija Maajussi... Matias J. Maajussi?”
- MM: (osoittaa kirjaa) “Jes, se oon mä!” (kättelevät uudestaan, tällä kertaa Pietari on niin innoissaan että MM meinaa kaatua)
- Pietari: “Hienoa Matias, kuule tänne on yritetty tänään sisään rahalla, hyvillä teoilla, viettelemällä, suosiolla... mutta sinä olet ensimmäinen, joka tuntee Jeesuksen Herranaan ja Vapahtajanaan. Tule mukaan.” (pane kätensä MM:n olalle) “Meillä on täällä kartano sinulle varattuna.” (poistuvat)

Esitys päättyy.

9. Synti -pantomiimi

Pantomiimi on nimensä mukaan esitys, jossa ei puhuta eikä äänellä. Taustalla voi soittaa musiikkia, jos haluaa, mutta tärkeintä on saada viesti perille ilman sanoja. Pantomiimissa tärkeää onkin ilmeet ja eleet, joilla näyttelijä elehtii, välittää tunteita ja tilanteita joihin on joutunut.

Musiikki: Tämän pantomiimin taustalle sopii hyvin jokin hengellinen musiikki

Rekvisiitta:

Tuoli, jonka selkänojalla on taitettuna A4-kokoinen lappu. Taitoksen toisella puolella lukee ”ÄLÄ KOSKE!” ja kun sen avaa, sisällä lukee ”SYNTI”

Henkilöt: utelias ihminen
 nauraja
 kiireinen ihminen
 voimakas ihminen
 tuomari
 kristitty

Alkutilanne 1: Lavalla on tuoli, jonka selkänojalla on lappu, jossa lukee ”ÄLÄ KOSKE!”.

Utelias ihminen saapuu paikalle, huomaa tuolin, lukee lapun vähän matkan päästä ja näyttää mielteliäältä. Hän menee lähemmäs tuolia, vilkuilee ympärilleen, ettei kukaan näe, heittää lapun lattialle ja laittaa käden tuolin selkänojalle. Käsi jää kiinni tuolin selkänojaan, utelias ihminen säikähtää ja yrittää riuhtoa kättään irti tuolista, mutta ei onnistu. Laittaa jalan tuolin istuimelle ja yrittää edelleen saada kättä irtoamaan. Mutta jalkakin tarttuu kiinni. Utelias ihminen kauhistuu ja luovuttaa. Hän istuu tuolille pettyneenä.

(Huom!! Tuolille istuvan ihmisen tulee muistaa, että se käsi, jolla hän on aluksi tuoliin tarttunut, myös *pysyy kiinni tuolissa samassa kohdassa pantomiimin* loppuun asti! Samoin se jalka, jonka ensin tuoliin laittaa, pysyy paikallaan. Näyttää hassulta, jos ensin kiinni tuolissa ollut käsi tai jalka yhtäkkiä irtoaa tuolista! **Vinkki:** kannattaa jättää toinen käsi vapaaksi, eikä tarttua molemmiin käsiin kiinni tuoliin)

Tilanne 2: Nauraja. Kun utelias ihminen on istunut tuoliin, kurvaa paikalle nauraja. Hän huomaa tilanteen ja alkaa nauraa (ääneti, vatsaansa pidellen) ja vääntelehtiä huvittuneena. Utelias ihminen yrittää viittilöidä tältä apua, mutta nauraja vain nauraa, näyttää pitkää nenää ja poistuu paikalta.

Tilanne 3: Kiireinen ihminen. Kun nauraja on poistunut paikalta, ihmisen luo tulee kiireinen ihminen. Utelias ihminen yrittää viittilöidä apua kiireiseltä ihmiseltä. Hän katsoo tuolissa istuvaa ihmistä joka suunnalta, vilkaisee sitten näyttävästi kelloaan, puistelee onnettomana päätään ja poistuu nopeasti paikalta.

Tilanne 4: Voimakas ihminen. Paikalle saapuu voimakas ihminen. Hän pullistelee lihasvoimillaan jo kävellessään uteliaan ihmisen luo. Utelias ihminen viittilöi häntä apuunsa, osoittaen olevansa kiinni tuolissa (yrittää toisella kädellään repiä toista kättään irti tuolin selkänostajasta). Voimakas ihminen myhäilee tyytyväisenä. Hän nostaa paidanhihojaan, ottaa kiinni uteliaan ihmisen vapaana olevasta kädestä ja alkaa repiä tätä irti tuolista kaikin voimin (tässä kannattaa hieman ”yli-näytellä”, mutta kuitenkin niin, että ihminen tuoleineen ei kaadu voimakkaan ihmisen repiessä häntä irti tuolista). Utelias ihminen kuitenkin on tuolissaan ja pysyy. Tämän huomattuaan voimakas ihminen nolostuu, päästää irti uteliaan ihmisen kädestä ja lähtee vähin äänin pois paikalta. Utelias ihminen painaa päätään alas.

Tilanne 5: Tuomari. Paikalle saapuu Tuomari. Hän näyttää tärkeältä ja arvovaltaiselta tullessaan uteliaan ihmisen luo. Utelias ihminen jaksaa vielä pyytää apua Tuomarilta (viitto tältä apua). Tuomari katsoo ihmistä hyvin tarkkaan ja huomaa pian lattialle heitetyn lapun, jossa lukee ”ÄLÄ KOSKE!”. Hän nostaa lapun lattialta, kääntää sen toisen puolen näkyviin ja osoittaa yleisölle tekstiä ”SYNTI”. Tuomari puistelee päätään ja heristää sormiaan tuomitsevana. Utelias ihminen painaa päätänsä alas nolostuneena. Tuomari jatkaa osoittelua, hän osoittaa välillä tekstiä, välillä ihmistä vihainen ilme kasvoillaan. Sitten hän osoittaa itseään ja puistelee päätään. Lopulta hän viskaa lapun lattialle ja poistuu paikalta pää pystyssä.

Tilanne 6: Kristitty. Utelias ihminen istuu edelleen tuolissaan, pää alhaalla. Hänen luokseen tulee kristitty, joka koputtaa häntä olkapäälle. Utelias ihminen nostaa hieman päätään katsoakseen kuka siellä nyt taas yrittää häntä auttaa. Hän näyttää olevansa kiinni tuolissa. Kristitty levittää avuttomana käsiään. Kristitty osoittaa sormellaan ylöspäin, nyökkää myöntävästi, ristii kätensä ja menee polvilleen rukoilemaan. Utelias ihminen katsoo ihmetellen ja yhtäkkiä huomaa saavansa kätensä irtoamaan tuolin selkänostajasta. Hänkin ristii kätensä ja painaa päätään rukoukseen. Pian Kristitty koputtaa häntä jälleen olkapäälle ja auttaa hänet pois tuolista. Utelias ihminen on riemuissaan ja haluaa auttajaansa. Yhdessä he laittavat ”SYNTI” –lapun takaisin tuolin selkänostajalle ja poistuvat yhdessä paikalta.

10. Ilma

Kaksi henkilöä

Henkilö 1 katselee tarkkaavaisena ympärilleen. Henkilö 2 tulee paikalle ja ihmettelee puuhaa.

Henkilö 2: “Mitä sinä oikein teet?”

Henkilö 1: “Katselen ilmaa.”

Henkilö 2: “Mitä?”

Henkilö 1: “Katselen ilmaa.”

Henkilö 2: “Et sinä voi katsella ilmaa, ei ilmaa voi nähdä.”

Henkilö 2 pitää toista tyhjänä ja kertoo sen yleisölle.

Henkilö 1 laittaa käden korvalleen ja näyttää keskittyneeltä.

Henkilö 2: “Kuulitko sinä jotakin?”

Henkilö 1 (kuiskaten voimakkaasti): “Shhh! Ole hiljaa!”

Henkilö 2 (myös kuiskaten voimakkaasti): “Mitä nyt? Mitä sinä kuulet?”

Henkilö 1 (edelleen kuiskaten voimakkaasti): “Ole hiljaa nyt! Minä kuuntelen ilmaa.”

Henkilö 2 (normaalilla äänellä): “Oletko ihan hölmö? Ei ilmaa voi kuulla.”

Henkilö 1 alkaa haukkailla ilmaa kuin leipää.

Henkilö 2: “Mitä sinä nyt teet? Onko sinulla suussa jotain vikaa?”

Henkilö 1: “Ei minun suussani ole mitään vikaa. Kävin juuri hammaslääkärissäkin. Minä maistelen ilmaa.”

Henkilö 2: “Eihän ilma maistu miltään. Ei sitä voi maistella.”

Henkilö 1 näyttää oivaltaneen ja alkaa huitoa käsillään ilmaa.

Henkilö 2: “Mitä ihmettä sinä nyt teet? Onko tuo jotain kuivaharjoittelua?”

Henkilö 1: ”Ei! Minä koskettelen ilmaa.”
 Henkilö 2: ”Ei ilmaa voi koskettaa. Oletko ihan sekaisin?!”

Henkilö 1 katsoo toista henkilöä pitkään miettivän näköisenä ja alkaa sitten haistella.

Henkilö 2: ”Haisenko minä? Kävin aamulla suihkussakin...”
 Henkilö 1: ”En minä tiedä haisetko sinä. Minä haistelen ilmaa.”
 Henkilö 2: ”Ei puhdas ilma miltään haise.”

Henkilö 1 alkaa hengittää vaikeasti ja tarttuu kurkkuunsa kuin ei saisi happea.

Henkilö 2: ”Mikä sinulle nyt tuli? Hengitä ihan rauhassa. Kaikki on ihan hyvin.”
 Henkilö 1: ”No mutta mistä voin tietää varmasti, että ilmaa on olemassa, kun sitä ei voi aistia mitenkään.”
 Henkilö 2: ”Ilmaa vaan on. Siihen täytyy vaan uskoa, vähän niin kuin Jumalaan.”
 Henkilö 1: ”Mutta voihan Jumalan nähdä. Voi nähdä Jumalan luomistyön, luonnon ja ihmiset ja eläimet. Kaikissa ihmisissä me näemme Jumalan kuvan.”
 Henkilö 2: ”Ai niin. Ja Raamatusta me voimme ”kuulla” Jumalan sanaa.”
 Henkilö 1: ”Me voimme myös tuntea Jumalan rakkauden monella tavalla. Vaikka rauhana sisällämme tai ihmeinä tai muiden ihmisten meille tekeminä rakkauden tekoina. Joskus ne rakkauden teot tuoksuvat tai maistuvat vaikka pullalta tai piparilta.”

11. Isä tietää, missä minä olen

Henkilöt: lapsi, leirin ohjaaja ja muita leiriläisiä

Tapahtuu leirillä. Ilta pimenee jo. (Huoneessa voi esimerkiksi olla hämärää.) Lapsi seisoo yksin ja katselee merelle. Leirin ohjaaja menee lapsen luokse.

Ohjaaja: ”Mitä sinä täällä yksin teet?”
 Lapsi: ”Odotan laivaa. Isä on laivassa ja lupasin vilkuttaa hänelle, kun laiva menee tästä ohi.”
 Ohjaaja: ”Ei isäsi näe tänne asti. Sitä paitsi silloin on jo ihan pimeää.”
 Ohjaaja puhuu lapselle hellästi ja huolehtivasti.
 Lapsi: ”Mutta minä lupasin!” (Lapsi melkein itkee.)
 Ohjaaja: ”Olkoon menneeksi. Mutta sinä et voi jäädä tänne yksin. Minä jään sinun kanssasi odottamaan.”
 Tulee pimeämpää. Lapsi näkee laivan ja kaivaa esille taskulampun. Lapsi alkaa vilkuttaa valoa laivalle. Samassa kaikki laivan valonheittimet syttyvät. (Huoneen kaikki valot voidaan sytyttää samaan aikaan.)
 Ohjaaja on hämmästynyt ja kummissaan.
 Ohjaaja: ”Mitä ihmettä? Miten tämä on mahdollista?”
 Lapsi on riemuissaan.
 Lapsi: ”Isä on laivan kapteeni. Isä tietää, missä minä olen!”

”Hartauden pitäminen riparilla tuntuu vapauttavalta, saa jakaa omia ajatuksia ja on ihanaa jos hartaus saa riparilaiset ajattelemaan.”

-Isonen, 16v.

Ryhmiiin jakaminen

1. Hyräily

Leikinvetäjä jakaa jokaiselle tutun laulun. Leikinvetäjän käskystä jokainen alkaa hyräillä omaa lauluaan. Tehtävänä on etsiä samaa laulua hyräilevät ihmiset. Löydettyään samaa laulua hyräilevän, hyräilijät voivat lähteä yhdessä etsimään muita ryhmän jäseniä. Leikki loppuu, kun ryhmäläiset ovat löytäneet toisensa.

2. Uudet nimet

Leikinjohtaja valmistelee lappuja etukäteen. Jokaista lappua on kaksi tai useampi. Lapuissa lukee hasuja nimiä, jotka eivät loukkaa toisia. Jokaiselle leikkijälle annetaan yksi lappu, jota ei näytetä muille. Leikinjohtajan käskystä jokainen lukee lappunsa ja ryhtyy lapussa lukevaa nimeä huutamalla etsimään pariaan tai ryhmäläistään. Toisensa löytäneet parit tai ryhmät voivat siirtyä sivummalle odottamaan.

3. Eläimet

Jokaiselle leikkijälle jaetaan lapulla eläin. Ja ryhmäläiset kokoavat ryhmänsä äännelemällä kuten lapulla ollut eläin.

4. Lapsuuden kuvat

Isoset ottavat kotoaan mukaan lapsuudenkuvansa (joku ohjaajista voi käydä kopioimassa ne). Voidaan käyttää myös muita kuvia. Kuva leikataan niin moneen osaan, kuin on ryhmäläisiä ja taakse kirjoitetaan ryhmäläisten nimet. Kuvien osat laitetaan lattialle ja jokaisen tehtävä on etsiä omansa. Tämän jälkeen ryhmäläiset etsivät toisensa yrittäen koota kuvaa yhdeksi.

5. Jono

Ryhmäläiset pyydetään menemään jonoon jonkun ominaisuuden mukaan - pituus, hiusten väri, kengän koko, syntymäaika, pikkurillin pituus yms. Jonoon järjestäytymisen voi pyytää tapahtuvan myös täydessä hiljaisuudessa. Jonossa olijat voi jakaa halutun kokoisiin ryhmiin "jako kolmeen" -tyylillä.

"Ryhmän ohjaaminen on tosi hauskaa! Vaikka on asioita mitkä pitää ottaa ohjaamisessa huomioon niin silti siinä saa päästää oman luovuuden ja persoonan esille. Ei sitä kannata sen kummemmin jännittää. Kaikki isoset tuntee sössivänsä ohjauksessa jossain vaiheessa isosuraansa. Ei se oo niin vakavaa."

- Isonen, 18v.

1. Autiot saaret

Lattialla on sanomalehden sivuja saarina. Kaikki liikkuvat musiikin soidessa ja kiertelevät saaria. Kun musiikki loppuu, jokainen yrittää mahtua saarelle. Ne, jotka eivät mahdu, putoavat pois ja menevät istumaan paikoilleen. Leikki jatkuu samalla tavalla ja joka kerta saaria on vähemmän tai ne pienenevät. Viimeiset saarelle mahtujat ovat voittajia.

2. Hedelmäsalaatti

Leikinjohtaja jakaa leikkijät hedelmiin, esimerkiksi omena, persikka, mango, appelsiini. Keskellä olija sanoo jonkun hedelmistä ja nämä hedelmät vaihtavat paikkaa. Jos keskellä olija sanoo hedelmäsalaatti, kaikki vaihtavat paikkaa. Keskellä olija yrittää päästä vapautuville paikoille. Viereiseen tai omaan paikkaan ei saa mennä. Leikkiä voi leikkiä myös eri versioina, kuten viidakko hajalle, ilmansuunnat ja niin edelleen. Keskellä olija voi myös sanoa jonkun asian, mistä hän pitää ja samasta asiasta pitävät vaihtavat paikkaa.

3. Järjestäytyneet jonot

Leikkijät ovat saman kokoisissa ryhmissä. Ryhmän tehtävä on muodostaa mahdollisimman nopeasti jonoja leikinjohtajan ohjeiden mukaisesti. Esimerkiksi: muodostakaa jono pienimmästä suurimpaan, etunimen ensimmäisten kirjainten mukaan aakkosjärjestykseen, hiusten värin mukaan tummimmasta vaaleimpaan, pikkurillin pituuden mukaan lyhimmästä pisimpään, puhelinnumeron yhteenlasketun summan mukaan pienimmästä suurimpaan.

4. Läpsy

Leikkijät ovat piirissä. Leikissä yksi menee keskelle ja hänellä on sanomalehtirulla kädessään. Leikki alkaa sillä, että joku piirissä olevista sanoo jonkun leikkijän nimen. Se, jonka nimi on sanottu, sanoo jonkun toisen leikkijän nimen. Keskellä olevan tehtävä on yrittää hellästi läpsäistä sitä polvelle, jonka nimi on sanottu ennen kuin tämä ehtii sanoa jonkun toisen nimen.

5. Uniikki

Leikkijät seisovat piirissä. Yksi kertoo itsestään jonkin asian, esim. "Minulla on koira". Kaikki ne, joilla on myös koira, tulevat jonoon hänen eteensä, ja kättelevät häntä vuorollaan kertomalla samalla nimensä. Vuorotellen kaikki saavat kertoa itsestään jonkin asian. Leikkiä voi leikkiä joko niin, että pyritään saamaan mahdollisimman moni käteltäväksi itselleen, tai niin, että löytyy "Uniikki", jota kukaan ei tule kättelemään.

6. Nimibingo

Jokainen leikkijä tekee itselleen kuudentoista ruudun ruudukon. Leikkijät keräävät jokaiseen ruutuun yhden nimen kyselemällä toisiltaan. Kun jokaisen ruudukko on täynnä, leikinjohtaja rupeaa huutelemaan nimiä ja ensimmäisenä suoran saanut huutaa bingo. Leikki loppuu vasta, kun jokainen nimi on sanottu. Leikissä voi tehdä myös niin, että joka kerta, kun nimi sanotaan, kyseinen henkilö esittelee itsensä ja kertoo itsestään jotain.

7. Noita-akka

Valitaan yksi tai useampi vapaaehtoinen tai otetaan joku isosista, joka toimii noita-akkana. Hän menee viereiseen huoneeseen ja muut leikkijät liikkuvat vapaasti huoneessa. Kun noita-akka saapuu huoneeseen, leikkijät menevät maahan kyykkyyn ja laittavat silmät kiinni. Noita-akka peittää jonkun/jotkut leikkijöistä huovalla, jonka jälkeen muiden leikkijöiden tehtävä on arvata, kuka tai ketkä ovat peiton alla piilossa. Piilossa olleesta tulee seuraava noita-akka. Leikissä isosten rooli on tärkeä, sillä kukaan ei saa jäädä unohdustiin tai joutua nolatuksi.

8. Päivää

Leiriläiset kulkevat ympäriinsä ja tervehtivät toisiaan ohjaajan antamien ohjeiden mukaan. Ensin etäisesti, sitten viileästi, kartellen, katsekontaktilla, hymyillen, kätellen, kuulumisia kysellen ja lopuksi selällä ja jalakapohjalla. Taustalla voi soida musiikki.

9. Rakastatko lähimmäistäsi

Leikkijä menee piirin keskelle ja hän kysyy joltakulta piirissä olevalta ”Rakastatko lähimmäistäsi?” Jos vastaaja vastaa kyllä, niin kaikki vaihtavat paikkoja eikä omalle tai viereiselle saa mennä. Jos vastaaja vastaa kieltävästi, hänen on mahdollisimman nopeasti nimettävä piiristä kaksi henkilöä, jotka vaihtavat paikkaa. Piirin keskellä olija yrittää päästä pois keskeltä vapaalle paikalle.

10. Riise Reininällä

Leikkijöille jaetaan listan heidän nimistään, mitä isokset ovat väännelleet erilaiseen muotoon. Jokaisen täytyy etsiä oma nimensä ja esittäytyä lopuksi sillä nimellä toisille. Isokset voivat käyttää apunaan Googlasta löytyvää anagrammikonetta.

11. Seitti

Ryhmä on piirissä ja leikinjohtajalla on lankakerä kädessään. Hän kertoo oman nimensä ja jotain itsestään ja esimerkiksi päivän fiiliksen. Leikinjohtaja heittää lankakerän jollekin piirissä ja pitää samalla kiinni langan päästä. Seuraava leikkijä kertoo itsestään samaan tapaan ja heittää seuraavalle ja pitää langasta kiinni. Leikki jatkuu niin kauan, että lankakerä on ollut kaikilla ja langasta on muodostunut seitti. Leikkiä voi jatkaa siten, että purkaa seitin heittämällä lankarullaa vastakkaiseen suuntaan. Leikkiä voi leikkiä myös siten, että lankakerän saanut sanoo oman nimensä lisäksi myös sen henkilön nimen, keneltä lankakerän sai, ja kelle sen seuraavana heittää.

12. Soile tykkää suklaasta

Jokainen kertoo nimensä ja jonkun asian, mistä tykkää. Tykättävän asian täytyy alkaa samalla kirjaimella kuin oma nimi. Toinen leikkijöistä toistaa edellisen leikkijän nimen ja sen, mistä tämä tykkäsi. Sitten hän kertoo oman nimensä ja mistä tykkää. Seuraava toistaa edelliset nimet ja tykkäämisen kohteet. Leikissä voidaan sopia, että toistetaan esimerkiksi viisi edellistä nimeä ja tykkäämisen kohdetta. Leikin voi toteuttaa myös niin, että leikkijät sanovat vain nimensä ja edelliset pitää muistaa.

13. Sosiaalinen kävely

Leikkijät kävelevät sikin sokin. Leikinohjaaja huutaa jonkun numeron ja leikkijät muodostavat yhtä monen henkilön ryhmiä. Ryhmien muodostamisen jälkeen ryhmäläisten tehtävä on olla niin kuin leikinjohtaja käskkee. Esimerkiksi kuin pullat uunissa, linnut langalla, kalat akvaariossa, ruuhkabussissa, kukkapuska, ruokajonossa, pullot korissa, karpäset karpäpaperissa, bussipysäkillä, rock -konsertissa ja niin edelleen. Tehtävän suorittamisen jälkeen leikki jatkuu samalla tavalla.

14. Tuntematon ystävä

Kaikki kirjoittavat esimerkiksi viisi asiaa itsestään lapulle. Esimerkiksi lempiruoka, jonkin päällä olevan vaateen väri, harrastus, luonteenpiirre, päivän fiilis. Laput kerätään, jaetaan ja jokainen yrittää löytää lapun henkilön kyselemällä kysymyksiä toisilta.

15. Tutustumisleikki muotokuvien avulla

Jokaiselle jaetaan paperi ja kynät. Jokainen piirtää oman muotokuvansa ja sen jälkeen ne asetetaan piirin keskelle. Muotokuvat voidaan piirtää eri tavoilla, esim. varpailla tai silmät kiinni yms. Kuvissa ei lue tekijän nimeä. Leikinjohtaja ottaa jonkun kuvista. Hän kertoo, miksi otti juuri sen kuvan ja sitten hän kertoo omasta itsestään. Seuraavaksi ensimmäisen kuvan piirtäjä ottaa jonkun toisen kuvan ja kertoo itsestään. Leikki jatkuu niin kauan, että kaikki kuvat on haettu lattialta. Kuvien hakemisen voi tehdä myös niin, että kaikki hakevat samaan aikaan, jolloin valitsemisen perustelevminen ei ole ehkä yhtä vaikeaa.

16. Vilttileikki

Ryhmä jaetaan kahtia. Kaksi isosta menee keskelle pitämään mahdollisimman suurta vilttiä. Toinen ryhmä menee viltin toiselle puolelle ja toinen toiselle puolelle. Viltin toiselle puolelle ei saa kurkkia. Yksi kummastakin ryhmästä menee viltin viereen hieman erilleen muusta ryhmästä. Isokset pudottavat viltin ja viltin vieressä olevat yrittävät mahdollisimman nopeasti sanoa toistensa nimet. Se kumpi on nopeampi voittaa ja häviöjä siirtyy toiselle puolelle. Leikkiä jatketaan niin kauan, että jokainen on käynyt viltin vieressä.

17. Kellotreffit

Jokainen leikkijä saa oman paperin, jolle piirtää kellotaulun (tästä on hyvä tehdä malli varsinkin lasten kanssa leikkiessä). Leikkijät kulkevat tilassa kysyen muilta nimiä, ja kirjoittaen jokaisen tasatunnin kohdalle eri nimen niin, että kummallakin lukee toisen nimi saman kellonajan kohdalla. Kun kaikilla kellotaulut ovat täynnä nimiä, leikin vetäjä pyytää menemään “treffeille kello yksi”, eli sen henkilön luokse, jonka nimi lukee kellotaulussa kello yhden kohdalla. Leikin vetäjä kysyy kysymyksen tai antaa keskustelunaiheen, josta treffeillä keskustellaan. (Esim. “Mikä on lempivärisi?”/”Kerro perheestäsi”). Keskusteluun varataan tietty, rajattu aika. Sitten siirrytään kello kahden/kolmen/neljän treffeille jne.

18. Nimenvaihtoleikki

Kuljetaan tilassa vapaasti. Kun leikkijät kohtaavat toisensa, he kättelevät ja esittäytyvät nimellä. Tällöin nimet vaihtavat omistajaa, eli esim. Pirkosta tule Pertti ja Pertistä Pirkko. Seuraavalle käteltävälle he esittäytyvät äsken saaduilla, uusilla nimillään ja jälleen nimet vaihtavat omistajaa. Kävelyä ja kättelyä jatkaan, kunnes leikkijä saa takaisin oman nimensä. Tällöin hän voi siirtyä istumaan.

19. Käsi olkapäälle

Leikin johtaja esittää väittämiä. Leikkijän on laitettava aina käsi sen leikkijän olkapäälle, joka sopii parhaiten väittämään. Esimerkiksi:

- Tähän henkilöön haluaisin tutustua paremmin.
- Tämän henkilön kanssa haluaisin lähteä kalareissulle.
- Tällä henkilöllä on mielestäni kivat hiukset.
- Tms.

Leikkiä voi olla hauska leikkiä leirin aluksi ja lopuksi samoilla kysymyksillä. Silloin jokainen näkee, miten asenteet ja odotukset voivatkaan muuttua viikossakin.

20. Tunteiden tori

Kaikille jaetaan kolme tunnelappua ja leikkijät lähtevät liikkeelle vaihtamaan toistensa kanssa lappuja, jotta he saisivat heitä itseään eniten kuvaavat laput. Lopussa istutaan rinkiin ja jokainen kertoo vuorotellen omat kolme ominaisuuttaan.

Esimerkkisanat tunnelappuihin (kopioi toiseen tiedostoon, ja suurena sanat, jotta saat niistä leikattua sopivia lappusia):

Aamutorkku	Etevä	Huoleton	Järjestelmällinen	Lihaksikas
Aamuvirkku	Fanaattinen	Huomaava	Kaino	Lujaluonteinen
Ahkera	Fiksu	Hupsu	Kannustava	Lukoutukka
Aikaansaava	Filmaattinen	Hymyilevä	Kateellinen	Lumoava
Ailahteleva	Hallitseva	Hyväksyvä	Kaunis	Luova
Aistikas	Harkitseva	Hyväntuulinen	Kaunopuheinen	Lupsakka
Aktiivinen	Hassu	Häikäisevä	Kekseliäs	Lämmin
Aloitekykyinen	Hauras	Hämmästyttävä	Keskusteleva	Mahdoton
Analysoiva	Hauska	Ihana	Kiihkeä	Mahtava
Arka	Hellitty	Ihastuttava	Kiireinen	Miehekäs
Armahtavainen	Hellä	Ihmeellinen	Kiivas	Mielenkiintoinen
Arvostava	Hempeämielinen	Iloinen	Kiltti	Mieletön
Atleettinen	Hento	Ilmaisukykyinen	Kireä	Monitaitoinen
Avoin	Herkkusuu	Iltaatorkku	Komea	Mietteliäs
Avokätinen	Herkkä	Iltaatorkku	Kotikissa	Mukautuvainen
Avulias	Herttainen	Innokas	Kriittinen	Mukava
Aurinkoinen	Hiljainen	Itsenäinen	Kultainen	Musikaalinen
Charmikas	Hillitty	Johtajatyypinen	Kunnianhimoinen	Myönteinen
Edistyskellinen	Hillitön	Joustava	Kuunteleva	Määrätietoinen
Eloisa	Hilpeä	Jämerä	Kärkäs	Naisellinen
Eläytyvä	Hullunrohkea	Jämpti	Lapsenmielinen	Nasevasanainen
Empaattinen	Huumorintajuinen		Lauhkea	Nauravainen
Energinen	Huolehtivainen		Lempeä	
Erittelevä	Huolellinen			

Nautiskelija	Puoleensave- tävä	Sievä	Säästäväinen	Vaativa
Nipottaja	Päättäväinen	Skarppi	Taiteellinen	Vaikuttava
Nopea	Rakastettu	Soma	Teatraalinen	Vaitelias
Nätti	Raju	Sopeutuva	Totinen	Vakaa
Nöyrä	Rauhallinen	Suloinen	Tunnollinen	Vakava
Oikukas	Rauhaton	Suora	Tunteellinen	Vallanhimoi- nen
Oma-aloittei- nen	Rehellinen	Suulas	Tulinen	Vapaa
Onnellinen	Reipas	Surumielinen	Tuumiskelija	Varma
Persoonalli- nen	Retee	Suurenmoi- nen	Tyyti	Vastustama- ton
Perusteelli- nen	Ripeä	Suurpiirteinen	Tyytyväinen	Vastustama- ton
Pieni	Rohkaiseva	Suuruuden- hullu	Työteliäs	Vauhdikas
Pingottaja	Rohkea	Suvaitsevai- nen	Uhkarohkea	Veijarimainen
Pirteä	Romanttinen	Sydämellinen	Uljas	Veikeä
Pitkä	Ruusuilla tanssija	Sympaattinen	Uneksija	Viisas
Pitkäpinnai- nen	Saita	Syrjäänvetäy- tyvä	Upea	Villi
Pohdiskeleva	Salamoiva	Särmikäs	Urheilullinen	Vireä
Puhelias	Salaperäinen	Säteilevä	Urhea	
	Sanavalmis		Uskollinen	
	Seurallinen		Uskomaton	
			Utelias	
			Vaatimaton	

"Ryhmän ohjaaminen on kivaa, koska saa riparilaiset kuuntelemaan ja innostumaan asioista ja se näkyy."

- Isonen, 16v.

1. Vanha reissaaja

Vanha reissaaja lähti vuorta korkeaa päin, kunnes vastaan tuli... (Lyödään käsillä vuorotellen polviin ja kädet yhteen)

Karhu...”Grr! Grr!” (Käsillä tehdään karhun tassut)

Koira...”Lääh! Lääh!” (Kieli ulkona läähätetään kuten koira)

Lehmä...”Lyps, lyps” (Tehdään lypsyliikettä molemmilla käsillä)

Nuori tyttö...”Muisk, muisk” (Annetaan ilmassa pusuja)

Tytön äiti...”Svip, svip” (Lyödään käsiä yhteen)

Tytön isä...”PUM!” (Tehdään käsillä ampumisliike)

(Ensimmäisellä kerralla vastaan tulee vain karhu, toisella kerralla karhu ja koira, kolmannella karhu, koira ja lehmä jne.)

Matka kesken se jäi!

Hän lauloi uua dikka dooa uua dikka doo (Jatketaan käsillä polvien ja käsien yhteenlyömistä)

Uua dikka dooa uua dikka doo

Uua dikka dooa uua dikka doo

Uua dikka dooa duu.

2. Jumps, jumps

(Aina “Jumps, jumps” -kohdassa kyykätään, ja “däkä däkä” -kohdassa mennään alas ja ylös heiluttaen yläkroppaa kädet koukussa)

Jumps, jumps sanoi vekkuli sammakko.

Jumps, jumps sanoi sammakko.

Jumps, jumps sanoi vekkuli sammakko

Ja hyppäsi jumps, jumps pois

Ja sammakko sanoi däkä däkä duu, däkä däkä duu, däkä däkä duu

Ja sammakko sanoi däkä däkä duu,

Ja hyppäsi jumps, jumps pois!

3. Who is the King?

Laulua voi kierros kierrokselta nopeuttaa, kun leikkijät ovat oppineet liikkeet.

Liikkeet menevät näin:

Who: Sormi otsalle kysyvästi

King: Käsillä tehdään kruunu päähän

Jungle: Käsiä heilutetaan kuten liaania

Ugh ugh: Käsillä tehdään gorillaliikettä

Sea bubble bubble bubble: Käsillä tehdään aaltoileva meri

Universe: Käsillä piirretään maapallo

Me: Osoitetaan itseään

J-E-S-U-S: Jokaisen kirjaimen kohdalla nostetaan yksi sormi pystyyn

Yes!: Nostetaan nyrkki ilmaan

He: Osoitetaan sormella taivaaseen

Who is the King of the jungle ugh ugh?

Who is the King of the sea bubble bubble bubble?

Who is the King of the universe?

Who is the King of me?

I'll tell you: J – E – S – U – S, yes!

He is the King of me,

he is the King of universe,

jungle and the sea, bubble, bubble, bubble. Ugh ugh!

4. Sutsi satsi

Leikin vetäjä laulaa ja tekee liikkeit - muut tekevät samanaikaisesti mukana. Sävel, sanat ja liikkeet löytyvät esim. YouTubesta; Fröbelin Palikat - Sutsi Satsi.

Peukalot pystyyn

::: Sutsi satsi satsaa sutsi satsaa:::
(svengataan rytmissä ☺)

Peukalot pystyyn

Kyynärpäät taa

::: Sutsi satsi satsaa sutsi satsaa:::

Peukalot pystyyn

Kyynärpäät taa

Polvet yhteen

::: Sutsi satsi satsaa sutsi satsaa:::

Peukalot pystyyn

Kyynärpäät taa

Polvet yhteen

Peppu pystyyn

::: Sutsi satsi satsaa sutsi satsaa:::

Peukalot pystyyn

Kyynärpäät taa

Polvet yhteen

Peppu pystyyn

Leuka eteen

::: Sutsi satsi satsaa sutsi satsaa:::

Peukalot pystyyn

Kyynärpäät taa

Polvet yhteen

Peppu pystyyn

Leuka eteen

Kieli ulos

::: Sutsi satsi satsaa sutsi satsaa:::

5. Laurenzia

Aina kun mainitaan Laurenzia tai viikonpäivä mennään kyykkyyn.

Laurenzia, pieni Laurenzia vaan.

Milloin sinut taas nähdä saan?

Kun on maanantai (tiistai, keskiviikko...)

Voi kunpa olis taas maanantai (tiistai, keskiviikko...) **ja nähdä saisin Laurenzian, Laurenzia!**

Lauletaan, kunnes on käyty viikonpäivät läpi (mahdollisesti kuukaudet) Joka kierros lisätään yksi päivä, ja lauletaan edellisinkin.

6. Leijonan metsästys

Leikin vetäjä laulaa ensin, muut toistavat perässä. Esimerkki löytyy YouTubesta; Fröbelin palikat – Leijonanmetsästys

Leijonaa mä metsästän (Taputetaan vuoroin käsiä oikeaan ja vasempaan polveen)

**aion saada suuren
enkä pelkää ollenkaan**

edessä on ruohikko (Tähystellään eteenpäin)
korkea korkea ruohikko
sitä ei voi ylittää (Käsillä ylitetään este)
sitä ei voi alittaa (Käsillä alitetaan este)
sitä ei voi kiertää (Kädet tuodaan sivuilta yhteen eteen)
täytyy mennä lävitse (kämmeniä hierotaan vastakkain)

**Leijonaa mä metsästä
aion saada suuren
enkä mä pelkää ollenkaan**

edessä on suo (Tähystellään eteenpäin)
Syvä ja upottava suo
sitä ei voi ylittää (Käsillä ylitetään este)
sitä ei voi alittaa (Käsillä alitetaan este)
sitä ei voi kiertää (Kädet tuodaan sivuilta yhteen eteen)
täytyy pomppia mättäältä mättäälle (suulla imetään ilmaa, ja "pompitaan" paikallaan)

**Leijonaa mä metsästä
aion saada suuren
enkä mä pelkää ollenkaan**

edessä on joki (Tähystellään eteenpäin)
syvä syvä joki
sitä ei voi ylittää (Käsillä ylitetään este)
sitä ei voi alittaa (Käsillä alitetaan este)
sitä ei voi kiertää (Kädet tuodaan sivuilta yhteen eteen)
täytyy mennä siltaa pitkin (lyödään nyrkeillä rintaan)

**Leijonaa mä metsästä
aion saada suuren
enkä mä pelkää ollenkaan**

edessä on luola (Tähystellään eteenpäin)
vuoressa on luola
sitä ei voi ylittää (Käsillä ylitetään este)
sitä ei voi alittaa (Käsillä alitetaan este)
sitä ei voi kiertää (Kädet tuodaan sivuilta yhteen eteen)
täytyy mennä luolaan (Käsillä osoitetaan määrätietoisesti eteenpäin)

Luolassa on pimeää (Kädet laitetaan silmille)

Luolassa on kylmä (Hytistään kylmissään)

Jotain pehmoista (Tunnustellaan ilmaa)

Jotain karvaista (Tunnustellaan ilmaa)

IIK LEIJONA!

(liikeäänet päinvastaisessa järjestyksessä)

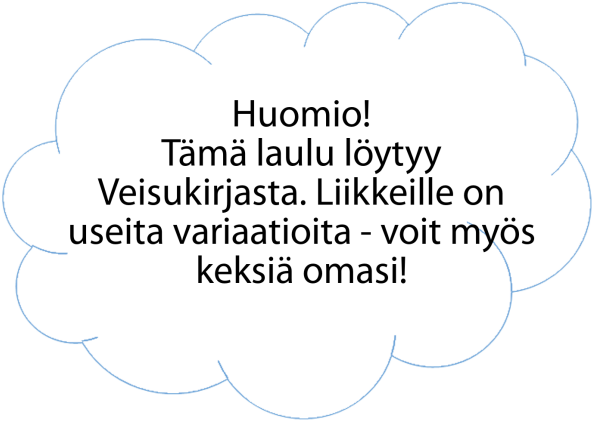
Ovi auki! (Avataan ovi)

Ovi kiinni! (Suljetaan ovi)

Huh, vihdoinkin kotona! (Pyyhitään hikeä otsalta)

7. Swing low

Swing: Golflyönti
low: Kädet alas kuvaamaan matalaa
sweet: Lipaistaan tikkaria (makea)
chariot: Hevosvaunujen ohjastusta käsillä
comin': Kutsuliikettä käsillä
for: Näytetään sormilla neljä
to: Näytetään sormilla kaksi
carry: Kädet kantoasentoon (kuin pitelisit vauvaa)
me – Osoitetaan itseä
home – Tehdään käsillä talon katto

Huomio!
 Tämä laulu löytyy
 Veisukirjasta. Liikkeille on
 useita variaatioita - voit myös
 keksiä omasi!

1. **I:** Osoitetaan itseä
looked: Tähyillään
over: Katsotaan yli olkapään
Jordan: Hampaiden harjausliikettä
and what: Piirretään ilmaan kysymysmerkki
did I: Osoitetaan itseä
see: Näytetään käsillä C
coming for to carry me home: Ks. edellä
A band: Soitetaan ilmakitaraa
of angels: Heilutellaan käsiä siipinä sivuilla
coming: Ks. edellä
after: Osoitetaan selän taakse
me: Osoitetaan itseä
coming for to carry me home – Ks. edellä

Swing low, sweet chariot...

2. **If you get there before I do
 comin' for to carry me home
 Tell all my friends that I'm coming too
 coming for to carry me home.**

Swing low, sweet chariot...

8. Ponileikki

**Tuolta he tulevat poneillansa
 Pienillä ihanilla poneillansa
 Tuolta he tulevat poneillansa
 Ja sitten he tekevät näin**

**Vatsa vatsaa, vatsaa vasten
 Kylki kylkeä, kylkeä vasten
 Peppu peppua, peppua vasten
 Ja sitten he tekevät näin...**

9. Petteri hakkaa

Ensin hakataan yhdellä kädellä ilmaa, sitten molemmilla käsillä. Mukaan otetaan myös jalat, ja lopulta esimerkiksi pää ja koko keho.

**Petteri hakkaa yhdellä vasaralla
Yhdellä vasaralla, yhdellä vasaralla
Petteri hakkaa yhdellä vasaralla
Koko pitkän päivän**

(Kahdella vasaralla, kolmella vasaralla jne.)

10. Vauvahai

Sävel, sanat ja liikkeet löytyvät esim. YouTubesta; Fröbelin Palikat - Vauvahai

Vauvahai, pä m pä m pädäm pädäm x2 (Etusormea ja peukaloa taputetaan yhteen)
Siskohai, pä m pä m pädäm pädäm x2 (Peukaloa ja muita sormia taputetaan yhteen)
Äitihai pä m pä m pädäm pädäm x2 (Kämmeniä taputetaan yhteen)
Isähai pä m pä m pädäm pädäm x2 (Käsiä taputetaan yhteen)
Mummohai pä m pä m pädäm pädäm x2 (Kämmeniä taputetaan yhteen sormet koukussa)
Vaarihai pä m pä m pädäm pädäm x2 (Kynnärpäitä taputetaan yhteen, kädet vastakkaisilla olkapäillä)
Tyttö ui, pä m pä m pädäm pädäm x2 (Sammakkouintiliikkeitä)
Poika ui, pä m pä m pädäm pädäm x2 (Kroolausalikkeitä)
 (tässä kohtaa nopeammin **tyttö ui- ja poika ui-** kohdat, sitten viimeinen **“däm”** silmät pyöreinä kädet ylös kovalla äänellä)
Tuhma hai, pä m pä m pädäm pädäm x2 (heristetään etusormea)

11. Nooan Arkki

Nooa, rakenna Herralle arkki, arkki x2 (Nyrkkejä kasataan päällekkäin, ja lopulta kämmeniä laitetaan päällekkäin)

Rakenna se honkapuusta-puusta (Käsiä heilutetaan puolelta toiselle auton pyyhkijöiden tapaan)

Lapset Jumalan (Kädet niin kuin tuuditaisit vauvaa)

Siis! (Etusormi nostetaan pystyyn)

Nouse ja kiitä ja ylistä Herraa, Herraa 3x (Vuorotellen nostetaan toinen käsi ilmaan ja taputetaan käsiä yhteen. Lopuksi heilutetaan molempia käsiä ilmassa puolelta toiselle.)

Lapset Jumalan (Kädet niin kuin tuuditaisit vauvaa)

Kutakin eläintä arkkiin kaksi meni, meni x2 (Sormilla “kävellään” toista käsivartta pitkin olkapäälle)

Kenguru ja elefantti-fantti (Kenguru pomppii, ja elefantille tehdään käsillä karsä)

Lapset Jumalan (Kädet niin kuin tuuditaisit vauvaa)

Siis! (Etusormi nostetaan pystyyn)

Nouse ja kiitä ja ylistä Herraa, Herraa x3 (Vuorotellen nostetaan toinen käsi ilmaan ja taputetaan käsiä yhteen. Lopuksi heilutetaan molempia käsiä ilmassa puolelta toiselle.)

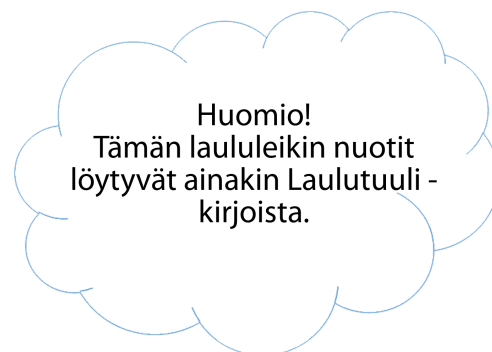
Lapset Jumalan (Kädet niin kuin tuuditaisit vauvaa)

Neljäkymmentä päivää satoi, tulvi tulvi x2 (Liikutetaan käsiä sormia heiluttaen ylhäältä alas kuin sataisi, ja lopulta nopeasti nostetaan kädet alhaalta ylöspäin kaksi kertaa)

Alkoivat he väsyä jo kaikki (Kädet laitetaan poskelle tyynyksi)

Lapset Jumalan (Kädet niin kuin tuuditaisit vauvaa)

Siis! (Etusormi pystyyn)

Nouse ja kiitä ja ylistä Herraa, Herraa x3 (Vuorotellen nostetaan toinen käsi ilmaan ja taputetaan käsiä yhteen. Lopuksi heilutetaan molempia käsiä ilmassa puolelta toiselle.)
Lapset Jumalan (Kädet niin kuin tuodittaisit vauvaa)

Liiton merkiksi taivaalle nousi, nousi
Sateenkaari taivaalle nousi, nousi (Yhdellä kädellä luodaan sateenkaari ilmaan)
Herran kansa rantaan sousi, sousi (Tehdään soutuliikettä)
Lapset Jumalan (Kädet niin kuin tuodittaisit vauvaa)
Siis! (Etusormi pystyyn)

Nouse ja kiitä ja ylistä Herraa, Herraa x3 (Vuorotellen nostetaan toinen käsi ilmaan ja taputetaan käsiä yhteen. Lopuksi heilutetaan molempia käsiä ilmassa puolelta toiselle.)
Lapset Jumalan (Kädet niin kuin tuodittaisit vauvaa)

12. Mopoilla mennään

Leikinvetäjä pyytää kaikkia kuvittelemaan viereensä maailman hienoimman mopon ja hyppäämään sen satulaan.
 Leikinvetäjä laulaa ja näyttää liikkeit ensin, muut tekevät perässä.

Mopoilla mennään (Kädet mopon kahvoilla)
Itikka lentää nennään! (Etusormella lentäen kuin itikka, laitetaan etusormi koskettamaan nennää)
Vakavana naamat (Kämmenet poskille ja naama vakavaksi)
Niin kuin laiskat laamat! (Sormilla vedetään suupielet alaspäin)
Hei beibe mä olen kova jätkä (Tehdään käsillä ihmisen ääriiviivat ilmaan)
On mulla alla maantie sekä prätkä (Piiirretään maantien ilmasta jalkojen väliin ja palautetaan kädet mopon kahvoille)
Pyrtättää pyrtättää! (Käännetään kaasukahvaa)

Suuntavilkut "Tsik tsik" (Laitetaan kädet nyrkkiin ja avataan vuoron perään)
Pyyhkijät "Viuh viuh" (Käsiä heilutetaan puolelta toiselle pyyhkijöitä matkien)
Mummonväistöliike (Pyöritetään lantiota)
Seinä "PAM" (Lyödään kädet yhteen)
 (Lisätään aina yhden säikeistön jälkeen yksi liike: suuntavilkut, pyyhkijät ym, kunnes lopulta törmätään seinään ja leikki loppuu)

13. Esterin auto

Esterin auto on Datsun G, (Kädet auton ratilla ohjataan autoa)
sillä se mummo kurvailee. (Kurvaillaan autolla oikealta vasemmalle ym.)
Mummo kun saapui kaupunkiin (Kädet auton ratilla)
autoon uudet pyyhkijät vaihdettiin. (Käsillä tehdään pyyhkijöiden liikettä)
 (ajovalot, renkaat, moottori ym.)
Ou jee! (Käsi nyrkkiin ja ilmaan)
Hyvin menee! (Heilutetaan käsiä ilmassa)
Bensaa palaa! (Lyödään kädet yhteen)
Ja moottori huutaa! (Heilutetaan yhtä kättä ilmassa)

14. Jeesuksen aasi

(Samat liikkeet kuin Esterin autossa - aasin turpa, kuviot ym. liikkeet vaihtuvat)

Jeesuksen aasi on seitsemän vee.
Sillä se Jeesus kurvailee.
Jeesus kun saapui kaupunkiin

Aasille uusi turpa vaihdettiin.

(uudet kaviot, satula, häntä ym)

Ou jee!**Hyvin menee!****Rehu palaa!****Aasi huutaa!****15. Muumi-Jaffa**

Piirissä. Oikea käsi vieressä olevan vasemman käden päälle. Omalla vuorolla läpsäistään oikealla kädellä vieruskaverin oikeaa kättä, niin että läpsy kiertää piirissä. Se, kenen kohdalle läpsy jää, kun laulu loppuu, putoaa pelistä.

Mu-mu-mu-muumi ja-ja-ja-jaffa**ne kaikki kelpo li-li-limppareita oo-on.****Mu-mu-mu-muumi ja-ja-ja-jaffa****ne kaikki kelpo li-li-limppareita on - niin on!****16. Pieni undulaatti**

Leikkiä voi leikkiä ns. maailmanympärysmatkana, jolloin vetäjä kertoo tarinaa ympäri maailmaa lentävästä undulaatista ja leikin liikkeitä muokataan vierailumaasta riippuen, esim. Japani: pienesti, USA: isosti, Saksa: sotilaallisen särmästi, Ranska, hienostuneesti jne... Kannattaa kuitenkin muistaa, että leiriläisissä voi olla eri taustoista ihmisiä – ettei tule vahingossa loukanneeksi ketään stereotyyppiolla.

Mä pieni undulaatti oon (Käsiä heilutetaan siipinä sivuilla)**ja aina niin nälkäinen** (Hierotaan vatsaa)**Mun kotiväki mun kotiväki** (Tehdään käsillä talon muoto alkaen katonharjasta)**on niin saita.** (Heilautetaan kättä “välipitämättömästi”)**Ne syöttää silliä aina vaan** (Kämmenet yhdessä, tehdään kalan uintiliikettä edestakaisin)**ja sitä en halua.** (Pudistetaan päätä)**Vaan haluaisin, vaan haluaisin,** (Nyökytellään päätä)**coca-colan** (Juodaan kuvitteellisesta pullosta)**ja jätskin, slurps.** (Nuolaistaan “jäätelöä” kädessä)**17. Leipuri Hiiva**

Tätä leikkiä voi nopeuttaa kierros kierrokselta.

Työnnän pullat uuniin (Työnnetään kuvitteellinen uunipelti uuniin...)**vedän valmiit takaisin.** (...ja vedetään se takaisin)**Näin piipusta kun savu kohooa.** (Kättä liikutetaan alhaalta ylöspäin kiertäen kuten savu)**Leipuri Hiiva, hän asuu Kumputiellä** (Käsillä tehdään “kumpuilevaa liikettä”)**Hän pullat kakut leipoo siellä.** (Leivontaliikettä käsillä)**Näin piipusta kun savu kohooa.** (Uudestaan savu alhaalta ylöspäin kädellä)

19. Hän on luonut tähtöset

Hän on luonut tähtöset, (Käsillä tähtien tuikkimista, kädet nyrkkiin ja auki vuorotellen)

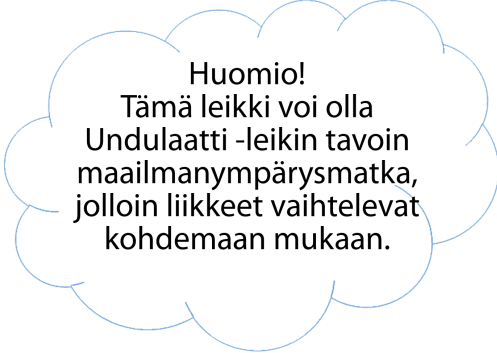
Hän on luonut virrat, veet. (Kädet aaltoillen puolelta toiselle)

Hän on luonut vuoretkin, (Käsillä piirretään vuori huipulta alkaen)

Hän on luonut mun. (Osoitetaan itseä)

Mut en mä häntä siksi rakasta, (Pudistetaan päätä)

vaan kun antoi ainoon Poikansa, (Osoitetaan kohti taivasta)
maailman puolesta, Golgatalla. (Tehdään käsivarsista risti)

Huomio!
Tämä leikki voi olla Undulaatti -leikin tavoin maailmanympärysmatka, jolloin liikkeet vaihtelevat kohdemaan mukaan.

20. Mötti

Leikinvetäjä pyytää jokaista etsimään oman kuvitteellisen “mötin” ja ottamaan sen syliinsä.

Kanniskelen pikku möttiä (Kädet niin kuin tuudittelisit vauvaa)

Varmaan äitikin on iloinen (Nostetaan sormilla suupielet ylöspäin)

Kanniskelen pikku möttiä (Kädet niin kuin tuudittelisit vauvaa)

Uh, ah se pistelee!

Nyt hakkailen pikku möttiä (Lyödään toisella kädellä sylissä olevaa möttiä)

Varmaan äitikin on iloinen (Nostetaan sormilla suupielet ylöspäin)

Nyt hakkailen pikku möttiä (Lyödään toisella kädellä sylissä olevaa möttiä)

Uh, ah se sottailee!

Nyt puhdistelen pikku möttiä (Nuollaan kämmeniä)

Varmaan äitikin on iloinen (Nostetaan sormilla suupielet ylöspäin)

Nyt puhdistelen pikku möttiä (Nuollaan kämmeniä)

Uh, ah se sisälläni on! (Pidetään käsiä vatsalla)

Nyt oksentelen pikku möttiä (Pidetään käsiä vatsalla ja heilutaan eteen ja taaksepäin)

Varmaan äitikin on iloinen (Nostetaan sormilla suupielet ylöspäin)

Nyt oksentelen pikku möttiä (Pidetään käsiä vatsalla ja heilutaan eteen ja taaksepäin)

Uh, ah SIINÄ SE ON! (Osoitetaan yhdellä sormella maahan)

21. Pingviinileikki

Ootkos koskaan nähnyt sä pingviiniä?

Katso tänne päin, niin pingviinin sä näät!

Pingviinit, huomio! (Käsi otsalle “lippaan”)

Pingviinit, asento! (Ryhdikäs asento, kädet sivuilla, selkä suorassa jne.)

Vasen käsi fläp fläp (Vasen käsi suorana, läpyttää sivulla kuin pingviinin siipi)

Ootkos koskaan nähnyt sä pingviiniä?

Katso tänne päin, niin pingviinin sä näät!

Pingviinit, huomio! (Käsi otsalle “lippaan”)

Pingviinit, asento! (Ryhdikäs asento, kädet sivuilla, selkä suorassa jne.)

Vasen käsi fläp fläp

Oikea käsi fläp fläp... (Oikea käsi suorana, läpyttäen sivulla)

(Joka kerralla alkupätkä laulusta pysyy samana, mutta lisätään yksi ruumiinosa lisää, vanhat jatkavat läpyttämistä)

Vasen jalka fläp fläp (läpyttää suorana)

Oikea jalka fläp fläp (läpyttää vuorotellen vasemman kanssa)

Pää! Fläp fläp (nyökyttelee/heiluttaa puolelta toiselle)
 Kun kaikki ruumiinosat läpyttävät, leikinjohtaja sanoo
Pingviinit, lepo! (Leikin loppu)

22. Mauno-mato

Ensimmäistä säkeistöä voidaan toistaa useita kertoja. Joka kerralla mato on pidempi.

∴ Istun penkillä, pureskelen purkkaa “purkan pureskelu ääntä”
Leikin mun jojolla “viu viu” (Tehdään kädellä edestakaisliikettä alas ja ylös)
Sitten vastaan tulee mato, se on Mauno -mato,
ja se on näin pitkä (Näytetään käsillä minkä pituinen mato on - jokaisella kerralla hieman pidempi)
Ja mä kysyn: Mauno, mitä sä oot taas tehny?
“No mä join yhen kokiksen liikaa...” ∴∴

Viimeisellä kerralla:

Istun penkillä, pureskelen purkkaa “purkan pureskelu ääntä”
Leikin mun jojolla “viu viu” (Tehdään kädellä edestakaisliikettä alas ja ylös)
Sitten vastaan tulee mato, se on Mauno -mato,
ja se on näin pieni (Näytetään käsillä ihan lyhyttä matoa)
Ja mä kysyn: Mauno, mitä sä oot taas tehny?
“No mä röyhtäsin.”

23. Matolaulu

Leikkiä nopeutetaan joka kierroksella, kunnes kukaan ei enää pysy perässä ja sanat menevät sekaisin.

Kuuletko kuinka madot yskii “köh köh” (Korvat höröllä kuunnellaan)
Maahan ne kolon kaivertaa “krunts krunts” (Nyrkit päällekkäin, nyrkkien kiertoliikettä)
Ensin ne kääntyy, sitten ne vääntyy (Käännetään itseään lantiosta ylöspäin vasemmalle ja oikealle)
Ei niitä näy ollenkaan (Kädet silmien päälle, käännetään päätä puolelta toiselle)

Kun ne on poissa, on kolo vaan (Laitetaan toisen käden etusormi selän taakse, ja toinen käsi on nyrkissä esillä)

Kun ne tulee takaisin, on kolo paikallaan (Palautetaan etusormi selän takaa ja laitetaan se nyrkin sisään)
1,2,3 (Poljetaan jalkaa numeroiden tahdissa)

“Esiintyessä pitää muistaa että täytyy olla sopivasti itsevarmuutta, pitää muistaa olla asiallinen.”

- Isonen, 16v.

“Ryhmän ohjaamisessa pitää muistaa ottaa kaikki huomioon ja muistaa ettet ole yksin.”

- Isonen, 16v.

1. Polttopallo

Piirretään maahan alue, jonka ulkopuolelta joku yrittää pehmeällä pallolla osua alueen sisällä oleviin pelaajiin. Osuttuaan pelaaja siirtyy alueen ulkopuolelle ja yrittää yhdessä toisen pelaajan kanssa osua alueen sisällä oleviin pelaajiin. Viimeinen alueen sisälle jäänyt voittaa.

2. Lohikäärme

Porukka voidaan jakaa kahtia ja jonon ensimmäinen koettaa saada jonon viimeisen kiinni. Jono ei saa katketa ja jäätyään viimeinen siirtyy ensimmäiseksi.

3. Savolainen pesäpallo

Kaksi yhtä suurta jonoa, joista toisen ensimmäinen syöttää pehmopallon samalla lailla kuin pesispallon ja toisen jonon ensimmäinen koettaa lyödä sen kädellä mahdollisimman pitkälle. Sillä aikaa, kun syöttäjä lähtee hakemaan palloa, potkaisija koittaa juosta mahdollisimman monta kierrosta oman jononsa ympäri. Juokseminen loppuu, kun syöttäjä on tuonut pallon rinkiin. Syöttäjästä tulee lyöjä ja edellinen lyöjä siirtyy jonon viimeiseksi, jolloin jonon seuraava on syöttäjä. Eniten juoksuja (kokonaisia kierroksia jonon ympäri) tehnyt joukkue voittaa.

4. Lipunryöstö

Kenttä ja porukka jaetaan kahtia. Oman puolen päässä on oma lippu, ringillä ympyröidyllä alueella, johon oma joukkue ei saa mennä, ellei vastustaja ole sen alueen sisällä. Vastustajan tultua omalle puolelle ja jäätyä kiinni, hän jää paikoilleen seisomaan ja hänet voidaan pelastaa oman joukkueen jäsenen kosketuksella. Vastustajan lippu koitetaan tuoda omalle puolelle. Jos lipunkantaja saadaan kiinni, palautetaan lippu omalle paikalle. Lipun onnistuneesti varastanut joukkue voittaa.

6. Viikinkipallo

Osallistuvat asettuvat tiiviiseen rinkiin jalat harallaan hartoiden levyisessä asennossa. Jokaisen jalat ovat kiinni vierellä olevien jaloissa, pää on rinkiin päin. Pelin johtaja avaa pelin vierittämällä pallon jonkun jalkojen välistä keskelle rinkiä. Tarkoitus on palloa lyömällä saada pallo jonkun kanssapelaajan jalkojen välistä ja samalla suojata, ettei pallo livahda omien jalkojen välistä. Kun pallo on mennyt jonkun ”maalista”, joutuu hän kääntymään ympäri ja kun kerran vielä pallo livahtaa jalkojen välistä, tippuu pois ja rinkiä tiivistetään.

7. Rotat ja revot

Kaksi riviä, toiset rottia ja toiset repoja. Leikin ohjaaja huutaa toisen, esim. revot, jolloin revot lähtevät ottamaan kiinni rottia ja päinvastoin, kun huudetaan rotat, rotat lähtevät ottamaan kiinni repoja. Kiinni saatu siirtyy vastakkaiselle puolelle. Leikin ohjaaja huutaa rottia ja repoja. Hyvä leikkiä kentällä, jossa on turva-alue kummassakin päässä.

8. Viestin häirintä

Porukka jaetaan neljään osaan ja he asettuvat neliön sivuille kasvot sisäänpäin. Vastakkaiset porukat ovat samaa joukkuetta. Vastakkainen puoli koittaa huutaa toiselle puolelle viestin ja viereisillä sivuilla olevat koittavat omalla möykällä sekoittaa. Yhteensä neljä kertaa, jotta joka sivu saa vastakkaiselle sivuilleen koittaa viestittää. Muuten kuin huutamalla ei saa antaa vihjeitä viestistä.

9. Norjalainen jalkaleikki

Leikkijät ovat piirissä. Aloittaja koskettaa jommallakummalla jalallaan vasemmalla puolellaan olevan leikkijän jalkaa (jalkapohja maassa) ja jättää oman jalkansa sille paikalle, missä on koskettanut seuraavaa. Se, kenen jalkaa on koskettettu, siirtää koskettettua jalkaansa niin, että se koskettaa jälleen seuraavan jalkaan, jne. Leikkijän asento siis vaihtuu leikin edetessä. On tärkeää pitää järjestys oikeana, vaikka paikat leikin myötä vaihtuisivatkin. Kun joku leikkijöistä ei enää yllä koskettamaan seuraavan jalkaa, ja horjahtaa, hän putoaa pois.

10. Mummo, susi ja metsästäjä

Porukka jaetaan kahteen yhtä suureen joukkueeseen. Molemmat joukkueet päättävät keskenään ovatko he mummoja, susia vai metsästäjiä. Joukkueet tulevat keskelle riviin, niin että joukkueiden välissä on noin 2 metriä tyhjää tilaa. Leikin vetäjän merkistä molempien joukkueiden kaikki jäsenet tekevät oman joukkueensa hahmon äänen ja liikkeen (Mummo neuloo käsillään ja huutaa ”kilikilikili”, susi huutaa ”aargh” ja pitää tassujaan pystyssä, metsästäjä ampuu aseellaan ja huutaa ”pum”). Mummo voittaa metsästäjän, metsästäjä suden ja susi mummon. Voittanut joukkue lähtee jahtaamaan toisen joukkueen jäseniä ja kiinni saatu pelaaja vaihtaa joukkuetta. Turvarajan toiselle puolelle juossutta pelaajaa ei voi enää saada kiinni. Jokaisen kierroksen jälkeen joukkueet palaavat omille puolilleen ja sopivat uudestaan, mikä hahmo he ovat.

11. Hippa

Valitaan hippa. Kun hippa saa jonkun kiinni, kiinni saatu jää paikoilleen seisomaan. Hänet voi vapaana oleva leikkijä pelastaa takaisin leikkiin eri tavoin. Leikkiä voi varioida useilla tavoilla, esimerkiksi halaushipassa pelastetaan halaamalla.

12. Kuka pelkää isosta

Kaikki menevät kentän yhdelle laidalle seisomaan. Isonen (tai muu vapaaehtoinen) jää kentän keskelle ja huutaa ”Kuka pelkää isosta?”. Pelaajat huutavat jääneelle ”En minä ainakaan!” ja lähtevät juoksemaan kentän toiselle laidalle. Isosen saatua pelaajia kiinni, he jäävät seuraavalla kierroksella myös kentän keskelle ”isosiksi”. Peli loppuu, kun kaikki pelaajat on saatu kiinni.

13. Kahden tulen välissä

Rajattu alue jaetaan kahdeksi pelikentäksi. Kaksi joukkuetta asettuu omille kenttäpuoliskoilleen ja lähettävät yhden pelaajan vastapuolen kentän taakse polttajaksi. Palloa heittämällä tai potkaisemalla yritetään osua vastapuolen pelaajia jalkoihin, jolloin osuman saanut pelaaja siirtyy polttajaksi. Joukkue, jonka pelaaja on jäänyt viimeiseksi pelikentälle, on voittaja.

14. Ultimate frisbeellä tai pallolla

Kaksi joukkuetta kentällä. Kenttään piirretään maalialueet kummallekin joukkueelle kentän eri päihin. Kentällä saa liikkua vapaasti, mikäli ei ole frisbeettä/palloa käsissä. Kun saa kopin, pitää jäädä paikoilleen ja heittää peliväline seuraavalle pelaajalle. Liikkua saa ainoastaan tukijalan varassa. Pelivälinettä saa pitää hallussaan vain kymmenen sekuntia kerrallaan. (Vastapuolen lähin pelaaja laskee ääneen sekunteja.)

Maalin saa tehtyä, kun maalialueella oman joukkueen pelaaja saa kopin frisbeestä/pallosta. Pelivälinettä ei saa ottaa toisen joukkuealaisen kädestä, mutta ilmasta sen saa lyödä maahan/ottaa kopiin itselle. Mikäli peliväline osuu maahan ennen, kun oman joukkueen jäsen saa kopin, siirtyy se vastapuolen joukkueelle, joka saa jatkaa peliä siitä paikasta. Maalin jälkeen maalin tehnyt joukkue heittää aloitusheiton omasta päädystään.

Ultimate on kontaktivapaa laji, eli toisia ei saa häiritä tai taklata.

15. Peikkohippa

Leikissä valitaan esimerkiksi 4 peikkoa pelialueen jokaiseen kulmaan. Jos leikkijöitä on vähän, myös peikkojen määrää vähennetään. Peikkojen tehtävänä on ottaa kiinni muita leikkijöitä ja kuljettaa kiinni saatuaan omaan pesään. Kiinniottaminen tarkoittaa koskettamista, ei fyysistä kiinnipitämistä. Kiinni jäätyään leikkijän tulee juosta/kävellä peikon pesään peikon toiveiden mukaisesti. Leikki jatkuu niin pitkään, että kaikki leikkijät on otettu kiinni. Voittajapeikko on se, jolla on eniten pesässä kiinniotettuja.

16. Viimeinen pari uunista ulos

Leikissä tulee olla pariton määrä osallistujia. Tehdään parijono, jonka eteen yksi leikkijöistä menee. Hän huutaa: ”Viimeinen pari uunista ulos”. Tämän kuultuaan viimeisimpinä oleva parivaljakko lähtee juoksemaan, tavoitteenaan kiertää edessä oleva kiinniottaja ja saada toistensa käsistä kiinni. Kiinniottaja saa ryhtyä takaa-ajoon vasta, kun pari on ohittanut hänet. Mikäli kiinniottaja saa jommankumman kiinni, tulee

paritta jääneestä uusi kiinniottaja. Jos kiinniottaja ei saa kumpaakaan kiinni, hän jatkaa itse kiinniottajana. Takaa-ajettu parivaljakko siirtyy takaa-ajon jälkeen jonon ensimmäiseksi.

17. Kulmahippa

Leikkijät jaetaan neljään ryhmään, jotka asettuvat neljään eri pesään leikkialueen eri kulmiin. Leikkijöistä kaksi valitaan kiinniottajiksi. Kunkin ryhmän on pyrittävä omalta pesältään seuraavalle ja edelleen seuraavalle joutumatta kiinni. Juosta saa missä tahansa leikkialueella, mutta suojassa on vain sillä pesällä, minne on menossa. Etenemään pääsee vasta sitten, kun koko ryhmä on päässyt samalle pesälle. Kiinnisaadut asettuvat keskelle lattiaa seisomaan. Ryhmä, joka ensimmäisenä ja lukuisimpana on onnistunut pääsemään kotipesälleen, voittaa.

18. Tervapata

Maahan piirretään suuri ympyrä, johon kaikki leikkijät asettuvat omille paikoilleen. Paikat saa kukin leikkijä valita itse. Ympyrän keskelle piirretään pienempi ympyrä, tervapata. Yksi leikkijöistä jää kiertäjäksi. Kiertäjäksi valittu leikkijä lähtee kiertämään ympyrää esine kädessään, tiputtaa sen jonkun leikkijän taakse ja lähtee juoksemaan. Hän, jonka taakse kiertäjä on tiputtanut esineen, ottaa esineen maasta ja lähtee juoksemaan vastakkaiseen suuntaan piirin ympäri. Juoksijat kilpailevat siitä, kumpi ehtii ensimmäisenä tyhjälle paikalle. Ilman paikkaa jäänyt jatkaa kiertäjänä. Tervapataan joutuu, jos ei huomaa esinettä, eikä ehdi lähteä paikaltaan siihen mennessä, kun kiertäjä on kiertänyt kierroksen. Tervapadasta pääsee pois, kun joku toinen joutuu sinne - tai miten erikseen sovitaan.

19. Ikuisuuspallo

Pelikentällä on yksi tai useampi pallo, riippuen pelaajien määrästä. Pelissä kaikki polttavat kaikkia heittämällä pallolla toisia pelaajia pään alapuolelle. Pallon osuttua pelaajaan hän palaa, ja menee sivuun seuraamaan peliä. Kun sinut polttanut pelaaja palaa, pääset takaisin peliin. Pelin voittaa se, joka on onnistunut polttamaan kaikki muut pelaajat.

20. Penkkipolttopallo

Poltettavilla on alussa yksi elämä ja he istuvat tai seisovat niin, että jokin ruumiinosa koskettaa sovitua penkkiä/keinua/telinettä. Yksi pelaaja yrittää polttaa pallolla muita pelaajia osumalla polvien ja pään väliin. Näin käydessä menettää elämänsä ja joutuu jääjäksi.

Jos keinuissa tai penkeillä olevat poltettavat potkaisevat heitetyn pallon niin että jääjä saa sen ilmassa kiinni, menettää elämänsä. Jos keinuissa tai penkeillä olevat poltettavat potkaisevat heitetyn pallon niin että jääjä saa sen yhden pompun kautta kiinni menettää puokin, eli puoli elämää.

Elämiä saa lisää (max 2 elämää) potkaisemalla heitetyn pallon pitkälle ja juoksemalla ennalta sovitun paikan ympäri ja ehtimällä takaisin ennen jääjää. Jos jääjä ehtii pallon kanssa heittoviivalle ensin, voi hän huutaa "palo" tai "irti", jolloin pelaaja joka ei kosketa tällöin sovitua penkkiä/keinua/telinettä menettää elämänsä. Samat huudot voi huutaa milloin tahansa heittoviivalta.

"Pihdit": jos poltettava saa heitetyn pallon jalkojensa väliin suoraan ilmasta voi hän huutaa "pihdit". Tällöin hän saa vapaasti potkaista pallon maasta. Poltettavat saavat aina potkaista palloa tai puskea sitä kunhan jollain ruumiin osalla koskettavat telinettä/keinua.

21. Pyykkipojat

Porukka jaetaan kahtia ja kaikille annetaan pyykkipojat, joita pidetään paidan helmassa tms. Porukan erotetaan toisista esim. keltaisen liinan avulla tms. Sitten vain joko yritetään saada mahdollisimman paljon pyykkipoikia omaan joukkueeseen tai mahdollisimman vähän. Saadut pyykkipojat pidetään myös paidan helmassa. Eniten pyykkipoikia omaava joukkue voittaa.

22. Kolme läpsäystä

Porukka jaetaan kahtia riveihin toisiaan vasten 5 metrin päähän toisistaan. Toinen joukkue aloittaa ja siitä lähtee yksi juoksemaan toista joukkuetta päin, joilla on kädet suorina eteenpäin. Juoksija läpsäyttää kolmea

eri kättä ja kolmannen läpsäyksen saaja lähtee juoksijan perään, kun juoksija lähtee takaisin kohti omaa riviä. Jos juoksija ehtii takaisin omaan riviinsä, siirtyy vastapuolen läpsäytetty takaa-ajaja vastustajan puolelle, mutta jos läpsäytetty saa juoksijan kiinni, siirtyy juoksija vastapuolelle. Läpsäyttäjiä voi olla enemmänkin.

23. Nuotanveto

Muodostetaan kaksi puoluetta, jotka järjestäytyvät riveihin toisiaan vastapäätä noin 50 askeleen päähän toisistaan. Toisessa rivissä ovat kalat ja toinen rivi muodostaa nuotan siten, että leikkijät ottavat toisiaan kädestä kiinni. Kun johtaja antaa merkin, lähtevät toisiaan vastaan, jolloin nuotta rivi yrittää sulkea sisäänsä niin monta vastaantulijaa kuin suinkin mahdollista, nuotan reunimmaisten yrittäessä ottaa toisiaan kädestä kiinni niin, että rengas menee umpeen. Ne kalat, jotka on saatu näin pyydystetyiksi nuotan sisälle, eivät saa pujahtaa pois käsien alitse, eivät murtaa nuotta eivätkä juosta määrätyn alueen ulkopuolelle. Nuottaan jääneet ”kalat” joutuvat pelistä pois. Arvatenkaan kaikkia ”kaloja” ei saada ensi kerralla pyydystetyiksi, astutaan toisella kerralla vastakkaisiin asemiin ja rynnätään taas vastatusten. Näin jatketaan kunnes kaikki ”kalat” on saatu nuottaan, jonka jälkeen kalapuolue muuttuu nuotaksi ja päinvastoin. Jos nuottaketju katkeaa leikin aikana, pääsevät ”kalat” silloin vapaiksi nuotan sisältä.

24. Ihminen, apina, rapu

Kaksi yhtä suurta joukkuetta jonoissa rinnakkain, kummankin edessä on kääntöpaaluna esim. tuoli tai ihminen. Joukkueen jäsenet nimetään ykkönen ”ihmiseksi”, kakkonen ”apinaksi”, kolmonen ”ravuksi”, nelonen taas ihmiseksi jne. Ihmiset juoksevat kahdella jalalla eteenpäin, apinat neljällä jalalla ja ravut takaperin. Merkin saatuaan ykkösihmiset lähtevät, kiertävät paalun, lyövät kakkosapinaa käteen, menevät jonoon viimeiseksi. Apinan jälkeen juoksee rapu jne. Jokainen juoksee vain kerran. Se joukkue voittaa, joka on ensiksi valmis.

25. Filippiiniläinen pyörremyrsky

Leikkijät käyvät asetelmiin, jossa kaksi muodostaa käsillään talon, ja yksi leikkijä menee talon alle kyykkyyn tipuksi. Yksi leikkijä ei mahdu mihinkään muodostelmaan, joten hän jää keskelle. Keskellä olija huutaa joko ”tiput”, ”talot” tai ”pyörremyrsky”. Jos huudetaan tiput, kaikki tiput joutuvat vaihtamaan taloa ja keskellä olija koittaa päästä johonkin vapautuvaan taloon tipuksi. Jos huudetaan talot, kaikki talot muodostavat talon uuden tipun päälle, uuden parin kanssa. Pyörremyrskyssä kaikki vaihtavat paikkaa, jolloin taloista voi halutessaan tulla tipuja ja tipuista taloja.

*”Tärkeintä on, että pyrkii ottamaan huomioon mahdollisimman paljon niitä leiriläisiä.
Tärkeää on myös miettiä ettei ketään nolata.”*

- Isonen, 18v.

1. Pilli ringissä

3-5 vapaaehtoista viedään pois. Leikinhjaajalla on pilli teipattu selkään roikkumaan ja ringissä olijoille kerrotaan se ja sanotaan, että vapaaehtoiset luulevat pillin kiertävän selkien takana. Pilliin on puhallettava välillä ns. merkkiääniä. Aina kun vapaaehtoinen epäilee henkilöllä olevan pilli, osoittaa hän tätä ja henkilön on näytettävä kädet. Vihellys kuuluu eri puolilta loppuen lopuksi niin pienellä aikavälillä, että vapaaehtoinen voi hiukan ihmetellä. Pitää katsoa ettei kukaan hermostu ja antaa tarpeeksi vihjeitä.

2. Ihmissolmu

Kaksi vapaaehtoista, jotka viedään pois. Muut muodostavat piirin ja ottavat käsistä kiinni. Sitten vaan mennään niin solmuun kuin mahdollista ilman laskematta käsistä irti. Kun ollaan valmiita vapaaehtoiset tulevat takaisin ja saavat selvittää solmun taas piiriksi.

3. Mitä tiedät ystävästäni?

Vapaaehtoinen poistuu tilasta, ja muut valitsevat hänelle joukostaan salaisen ystävän. Vapaaehtoinen saa kysellä heiltä kysymyksiä, joihin he vastaavat joko kyllä tai ei. Hänellä on kolme arvausta salaisen ystävänsä arvaamiseen. Salaisesta ystävästä tulee tämän jälkeen uusi kyselijä.

4. Majakanvartija

Valitaan muutama vapaaehtoinen joista yksi jää paikalle ja muut viedään pois. Valittu esittäjä alkaa näyttellä ja paikalla olevan vapaaehtoisen tehtävä on painaa mieleen näytelmä, koska hän joutuu esittämään sen seuraavalle vapaaehtoiselle.

Alkuperäinen esitys menee näin:

Majakanvartija kiipeää kierreportaita ylös majakkaan ja sinne päästyään alkaa tähystää merelle kiikareilla. Hetken aikaa tähystettyään hän huomaa merihädässä olevan ihmisen. Majakanvartija laskee kiikarin alas ja lähtee portaita pitkin alas. Alas päästyään majakanvartija juoksee veneelle ja lähtee portaita pitkin alas. Alas päästyään majakanvartija juoksee veneelle ja lähtee soutamaan merelle. Vartija nostaa hepun merestä veneeseen ja soutaa takaisin rannalle, missä nostaa tyypin veneestä ja alkaa elvyttämään tätä.

5. Larssonin perhe

18 (9+9) vapaaehtoista, joista tehdään kaksi joukkuetta, jotka menevät tuoleille istumaan riveihin, joukkueet vastakkain. Vetäjä kertoo tämän olevan kilpailu ja aina, kun kilpailija kuulee oman roolihahmonsa nimen, lähtee hän kiertämään tuoliriviä ehtiäkseen ennen toista. Kun mainitaan perhe, kaikki lähtevät kiertämään, ja kun sanotaan isovanhemmat, isovanhemmat lähtevät, kun sanotaan Kukko Kiekuu, Kukko Kiekuu lähtee jne. Lukekaa tarpeeksi hitaasti! Henkilöt: Ukki, Mummi, Isä, Äiti, lapset Maiju ja Markku, kissa Miuku, koira Peni, kukko Kukko Kiekuu.

Ukki ja mummi Larsson saivat idean. He halusivat lähteä lastenlastensa kanssa retkelle. Maiju ja Markku kuitenkin halusivat, että isä ja äitikin lähtisivät mukaan. Mutta äidin ja isän mielestä silloin ei voitaisi jättää Miukua ja Peniä kotiin, puhumattakaan Kukko Kiekuusta. Niinpä sitten koko perheen piti lopulta lähteä. Isä ja äiti pakkasivat autoa, mummo etsi käsitöitä ja ukki eilistä päivää. Maiju halusi mukaan kaikki nukkensa ja Markku sähköautoradan. Miuku miukui koko pakkaamisen ajan, Peni haukkui ohikulkevia ja Kukko Kiekuu kiekui mahdollisesti ennen lähtöä. Kun perhe oli saanut auton vihdoin täyteen tavaraa, vaikutti siltä, etteivät lapset ja eläimet mahtuisi ollenkaan mukaan. Mutta kun otettiin pois eläinten hamstraamat ruoat, isän rakastama virveli ja äidin sukuperintönä saatu painekattila, mahtui koko perhe autoon. Voi sitä menoa, kun lapset roikkuivat autosta ja eläimet huusivat takaikkunalla. Mummi ja ukki riitelivät eläkkeenjaosta, kun yhtäkkiä mummin hattu lensi Markun avaamasta ikkunasta. Isä pysäytti auton ja koko perhe joutui odottamaan, kun eläimet kisasivat, kuka ehtisi ensimmäisenä hakea mummin hatun. Vihdoin perhe ahtautui autoon ja jatkettiin matkaa.

Yhtäkkiä tiellä oli lehmä. Eläimet villiintyivät takakontissa. Isä ja äiti, mummi sekä ukki huusivat yhtä aikaa lehmää väistymään ja lapset hihkuivat ilosta. Isän karjahdus säikäytti koko perheen, mutta onneksi myös lehmä jatkoi matkaansa. Ja niin perhe jatkoi matkaansa tyytyväisenä. Sitten poliisi pysäytti auton.

Eläimet hyppäsivät takaikkunalta, mummi ja ukki nousivat pois ja lapset lähtivät kirjaamaan kohti vuorta. Näin koko Larssonin perhe oli päässyt perille. Ja koko perhe oli tyytyväinen matkaan. Se Larssonien perheen matkasta.

6. Rinsessa Gunikunda

Kaksinäytöksinen tragedia pimeältä keskiajalta. 6-9 (1+2+6) vapaaehtoista. Isoiset näyttelivät ensin leiriläisten kengät jalassa. Ensimmäisen näytöksen jälkeen leiriläiset saavat omat kenkensä ja samalla roolihahmon, jolla oli hänen kenkensä. Leiriläiset näyttelivät. Pitää valita näyttelemiseen sopivia henkilöitä. Tässä on erityisen tärkeää, että isokset ovat etukäteen pohtineet, kenen kengät esitykseen otetaan! Näytelmän on tarkoitus olla hauska, ei nolaava.

Kertoja lukee paperista tarinaa. Näyttelijät toistavat perässä repliikkinsa eläytyen hahmoonsa.

Ensimmäinen näytös. Tapahtuu linnan puistossa.

Esirippu *Esirippu nousee.*
 Gunikunda *Rinsessa Gunikunda saapuu huokaillen linnanpuistoon. Gunikunda väännee käsiään sydämen pakahtuessa rakkaudesta. ”Voi, kun näkisin tuon uljaan Prinssi Valiantin. Ei voi olla yhtä urheaa prinssiä koko maailmassa. Aaaaahhh...” Rinsessa Gunikunda hoippuu lemmentuskissaan linnanpihan penkille. Pian hän kuulee hevosen korskuntaa ja kirmaa pikapikaa sireenipuskan taakse.*
 Prinssi Valiant *Uljas prinssi Valiant saapuu rohkean ratsunsa kera linnanpuistikkoon harjoittelemaan huomisista turnajaisista varten. ”Haaa!” hihkaisee uljas prinssimme, ”Mahdanpa olla komea näky rohkean ratsuni kera. Mistäpä löydän ne kuusikymmentä urhoa huomenna ja heille piilopaikan.” Prinssimme tepastelee rehvakkaasti ympäri linnanpuistoa.*
 Hevonen *Korskea hevonen tepastelee ylepänä isäntänsä perässä korskuen ”Ihahahahaha-aaaaaaa!!”*
 Gunikunda *Rinsessamme huokailee sireenipuskassa ”Ooooh...”*
 Hevonen *Hevonen on hermostunut harjoituksista ja viskoo takajalkojaan uhaten pillastua.*
 Prinssi Valiant *Uljas Prinssi toppuuttelee hevosta ”Pruut polle, pruut!”*
 Gunikunda *Prinssin hevosenkäsittelytaidoista läikähtyneenä rinsessa Gunikunda tulee esiin piilostaan ja alkaa tuijottaa prinssiä kuin sammakko putkimiestä.*
 Hevonen *Hevonen hermostuu lopullisesti rinsessa Gunikundan tuijotuksesta ja pillastuu alkaen kirmata ympäriinsä puistikkoa hurjasti hirmuen ”Ihahahahahahhaaaa!!”*
 Prinssi Valiant *Prinssi Valiant ryntää urheasti ratsunsa perään huutaen ”Pysähdy typerä kaakki, pysähdy!”*
 Gunikunda *Herkkä prinsessamme säikähtää prinssin karkeaa kielenkäyttöä ja pyörtyy vienosti huokaisten ”Oih!”*
 Hevonen *Hevonen potkaisee hurjistuneena prinssiä.*
 Prinssi Valiant *Prinssi pyörtyy hevosen iskusta taintuneena ja mätkähtää rinsessan viereen.*
 Gunikunda *Rinsessa huokaisee pyörtyneenäkin ”Oooh!”*
 Rosmo *Lähellä vaaninut katala Rosmo saapuu linnanpuistoon etuoikealta kaameasti hähättäen: ”Hähhää, nytpä saan kidnappattua prinsessan!”*
 Rosmo *alkaa raahata prinsessaa kohti synkkiä metsiä.*
 Gunikunda *Rinsessa Gunikunda herää ja alkaa huutamaan hermostuneesti kimeää kauhun huutoaan ”Iiik!!”*
 Hevonen *Hevonen on jo rauhoittunut ja hamuilee ruohoa.*
 Prinssi Valiant *Prinssi ottaa hiljaa lukua kuulematta rinsessan hiljentyviä huutoja.*
 Esirippu *Esirippu laskee*

Toinen näytös.

Esirippu *Esirippu nousee*
 Kuningas *Kuningas tepastelee komea kruunu kutreillaan hermostuneesti ympäri linnansalia ”Kylläpä on törkeää, kun ei se prinssi saa napatuksi tuota kalaa tyyppiä, joka muilutti meiltä ihanan rinsessan. Lupaampa rinsessan ja puoli valtakuntaa... Njaa, yhden kuudesosan valtakunnastani prinsessan pelastajalle.” Kuningas höristelee yhtäkkiä korviaan.*
 Prinssi Valiant *Prinssi saapuu paikalle rohkean ratsunsa ja vangitun rosmon kanssa.*

- Gunikunda *Prinsessa seuraa porukkaa kuin hai laivaa.*
- Prinssi Valiant *Prinssi Valiant heittää rosmon uljaasti kuninkaan jalkojen juureen: ”Siinä on katala rosvo, joka kidnappasi prinsessamme.” Prinssi polvistuu kuninkaan eteen.*
- Rosmo *Rosmo uikuttaa armoa kuninkaalta: ”Uik, uik jalo kuningas, en mä mitään pahaa...”*
- Kuningas *Mutta kuningas on ankara ja määrää: ”Teidän on juotava rangaistukseksi tästä myrkkymaljasta!” Kuningas ojentaa maljan rosmolle.*
- Rosmo *Rosmo tarttuu maljaan hillittömästi nyyhkien ja juo maljastaan aimo kulauksen. Rosmo kuolee kaameasti koristen: ”Kroooooh!!”*
- Kuningas *Kungas sanoo: ”Oi rohkea Prinssi Valiant ja ratsu, palkkioksi rosmon kiinniottamisesta saat kuvankauniin... hmm... niin kuvankauniin Prinsessa Gunikundan.” Kuningas liittää nuoren parin yhteen ja juo heidän kunniaukseen siemauksen maljasta. Kauhukseen hän huomaa juoneensa myrkkymaljasta ja kuolee rosmon viereen myös kaameasti koristen ”Kroooooh..”*
- Gunikunda *Rinsessa hihittelee ja alkaa silmät kiiluen lähestyä prinssiä: ”Tule tänne, uljas prinssi, tule, iiih!”*
- Prinssi Valiant *Prinssi pakenee kauhistuneena lähentelevää rinsessaa ympäriinsä kontaten. Viimeiseksi mahdollisuudekseen prinssi huomaa myrkkymaljan ja siemaisee siitä huutaen. ”Hyvästi kova maailma, Adjöö!” ja korisee pois.*
- Hevonen *Hevonen tallustelee ympäriinsä ja ryyystää myrkkymaljasta ja kuolee koristen isäntänsä viereen.*
- Valtakunnassa kaikki hyvin ja kaikki tulevat kumartamaan yleisölle.*
- Esirippu *Esirippu laskee*

THE END

7. Karhunmetsästys

13 vapaaehtoista. Jokaiselle jaetaan takana rooli ja he näyttelevät kertomuksen mukana. Henkilöt: karhu, karhunmetsästäjä, pyssy, telta, partiolainen, mänty, mäntypistiäinen, suo (ja mahdollisesti suihkupullo), tikka, suopursu, 2 esirippua, kertoja. Lukekaa tarpeeksi hitaasti.

Ensimmäinen näytös. Esirippu avautuu. Karhu löntystelee muristen näyttämölle. Se on nälkäinen ja murisee äänekkäästi. Karhumetsästäjä ilmestyy näyttämölle pyssy selässään. Karhu ja karhunmetsästäjä mittelevät toisiaan katseillaan. Karhu ja karhunmetsästäjä poistuvat näyttämöltä. Esirippu sulkeutuu.

Toinen näytös. Esirippu avautuu. Partiolainen tulee teltaa raahaten näyttämölle. Partiolainen pystyttää teltan ja menee sinne sisälle. Teltta romahtaa partiolaisen niskaan. Karhu löntystelee jälleen näyttämölle pyssy selässään ja alkaa jahtaamaan karhua. Karhu juoksee karhunmetsästäjän perässä ympäri näyttämöä ja poistuvat lopulta takavasemmalle. Partiolainen kömpii ulos teltastaan ja lähtee raahaamaan romahtanutta teltaansa pois näyttämöltä. Esirippu sulkeutuu.

Kolmas näytös. Esirippu avautuu. Suo tulee kosteutta tihkuen näyttämölle, kosteammin ja kosteammin. Suopursu tulee ja alkaa kasvaa keskellä suota. Partiolainen tulee teltaa raahaten näyttämölle, pystyttää sen ja menee sisään. Mänty tulee näyttämölle ja alkaa kasvamaan suon reunassa. Mäntypistiäinen surraa kiinni männyn runkoon ja samalla lentää myös tikka paikalle. Tikka istuu männyn oksalle ja alkaa nakkuttamaan männyn latvaa. Silloin päästää karhunmetsästäjä voitonhuudon saatuaan karhun kiinni. Alkaa hurja taistelu, mutta lopulta karhunmetsästäjä pääsee karhun niskan päälle ja karhu alistuu kohtalonsa jääden kiltisti istumaan karhunmetsästäjän viereen. Partiolainen tulee ulos teltastaan, poimii suopursun ja ojentaa sen karhunmetsästäjälle, joka painaa sen rintaansa vasten. Esirippu sulkeutuu ja kaikki näyttelijät tulevat kumartamaan yleisölle.

8. Nunnaluostari

Kolme vapaaehtoista pyydetään salin ulkopuolelle. Yksi kerrallaan he saapuvat nunnaksi pukeutuneen isosen luo, joka istuttaa heidät eteensä istumaan. Nunna kertoo vapaaehtoiselle tämän olleen hakenut nunnaluostariin nunnaksi, ja nyt on viimeisen tehtävän aika, ennen nunnaksi ryhtymistä. Nunna vaatii vapaaehtoista sanomaan ”ketä sinä rakastat”.

Nunnan repliikki on aina sama: "SANO minulle, ketä sinä rakastat." Välissä voi kommentoida vapaaehtoisen vastauksia, mutta ainut oikea vastaus on, kun vapaaehtoinen sanoo "ketä sinä rakastat."

Isonen voi auttaa vapaaehtoista välillä "Sano minulle, taivaalla on kuu." tms.- esimerkkejä käyttäen. Tärkeää on, että isonen lopettaa leikin ajoissa, jos vapaaehtoinen ei hoksaa leikin ideaa.

9. Bat and moths (Lepakko ja yöperhoset)

Leikkiin valitaan vapaaehtoisista yksi lepakko ja kolme yöperhosta. Lepakon silmät sidotaan. Muut leikkijät muodostavat käsikädessä piirin, jonka tehtävänä on rajata lepakon ja perhosten liikkuminen. Lepakko ja yöperhoset ovat piirin sisäpuolella. Lepakko huutaa "Bat!", johon yöperhosten on heti vastattava "Moth!" Äänen perusteella lepakko yrittää saada kiinni yhden perhosen, josta tulee uusi lepakko. Uudet perhoset valitaan piiristä. Piiri ei saa liikkua eikä äännellä turhaan, jotta lepakko kuulee yöperhosten vastaukset.

"Parasta on kun kuulee riparilaisilta ihania asioita! Isoisuus tuntuu kuin olisi 30 nuoren isosisko tai isovelji. Ryhmäytymisen huomaaminen on ehdottomasti parasta!"

- Isonen, 16v.

1. Luottamusharjoituksia

Arvotaan parit ja aloitetaan helpoilla jutuilla. Ensin parien pitää liikkua niin, että toinen on peili ja toinen peilattava. Seuraavaksi parilla voi olla toistensa etusormien välissä pitkät tikut. Tikkujen kanssa voidaan mennä kyykkyyn, nostaa jalkaa, pyöriä ja niin edelleen. Yksi luottamusharjoituksista on sitoa toisen silmät huivilla ja toinen taluttaa olkapäistä ohjaamalla. Harjoitusten aikana ei saa puhua.

2. Ameba

Viisi tasoa, joista ensimmäinen on ameba (uintiliike), toinen tsirp tsirp (kaksi sormea korvina, joita koukistetaan, vähän kuin heinäsiirkka), kolmas on flap flap (koko kämmenet korvina kuin jäniksellä), neljäs on ugh ugh (gorilla joka takoo rintaansa käsillään) ja viides on ihminen, joksi päästyä saa mennä takaisin istumaan. Kaikki lähtevät tasosta yksi ja kivi-sakset-paperi – menetelmällä saman rotuisen kohdatessa laskevat kolmeen ja voittaja (paperi voittaa kiven, kivi sakset ja sakset paperin) nousee tason ylöspäin ja häviöjä tason alaspäin (tosin ameban tasolta ei voi joutua alaspäin). Ainoastaan oman rodun kanssa saa kilpailla, leikin aikana ei äännellä muuten kuin rotunsa nimeä toistaen (ameba, ameba... samalla uiden jne.) ja kohdatessa lasketaan kolmeen.

Voidaan leikkiä myös esimerkiksi ripariversiona. Rippikoululainen (kätet puuskassa “ei kiinnosta, ei kiinnosta”), josta tulee isonen (hyppelee innoissaan “ponileikki, ponileikki!”), josta tulee isäntä/emäntä (kävelee rennosti “chill, chill”), josta tulee ohjaaja (heristää sormiaan “Soosoo, soosoo”), josta tulee pappi (kätet ristissä rinnan päällä “aamen, aamen”).

3. Burt

Yksi on Burt ja muut eivät tiedä sitä. Leikkijät kävelevät ympäriinsä ja kyselevät toisiltaan, ”oletko sinä Burt?”. Jos leikkijä ei ole Burt, hän vastaa kieltävästi. Jos leikkijä on Burt, hän ei vastaa mitään ja myös toisesta tulee Burt. Lopulta kaikki ovat Burtteja.

4. Paperille mahduttaminen

Valitaan parit ja heille annetaan esimerkiksi sanomalehden sivu. Parin pitää mahtua paperille niin, että he eivät koske lattiaan. Jokainen tässä onnistuva pari saa jatkaa. Paperi puolitetään ja paperille yritetään mahtua jälleen ilman että mikään ruumiinosa koskee lattiaan. Pienimmälle paperille mahtunut pari on voittaja. Tämä leikki voidaan toteuttaa myös saman kokoisissa ryhmissä.

5. Patsaat

Leikkijät tekevät patsaita käyttäen materiaalinaan muita ryhmäläisiä. Aiheina voi olla toiveet, unelmat, tulevaisuus, fiilikset ja niin edelleen. Kaikki ovat mukana ja leikinjohtaja voi tulla kyselemään lisää patsaista.

6. Perheen kokoaminen

Perheitä on esim viisi, joissa kussakin viisi perheenjäsentä. Riippuu osallistujamäärästä. Jaetaan kullekin oma lappu, jossa on oma rooli ja perheen nimi, esim. Äiti Lipponen. Tarkoituksena on löytää oma perhe ja asettua tiettyyn järjestykseen mahdollisimman nopeasti esim. isä, äiti, koira, vaari, vauva. Perheiden nimet on hyvä olla samankaltaisia esim. Lipponen, Kipponen, Kapponen, Sapponen.

7. Tuhkimon kengät

Puolet leikkijöistä istuvat kengät jalassa rivissä tai piirissä tuoleilla. Loput asettuvat heidän taaksensa seisomaan. Seisaalla olevat kääntyvät pois päin, jotta istujat saavat kasattua kenkensä yhteen kasaan tuolien eteen. Kun ohjaaja antaa merkin, seisaallaan olijat koettavat mahdollisimman nopeasti löytää istujan kengän sovittamalla sitä aina istujan jalkaan. Istuja ei saa antaa mitään vihjeitä omista kengistään. Nopein pari voittaa. Voidaan myös kasata koko leirin kaikki kengät kasaan ja seisojan pitää siitä löytää omalle parillensa kengät.

8. Voi mirri parkaa

Yksi on kissa, joka kulkee piirissä aina jokaisen kohdalla (ei välttämättä järjestyksessä). Se kehrää ja maukuu ja yrittää olla mahdollisimman säälittävä ja huvittava. Sen, jonka luo kissa tulee, pitää sanoa ihan vakavana ”Voi mirri parkaa” ja silittää kissaa. Jos rupeaa nauramaan, joutuu itse kissaksi.

9. Suklaansyönti

Istutaan piirissä. Keskellä on suklaalevy paketissaan, haarukka ja veitsi, pipo, kauluri, lapaset, kaulahuivi, takki... Ei kuitenkaan liikaa vaatteita. Piirissä kiertää kaksi noppaa ja kun saa omalla heittovuorollaan kuutosparin pääsee keskelle syömään suklaata haarukalla ja veitsellä, kuitenkin vasta kun on pukeutunut vaatteet päälle tietyssä järjestyksessä (lapaset aina ensin...). Heti kun seuraava saa kuutosparin vaihtuu suklaan syöjä.

10. Reginan palsta

Kaikille jaetaan kaksi eriväristä lappua ja toiseen kirjoitetaan sydänsurukysymys ja toiseen siitä vastaus. Laput kerätään erikseen, sekoitetaan ja jaetaan. Lopuksi kaikki lukevat nyt saamansa kysymyksen ja vastauksen.

11. Paikanvaihto

Istutaan piirissä tuoleilla. Keskellä seisoo yksi tai kaksi sokkoa, jotka huutavat piirissä olevien, muutaman, nimet tai kirjaimia, jolloin nimen tai alkukirjaimen omaavat vaihtavat paikkaa ja keskellä olijat koettavat saada paikanvaihtajia kiinni. Kun saa kiinni, kiinnijäänyt tulee sokoksi sokon paikalle.

12. Tyynyraalli

Yksi tyyny kiertää piirissä musiikin soidessa. Tyynyä kuljetetaan polvien välistä viereisen leikkijän polvien väliin. Se jolla tyyny on, musiikin pysähtyessä putoaa pois. Viimeinen voittaa!

13. Rakkaani, jos rakastat

Kaikki istuvat piirissä. Leikin aloittaja (vapaaehtoinen) jää keskelle ja valitsee kohteensa ja polvistuu (tms) tämän eteen ja kysyy: ”Rakkaani, jos rakastat minua hymyile minulle!” Ringissä istujan on hymyilemättä silmiin katsoen vastattava: ”Rakkaani, vaikka kuinka sinua rakastan, en voi hymyillä sinulle!” Jos ringissä olija kuitenkin sortuu hymyilemään tai jopa nauramaan jää hän keskelle ja keskellä ollut pääsee ringiin. Persoonallisuus kannattaa kuten ”Oma pölypalleroineni...”

Vaihtoehtoisesti leikkiä voi leikkiä niin, että kaikki leikkijät istuvat piirissä, jolloin yksi aloittaa kierroksen koettamalla saada vasemmalla puolellaan istuvan nauramaan. Tämä jatkaa kääntyen omalla vasemmalla puolella istuvan puoleen jne. Ringissä kukaan ei saa nauraa. Nauraja putoaa pelistä ja jää seuraamaan ringin ulkopuolelle. Kierros jatkuu koko ringin ympäri niin monta kertaa, kunnes leikin vetäjä lopettaa leikin.

14. Ota kiinni, jos saat

Puolet leikkijöistä istuvat piirissä tuoleilla kasvot ringin sisään katsoen ja puolet seisovat heidän takanaan. Yhden ulkopiiriläisen tuoli on tyhjä ja hän koettaa saada siihen jonkun istumaan, vinkaten silmää jollekin piirissä istuvalle. Kun yksinäinen leikkijä iskee silmää jollekulle, lähtee tämä nopeasti tuolista juoksemaan kohti vapaata tuolia. Penkin takana seissyt leikkijä voi estää tämän ainoastaan, jos ehtii läpsäisemään kätet karkuunlähtijän olkapäille. Seisojat eivät saa katsoa kuin omalla tuolillaan istuvaa henkilöä. Istuvat ja seisovat voidaan vaihtaa jossain vaiheessa leikkiä.

15. Eläinpiiri

Kaikki seisovat tiiviissä ringissä ja vetäjä keskellä esitellen ensin eläimet. Keskelle jäänyt osoittaa jotain piirissä olevaa ja tämän on viereisten kanssa välittömästi esitettävä eläintä. Se joka mokaa joutuu keskelle. Eläimet:

Norsu

Keskimmäinen on itse norsu ja ottaa oikealla kädellään nenästä kiinni ja pujottaa vasemman kätensä syntyneen silmukan läpi. Vieressä olevat tekevät korvat.

Gorilla

Keskellä oleva on gorilla ja takoo käsillään rintaansa ja karjuu. Vieressä olevat ovat pieniä apinoita ja roikkavat käsiään hartiat kyyryssä ja ääntelevät ”uh-hu uh-hu”.

Lehmä

Keskellä olija ojentaa kätensä peukalot alaspäin. Vieressä olijat lypsävät peukaloista.

Kissa

Keskellä olija nostaa kädet kypäliksi leuan alle ja vieressä olijat ojentavat kätensä ristiin nenän alle viikiksi.

Norppa

Keskimmäinen liimaa kädet vartalon viereen, nostaa leukansa ylöspäin ja laittaa huulet törölleen ja haukkoo ilmaa. Vieressä olijat tekevät käsillään norpalle evät ja liikuttelevat niitä.

Käkikello

Keskimmäinen näyttää kielensä ja sanoo ”kuk-kuu” kolme kertaa. Vieressä olevat pyörivät ympäri ja sanovat ”viri-viri-viri...”

Muitakin eläimiä voidaan keksiä, tai luoda uusia hahmoja kuten leivänpaahdin, pappi, äiti ja lapset, James Bond yms.

16. Hampaattomat eläimet

Ollaan piirissä. Leikin aloittaja sanoo jonkun eläimen vieressä istuvalleen niin, että hampaat eivät saa näkyä ollenkaan eikä saa nauraa. Hampaat pitää peittää vain ja ainoastaan huulilla. Vieressä istuvan pitää kuunnella silmiin katsoen ja nauramatta ja ensin toistaa kuulemansa eläin, ja sen jälkeen sanoa seuraavalle uusi eläin. Naurajat tippuvat pois.

17. Ravirata

Ensin käydään kaikki liikkeet läpi yhdessä:

Turisti: Kädet kameraksi silmien eteen ja tehdään kameran ääniä ”tsiktsiktsik”

Äiti katsomossa: Vilkutetaan ylöspäin ja sanotaan ”Hei äiti!”

Oksa: Väistetään oksaa kumartumalla alas

Este: Hypätään kerran

Vesieste: Hypätään kerran ja sanotaan ”splash”

Lentokone: Osoitetaan ilmaan ja ihmetellään ”uuuu”

Katsomo: Taputetaan ja huudetaan ”hurraa”

Seistään ringissä ja läpsytetään käsillä omia polvia tasaisesti. Leikin vetäjä huutaa välillä sanoja, joiden mukaan kaikki tekevät liikkeen ja ääntelyn. Tahtia voidaan välillä nopeuttaa ja hidastaa, ja lopulta päästään maaliin, jolloin leikki loppuu.

18. Tyynyformula

Kaikki ovat ringissä. Tehdään jako kahteen niin, että joka toinen ringissä olija on 1 ja joka toinen 2. Annetaan tyyny yhdelle 1. joukkueen jäsenelle ja toinen tyyny 2. joukkueen jäsenelle vastapuolelta rinkiä. Tehdävänä on ojentaa tyyny omalle joukkuealaiselle mahdollisimman nopeasti niin, että oman joukkueen tyyny saavuttaisi vastapuolen tyynyn. Tyynyt kulkevat ringissä samansuuntaisesti, ja tyynyn tulee kulkea kaikkien joukkuealaisten kautta.

19. Kiinan keisari

Jokainen vuorollaan sanoo ”Kiinan keisari ei juo teetä, vaan hän juo ...” Jokainen keksii jonkin juotavan, ja leikin vetäjä kertoo, onko tämä oikein vai ei. Juju on siinä, että Kiinan keisari ei juo mitään juomia, missä esiintyy T -kirjain, esimerkiksi latte, vaan pelkästään juomia jossa ei ole T -kirjainta, esimerkiksi pepsi.

20. Liimatuubiläpsy

Leikkijät menevät kahteen jonoon istumaan mahdollisimman tiiviisti. Jonon ensimmäisten väliin laitetaan liimatuubi tms. pieni esine. Kaikilla jonossa istuvilla on silmät kiinni, paitsi jonon ensimmäisillä ja viimeisillä. Leikin vetäjä näyttää jonon viimeisille oikeaa tai vasenta kättään. Jonon viimeiset läpsäisevät edessä olevaa joko oikealle tai vasemmalle olkapäälle, riippuen siitä kumpaa kättä leikin vetäjä heille näytti. Seuraava jonossa läpsäisee edessään olevaa jne. Läpsäisy kulkee jonon ensimmäiselle, joka koittaa tarttua

liimatuubiin leikin vetäjän osoittamalla kädellä mahdollisimman nopeasti. Se jonka jonon ensimmäinen saa liimatuubin, voittaa ja molemmat jonon ensimmäiset siirtyvät jonon viimeiseksi.

21. Suomalaiset bussipysäkillä

Leikkijät seisovat piirissä katseet maahan suunnattuna. Jokainen valitsee yhden sukat, joita katselee. Kun leikin vetäjä sanoo "katseet ylös", nostavat kaikki katseensa ja katsovat sitä henkilöä, jonka sukat ovat valinneet. Jos kaksi ihmistä katsovat tällöin toisiaan huutavat he "Iik!", halaavat ja vaihtavat paikkoja keskenään ringissä.

Leikkiä voi leikkiä myös niin, että jos katseet kohtaavat, tippuvat molemmat pois pelistä, jolloin kaksi viimeistä leikkijää ovat voittajia.

22. Kättelymurhaaja

Leikin vetäjä valitsee yhden murhaajan. Kaikki kulkevat vapaasti tilassa kätellen jokaista vastaan tulijaa. Murhaajaksi valittu henkilö kättelee muita pelaajia, ja murhaa heitä puristaen kaksi kertaa toisen kättä. Tällöin murhattu kulkee muutaman askeleen, kunnes poistuu pelistä sivummalle. Mukana pelissä olevat pelaajat voivat epäillä, ja todistaa, jolloin kaksi pelaajaa osoittavat leikin vetäjän merkistä sitä henkilöä jota luulevat murhaajaksi. Jos epäilijä ja todistaja osoittaa eri henkilöitä, tippuvat he pelistä pois. Jos he osoittavat samaa henkilöä, joka ei ole murhaaja, tippuvat he tällöinkin pelistä pois. Peli loppuu joko niin, että epäilijä ja todistaja osoittavat molemmat murhaajaa, tai että murhaaja onnistuu murhaamaan kaikki muut pelaajat.

23. Banana-banana

Banana-bananassa ollaan samanlaisessa asetelmassa kuin tervapadassa. (Piirissä siten, että jokaisella on oma alue eli pesä.) Yksi leikkijöistä kiertää piiriä ja asettaa kätensä vuorotellen jokaisen pään päälle sanoen "banana-banana". Kerran hän sanookin "kikkelsbanana", ja silloin lähtevät kilpailijat kuten tervapadassa juoksemaan vastakkaisiin suuntiin. Kohdatessaan he hyppäävät käsikynkkää maahan selälleen ja potkivat jaloilla ilmaan huutaen samalla: "Terve mieheen, terve terve!" Sen jälkeen he nousevat ylös jatkaen matkaansa normaalisti. Se, kumpi ehtii ensin lähtöpesälle, jää siihen, ja hitaammasta tulee uusi piirin kiertäjä.

"Tärkeintä erilaisten ohjelmien suunnittelussa on huomioida kaikki katsojat ja esiintyjät, koskaan ei voi olla liian hauska sketsi, ohjaajilta pitää kysyä mielipiteet ja luvat."

- Isonen, 16v.

1. Tjäreborg

Henkilöt: Myyjä, asiakas

Asiakas tulee kioskille ja haluaa ostaa Tjäreborgin matkaesitteen, mutta homma kaatuu heti kun hän ei osaa lausua esitteen nimeä. Yrittää kerta toisensa jälkeen, vaihalloisesti ja takellessa. Myyjä yrittää opettaa asiakkaalle helpon muistisäännön liikkeiden kera, jonka avulla hän osaisi lausua nimen.

“Tavu TJÄ. [tsää] Kuvittele olevasi lintu, liihottele taivaalla vapaana, anna ilman valua keuhkoihisi vapaasti. Levitä kädet ja liihottele!”

Tavu RE. Kuvittele repäiseväsi jotain voimakkaasti alas käsilläsi. (Tässä vaiheessa kerrataan tavut TJÄ ja RE)

Tavu BO. Kuvittele pullauttavasi kokonaisen kananmunan suustasi.

Tavu RING. Kuvittele soittavasi ovikelloa tai pyöräkelloa.”

Opetuksen jälkeen myyjä ja asiakas kertavat vielä tavut - tarvittaessa useampaankin kertaan.

Asiakas: ”Onko teillä TsääReBoRing matkaesitteitä?”

Myyjä: Valitettavasti ne ovat päässeet loppumaan.

2. Traktori

Henkilöt: pikkulapsi, pölynimurikauppias

Pikkulapsi leikkii pihalla, kun pölynimurikauppias saapuu paikalle.

Kauppias: ”Hyvää päivää, olisikohan äiti kotona?”

Lapsi: ”Ei oo!”

Kauppias: ”Entäs isä?”

Lapsi: ”Ei sekään oo kotona.”

Kauppias: ”No onpas vastuuttomat vanhemmat kuin jättää lapsensa tällä tavalla kotiin yksin. Missäs ne sinun vanhempasi sitten ovat?”

Lapsi: ”Ne jäi traktorin alle.”

Kauppias: ”No voi hyvä tavaton, kai sinua joku on hoitamassa. Onko mummo?”

Lapsi: ”Ei oo, se jäi traktorin alle.”

Kauppias: ”Tämähän on kamalaa. Entäs vaari?”

Lapsi: ”Sekin jäi traktorin alle.”

Kauppias: ”Uskomatonta! Mitä sinä sitten täällä olet yksinäsi tehnyt?”

Lapsi: ”Ajelin traktorilla.”

3. Pookkana

Henkilöt: Jänis, rautakaupan myyjä

Tapahtuu rautakaupassa. Jänis ravaa kysymässä porkkanoita.

Jänis: ”Moi! Onks pookkanaa?”

Myyjä: ”No ei ole porkkanoita, tämä on rautakauppa.”

Kun jänis on ravannut kaupassa monta kertaa, myyjä uhkaa seuraavalla kerralla naulata jäniksen korvista seinään, jos tämä tulee vielä kerrankin kauppaan. Jänis tulee vielä kerran.

Jänis: ”Onks nauvoja?”

Myyjä: ”Ei ole, ne on loppuneet.”

Jänis: ”No hyvä, onks pookkanaa?”

4. Pingviini

Henkilöt: Asiakas, myyjä.

Tapahtuu huoltoasemalla. Huolestuneen ja hätääntyneen oloinen asiakas saapuu tiskille ja kysyy myyjältä:

”Kuule hei, voiko pingviini kasvaa näin isoksi?” (näyttää käsillä n ½ metriä)

Myyjä miettii hetken ja toteaa, että pingviini voi hyvinkin olla sen kokoinen.

Asiakas lähtee ja palaa kohta uudestaan kysymään:

“Hei, voiko pingviinit kasvaa näin isoiksi?” (näyttää n. 1 metriä)
 Myyjä toteaa, että pingviini voi kasvaa niin isoksi.
 Asiakas lähtee taas, mutta tulee pian takaisin:
 “Hei kuule, voiko pingviinit kasvaa NÄIN isoiksi?” (näyttää vähän yli 1½ metriä.)
 Myyjä pohtii, ja toteaa, etteivät pingviinit voi kasvaa millään niin isoiksi.
 Asiakas lähtee pois itseksensä sopertaen:
 “No voihan, sittenhän se oli pappi jonka päältä mä ajoin.”

5. Telttaretki

Henkilöt: Neljä henkilöä
 Tarvikkeet: vesikulho, muki, hammastahna, hammasharja, sukat ym.

Joukko nuoria on lähtenyt telttailemaan ja he heräävät aamulla kukin omia aikojaan. Ensimmäinen lähtee aamulenkille ja palaa takaisin vasta sen jälkeen, kun kaikki muut ovat käyneet tekemässä aamutoimiaan. Yksi telttailijoista herää ja käy pesemässä hampaat, sylkäisten samalla vesiämpäriin. Toinen telttailija käy pesemässä jalkansa, kolmas esimerkiksi kädet käytyään pusikossa ilman vessapaperia yms. Lenkiltä palattuun lenkkeilijällä on tietysti jano ja hän “juo” samasta vesisaavista, mitä muut ovat käyttäneet.

Vuorosanoja kannattaa kehitellä, jotta sketsi onnistuu ja katsojille ei jää epäselväksi esim. se, että kyseessä on telttaretki.

6. Linja-autossa

Henkilöt: Matkustaja, neljä hullua

Matkustaja nousee bussiin ja etsii vapaata paikkaa. Autossa on neljä hullua, joista yksi onkii, yksi pilkkii ja yksi virvelöi. Matkustaja menee ainoan ”normaalin” viereen istumaan.
 Matkustaja: “Anteeksi, onkohan tässä vapaata?”
 Hullu: “Joo, kyllä on.”
 Matkustaja: “Kiitos”
 Hullu: “Odotas, mä noston ton verkon ensin siitä pois.”

7. Sotavamma

Henkilöt: 4 matkustajaa, mies

Bussissa istuu neljä matkustajaa, joista jokaisella on jotain pakkoliikkeitä. 1:n jalka nykii, 2:n niska nykii, 3 räpyttelee silmiään usein ja erittäin suuresti ja näkyvästi, 4 heiluttaa kättään. Bussiin tulee mies, joka on utelias ja kysyy jokaiselta, mistä he ovat saaneet pakkoliikkeensä.

Mies: “Anteeksi, mistä tuo on tullut?”
 Henkilö 1: “Sodasta.”
 Mies: “Anteeksi, mistä tuo on tullut?”
 Henkilö 2: “Sodastahan tämä.”
 Mies: “Anteeksi, mistä tuo on tullut?”
 Henkilö 3: “Kuulehan poikani, tämä tuli sodassa.”

Mies kävelee neljännen luo ja kysyy:” Tuliko tuokin sodasta?”
 Henkilö 4: “Ei ei, tämä tuli nenästä eikä se lähde irti!”

8. Ajokokelas

Henkilöt: 2 kaverusta

1: “Hei, joko kävit autokoulun?”
 2: “Koulu on käyty ja ajokoe oli eilen.”
 1: “Miten meni, selvisitkö ajokokeesta?”
 2:” No, jos nyt välttämättä haluat tietää, niin en.”

- 1: "Sattuuhan sitä, minullekin inssi sanoi, että läpi meni, mutta ei sinusta ikinä autokuskia tule."
 2: "Minä saan yrittää uudelleen parin viikon kuluttua."
 1: "Toivottavasti et saa samaa inssiä."
 2: "En usko. Sairaalasta sanottiin, että sillä menee siellä useampi kuukausi."

9. Uusi juna-asema

Henkilöt: junalipun myyjä ja asiakas, matkustajia odotussalissa

Asiakas saapuu lippuluukulle. Lipunmyyjällä takanaan Suomen kartta.

Asiakas: "Hyvää päivää. Saisinko edestakaisen lipun Koivuharjulle?"

Lipunmyyjä alkaa tutkia karttaa, ottaa silmälasit, tutkii kauan eri puolilta, ottaa suurennuslasin, tutkii ja kysyy lopulta: "Anteeksi nyt, mutta missä tämä Koivuharju on?"

Asiakas näyttää odotussaliin: "No, tuolla se istuu odottamassa junalippuaan..."

10. Puhelinmyyjän arkea

Henkilöt: puhelinmyyjä, Pikku-Teemu

Puhelinmyyjä: "Pakko saada myytyä ainakin yksi viikkolehti tänään. Ehkä tämä kahdeskymmeneskolmas puhelu täärppää. Missäs olinkaan listassani... ai niin... Mäntynen... "(näppäilee numeron)

Pikku-Teemu: "Mäntysellä, Teemu!"

Puhelinmyyjä: "Hei Teemu, onko äiti kotona?"

Pikku-Teemu: "O-on, mutta se ei ehdi puhelimeen."

Puhelinmyyjä: "No entä onko isi kotona?"

Pikku-Teemu: "On sekin, muttei sekään ehdi puhelimeen."

Puhelinmyyjä: (itseksensä) "Pakko myydä nyt hinnalla millä hyvänsä..."

"No, Teemu, olisiko siellä muita aikuisia?"

Pikku-Teemu: "On, poliisi!"

Puhelinmyyjä: "Poliisi – mitä siellä on oikein tekeillä?"

Pikku-Teemu: "On täällä palomiehiäkin!"

Puhelinmyyjä: "Voi hyvänen aika, mitä kaikkea työssäni tuleekaan vastaan. Voitko kutsua jonkun aikuisen puhelimeen?"

Pikku-Teemu: "En voi, sillä he kaikki etsivät minua ja olen piilossa kellarissa!"

11. Lasten koti-ilta

Henkilöt: Kaksi meikkitaiteilijaa, kaksi lasta, äiti

Tarvikkeet: Pöytä, viltti, hammasharja, vesilasi, meikkejä yms.

Äiti lähtee ulos illaksi ja hyvästelee lapset. Lapset istuvat äidin meikkipöydän ääressä niin, että mekkitaiteilijat ovat heidän takanaan kädet pujotettuna lapsen kainaloista. Meikkitaiteilijat ovat piilossa viltin alla, eli he eivät näe, miltä meikattava lapsi näyttää.

Aluksi toinen lapsista haluaa pestä hampaansa, mutta kun toinen haluaa meikata itsensä, innostuu myös toinen ajatuksesta. Meikkitaiteilijat meikkaavat lapset siis sokkoina, ja lapset juttelevat niitä näitä ja esittelevät toisilleen meikkejään.

Repliikit pitää puhua kuuluvasti, eikä esitystä pidä pitkittää liikaa. Muista suojata pöytä ja vaatteet sotkuilta!

12. Halonen

Henkilöt: Halonen, 3-4 henkilöä, kaveri

Kaveri seisoo lavalla ja Halonen on aluksi piilossa. Henkilöt tulevat yksitellen lavalle aivan kuin olisivat vain kävelemässä johonkin.

Kaveri: "Katohan, täällä on tuttuja. Onpas sulla tosi hieno uusi paita, mistä oot saanut sen?"

Henkilö: "Haloseltahan mä." (kävelee pois)

Sama jatkuu aina eri vaatekappaleilla.

Viimeisenä kaverin luo saapuu Halonen. (jätessäkkiin/pyyhkeeseen pukeutuneena)

Kaveri: "Anteeksi, kuka te oikein olette?"

Halonen: "Minä olen Halonen ja joku vei vaatteeni, sillä aikaa kun olin suihkussa."

13. Vaeltava purukumi

Henkilöt: Purukumin jauhaja, 3-4 henkilöä

Tätä sketsiä voi soveltaa vapaasti eri paikkoihin. Ideana on, että purukumin pureskelija jättää purkan johonkin. Sen jälkeen purkalle käy erilaisia asioita, ja se päättyy samalle paikalle kuin missä se oli alun perin. Sitten alkuperäinen jauhaja tulee paikalle, ottaa purkan ja jatkaa jauhamista. Hyvä esimerkki on purukumi puistossa:

Henkilö istuu penkillä ja hänellä ei ole mitään tekemistä. Hän päättää lähteä kävelylle ja jättää purkan penkille. Kohta penkille saapuu toinen henkilö, joka istuu purkan päälle. Hetken päästä hän nousee ja purkka tipahtaa maahan. Paikalle tulee koiranulkoiluttaja koiran kanssa ja koira pissii purkan päälle. Seuraavaksi paikalle tulee lintu, joka ottaa purkan nokkaansa. Purkka kuitenkin tipahtaa nokasta tuolille. Silloin ensimmäinen henkilö tulee lenkiltä ja ottaa purkan suuhun.

14. Mutsi, mutsi, mä oon rakastunut

Henkilöt: Ohjaaja, äiti, tytär, lääkäri, pappi, ambulanssin sininen valo, ambulanssin punainen valo

Äiti on siivoamassa. Tytär juoksee sisälle.

Tytär: "Mutsi, mutsi, mä oon rakastunut!"

Tytär pyörtyy siihen. Äiti hätäntyy ja soittaa ambulanssin. Lääkäri saapuu ambulanssilla ja toteaa tyttären rakastuneeksi. Äiti soittaa papille, joka saapuu paikalle ja toteaa, että tyttö on siunattava avioliittoon mahdollisimman pian. Pappi alkaa tehdä ristinmerkkiä ja yhtäkkiä ohjaaja syöksyy lavalle huutaen vihaisesti, sillä kukaan ei osannut näyttellä oikein. Onhan ensi iltaan enää muutama viikko! Ohjaaja antaa ohjeet kohtauksen seuraavaan ottoon. Ohjeita voivat olla esimerkiksi:

Hitaammin

Nopeammin

Tunteellisemmin

Kansainvälisillä kielillä

Oopperana

Katu-uskottavammin

Nuorekkaammin

Jännittävämpänä (action)

Kauniit ja Rohkeat-tyyliin

Diskotyyliin

Joka kerran jälkeen ohjaaja tulee moittimaan näyttelijöitä ja antaa uudet ohjeet. Lopulta ohjaaja on aivan punainen ja pyörtyy itse. Ambulanssi vie ohjaajan pois näyttämöltä.

Sketsin voi toteuttaa myös jatkosketsinä, jolloin joka ilta näyttelijät näyttelevät jollain tyyliin, ja viimeisenä iltana ohjaaja pyörtyy.

15. Ravintolassa

Tarjoilija: "Hyvää iltaa, mitä saisi olla?"

Asiakas: "Tilaisin medium -kypsan pihvin lohkoperunoilla, kermapippurikastikkeella ja vihannesten kera."

Tarjoilija (tuo annoksen): "Hyvää ruokahalua! Bon appetit!"

Asiakas (tuijottaa lautastaan): "En voi syödä tätä."

Tarjoilija: "No, tässä on lohimedaljongit pariisinperunoilla ja vihanneksilla talon tapaan. Hyvää ruokahalua."

Asiakas: "En voi syödä tätäkään."

Tarjoilija: "Nämä molemmat annokset ovat parhaan kokkimme tekemiä. Kyllä nykyajan asiakkaat ovat

turhan vaativia. Mikään ei kelpaa. Vastatkaa nyt rehellisesti, miksi ette voi syödä niitä?”
Asiakas: ”Minulla ei ole veistä eikä haarukkaa!”

16. Puujalkasketsit

Pururata

Henkilöt: Juoksija, purija

Kaksi isosta juoksee peräkkäin. Takimmainen puree etummaista, etummainen menettää hermonsa ja pysähtyy ja kysyy, miksi toinen puree häntä koko ajan.

Purija: ”Eikös tämä muka ole pururata?”

Kaatopaikka

Henkilöt: Juoksija, kamppaaja

Juoksija juoksee ja toinen kampittaa hänet aina tilaisuuden tullessa. Pian juoksija pysähtyy ja kysyy, miksi toinen kampittaa häntä.

Kamppaaja: ”No mutta tähän on kaatopaikka.”

Maaumala

Henkilöt: Uija ja sivullinen

Uija makaa lattialla ja kauhoo vimmatusti. Sivullinen tulee viereen ja kysyy, mitä toinen tekee, kun vettä on ihan vieressä.

Uija: ”Jaa, eikös tämä olekaan maaumala?”

Kielikoulu

Henkilöt: Kaksi oppilasta, opettaja

Opettaja tulee sisään luokkaan. Oppilaat väännelevät kieliään, ja opettaja kysyy, mitä ihmettä lapset tekevät. Toinen katsoo hölmistyneenä opettajaa: ”No mutta tähän on kielikoulu!”

Valonkattaisija

Henkilöt: Taskulampulla varustettu henkilö, saksilla varustettu henkilö, sivullinen

Taskulampulla varustettu henkilö osoittaa lampulla seinään ja toinen yrittää saksilla leikata valoa poikki. Viereen tulee henkilö ihmettelemään, mitä ihmettä pojat heiluvat.

Saksimies: ”Minä olen valonkattaisija.”

Vetonaula

Juontaja ilmoittaa hehkuttaen seuraavan ohjelmanumeron, oikean illan vetonaulan! Hetken päästä henkilö kävelee estradille vetäen narun perässä naulaa.

Seurakunnan johto

Koko iltaohjelman ajan toistetaan sitä, että tänään on seurakunnan johto tulossa paikalle, jolloin kaikkien täytyy osata käyttäytyä, ja tulee istua selkä suorana yms. Lopulta seurakunnan johto saapuu, ja henkilö tulee sisään vetäen jatkojohtoa perässään, jossa lukee ”Keravan seurakunnan”.

17. Miska ja Joe -sketsit

Näissä sketseissä alkuspiikillä on suuri merkitys. Juontaja voi lukea sketsin nimen, jotta kaikki ymmärtävät vitsin. Juontajan pitäisi olla innostava ja tunnelmaa kohottava. Kaikissa sketseissä henkilöinä ovat Miska ja Joe. Sketseissä ei rupertella turhia, vaan asia hoidetaan varmasti ja pokka pitää.

Miska ja Joe

kävelevät lavalle polleasti ja tervehtivät toisiaan kovaäänisesti. Ylireteä kädenheilautus ja asu kruunaavat kokonaisuuden. Toistensa ohii käveltyään miehet jatkavat matkaa.

Miska soutaa Joella

Kaverukset saapuvat estradille. Joe asettuu selinmakuulle ja Miska istuu Joen päälle ja tekee soutuliikettä

Tukkijoella

Joe kävelee tyynenä lavalle halko olalla ja tervehtii yleisöä.

Joen ylitys

Joe saapuu lavalle ja menee makaamaan selälleen. Miska saapuu paikalle ja astuu Joen yli.

Joen saasteet

Joe kävelee kuten ennenkin, mutta heittelee roskia sinne tänne.

Joen haarassa

Joe saapuu lavalle ja jää seisomaan leveään haara-asentoon. Miska tulee kontaten Joen haarojen väliin ja tervehtii sieltä Miskaa.

Joen lasku

Miska ja Joe tulevat yhtä aikaa lavalle. Miska tokaisee Joelle yrmeästi: ”Viiskymppiä” ja lyö joelle kuitin kouraan.

18. Agentti -sketsit

Kaksi agenttia (esim. Igor ja Vladimir/ Jack Bauer ja Chloe O’Brian/ Horatio Caine ja Eric Delko) jahtaavat toisiaan ja lopulta jompikumpi jää alakynteen. Kiinniottaja kertoo, mitä pomo oli käskenyt sanoa kiinnijääneelle agentille.

Mistä kenkä puristaa (Kiinniottaja näyttää kiinnijääneelle, mistä kohtaa kenkää puristaa jne.)

Puhdasta jälkeä (Ottaa taskustaan harjan ja alkaa luuttuamaan lattiaa.)

Kuka täällä määrää (Osoittaa leirin johtajaa.)

Taivaan merkit (Osoittaa taivaalle: ”Otava. Pikkukarhu. Vesimies...”)

Jauhohetki suuhun (Ottaa taskusta purkin, josta heittää jauhoja kiinnijääneen suuhun.)

Missä on kaapin paikka (Osoittaa lähintä kaappia.)

Pomo käski katkaista kurkun (Kiinniottaja ottaa taskustaan kurkun ja katkaisee sen.)

Ottaa pois Päiviltä (Kiinnijääneen kanssa kolmas henkilö jolla on Päivi-nimilappu.)

19. Kolme ratsastajaa

Henkilöt: Kolme ratsastajaa (Fränk, Fränk ja Fränk), keppihevostia/ vastaavia

Sketsi alkaa aina samalla tavalla. Kolme ratsastajaa karauttaa paikalle hurjasti meuhkaten, ja ratsastavat ympyrää. Muutaman kierroksen jälkeen ratsastajat pysähtyvät ja Fränk kysyy Fränkiltä:

”Fränk, paljonko on 1+1?”

Ratsastetaan pari kierrosta.

Fränk vastaa: ”Kolme, Fränk”

Jälleen ratsastetaan muutama kierros, joiden päätteeksi Fränk ampuu Fränkin. Ratsastetaan yksi kierros, jonka jälkeen kolmas Fränk kysyy Fränkiltä: ”Fränk, miksi ammuut Fränkin?”

Ratsastetaan kierros ja Fränk vastaa: ”Hän tiesi liikaa.”

Muina versioina voidaan tehdä esimerkiksi:

Bieber vai Timberlake

(Loppurepliikkinä: ”Bieberillä on vain kaksi kainaloa)

Pepsodent

(Fränk ei kuolekaan ampumiseen. Kun häneltä kysytään, miksi hän ei kuollut, Fränk ottaa taskustaan pepsodent -tuubin ja sanoo: ”Pepsodent ehkäisee reikiintymistä.”)

20. Hullut hiekkalaatikolla

Henkilöt: Kaksi hullua

Toinen onkii toisen tullessa paikalle.

1: ”Hei, mitä sinä teet?”

2: ”Ongin.”

1: ”Eihän hiekkalaatikosta voi onkia!”

2: ”Eikö?”

1: ”Ei. Tule, soudetaan pois!”

21. Pilkillä

Henkilöt: Suomalainen pilkkijä, Ulle ja Palle ruotsalaispilkkijät

Tapahtuu talvella hyisellä Itämerellä, missä ruotsalaiset pilkkivät huonolla menestyksellä.

Ulle: ”Kuule Palle, menhän katsomaan, miksi tuo suomalainen saa noin paljon kalaa.”

Palle lähtee varovaisesti hiipimään kohti suomalaista. Palle kurkkii epäluuloisen suomalaisen olan yli. Tarpeeksi nähtyään, hän poistuu Ullen luokse.

Ulle: "No, Palle?"

Palle: "Kuule Ulle, sillä on reikä jäässä!"

24. Jäähallissa

Henkilöt: Pilkkijä, jäähallin vahtimestari

Mies istuu pilkillä, kunnes vahtimestari saapuu paikalle.

Vahtimestari: "Mitäs te luulette tekevänne?"

Pilkkijä: "Pilkin"

Vahtimestari: "Kuulkaas nyt, ei täältä mitään kalaa saa!"

Pilkkijä: "Mistäs te sen tiedätte?"

Vahtimestari: "Minä olen tämän jäähallin vahtimestari."

25. Mäntysuopa

Henkilöt: Urmas ja Maire, Urmaksen kaveri Punkkari

Ensin lavalla ovat Urmas ja Maire.

Maire: "No niin Urmas, minä lähden nyt naistoimikunnan kokoukseen, ja sillä aikaa sinun pitää kastella kukat, imuroida, pyyhkiä pölyt, pestä ikkunat, tiskata, pestä matot, laittaa ruokaa jne."

Maire lähtee, Urmas alkaa huokaisten siivota. Hetken päästä sisään tulee punkkari.

Punkkari: "Hei, täälläks sä oot taas tottelemassa eukkoos. Kuule, se mun muija oli ihan samanlainen, mutta sitte mä sanoin sille suorat sanat: "Se on loppu nyt!", ja nyt mä voin käydä kapakoissa niin paljon ku huvittaa. Hei, sano sille vaimolles, kun tulee, et "Se on loppu nyt!" Harjoittele vähän."

Urmas: "S-se o-on loppu nyt!" (ihan hiljaa piipittäen)

Punkkari: "Äh, mitä hyttsyen ininää tuo oli? Sano kovempaa, huuda!"

Urmas harjoittelee aikansa, joka kerta yhä rohkeammin. Lopulta hän onnistuu huutamaan: "SE ON LOPPU NYT!"

Punkkari lähtee ja pian tulee Maire.

Urmas: "SE ON LOPPU NYT!"

Maire: "Anteeksi, kuinka?"

Urmas: "SE ON LOPPU NYT!"

Maire: "Ai, mikä on loppu nyt?"

Urmas: (hämmentyneenä) "Ööö.. No mäntysuopa."

26. Lapsi asialle

Henkilöt: Pikku-Ville, äiti

Äiti: "Käypäs Ville katsomassa, onko posti jo tullut."

Ville: "Joo!"

Ville menee katsomaan äidin puuhaillessa selin Villeen päin.

Äiti: "Oliko se posti jo tullut?"

Ville: "Oli se!"

Äiti: "Tulikohan taas laskuja, annapa kun katson sitä postia." (kääntyy Villeen päin).

Ville: "Ei mulla ole sitä."

Äiti: "No hyvänen aika, miksi ei?"

Ville: "No, kun sinä käskit vain käydä katsomassa, onko se jo tullut!"

27. Aika kertoa

Henkilöt: Vanhemmat ja heidän aikuinen lapsensa

Vanhemmat istuvat vierekkäin ja he puhuvat vähän haikeasti:

Vanhempi 1: "Kuulehan, eikös meidän olisi jo aika kertoa Olaville."

Vanhempi 2: "Niin, kun armeijaankin on poika lähdössä..."

Vanhempi 1: "Mutta ajattele, kuinka hän järkyttyy... kerro sinä, minä en mitenkään uskalla..."

Vanhempi 2: "Ei, en minä kyllä pysty... kerro sinä, kun sinun puhettasi hän aina paremmin kuuntelee."

Vanhempi 1: "No, kutsu Olavi tänne."

Vanhempi 2: "Ei, en pysty. Kutsu sinä..."

Kun vanhemmat ovat aikansa tuskailleet, Olavi kutsutaan sisään.

Vanhempi 1: "Istuhan siihen Olavi, ei mitään kiirettä..."

Vanhempi 2: "Aivan rauhallisesti... Pidä minun kädestä kiinni."

Vanhempi 1: "Kuulehan Olavi, ei sitä joulupukkia ole olemassa."

28. Fosforikello

Henkilöt: Tyttö ja poika

Tyttö ja poika istuvat omilla penkeillään aika kaukana toisistaan. He ovat ilmeisen rakastuneita toisiinsa, mutta hyvin ujoja. Poika haluaa tehdä tyttöön vaikutuksen ja kertoo, että hänellä on tytölle jotain näytettävää, mutta huoneessa on aika valoisaa ja näyttö vaatii ehdottomasti pimeämpää huonetta. Huonetta pimennetään pikkuhiljaa ja samalla penkit huomaamattomasti lähenevät toisiaan. Kun huone on aivan pimeä (tai ainakin melkein) ja penkit vierivieressä, poika ilmoittaa, että nyt on oikea hetki. Hän sanoo: "Kato mun uutta fosforikelloa!"

32. 1952

Henkilöt: Kaksi mummoa

Menevät makaamaan keskelle ja rupeavat juttelemaan keskenään.

Mummo 1: "Kuule sie Toimi, muistaks sie millos oot tiekkös ollu sillas viimötteeks, tiekkö sillai..."

Mummo 2: "Aa silleest. Noo se taes olla sillos 19 ja 52. Entäs sie?"

Mummo 1: "Siit on kyl aikkaa, se ol sillos 19 48 viimos..."

Pieni hiljaisuus

Mummo1: "Paljos se kello ol nyt?"

Mummo2: "Ootaha sie mie kurkkasen. Se ol siin 19 ja 58!"

33. Moottoritiellä

Henkilöt: poliisi, kolme henkilöä autossa

Uuden moottoritien kymmenestuhannes käyttäjä on päätetty palkita. Moottoripyöräpoliisi on saanut tehtäväkseen ojentaa 1000€ sekin ja ruusut autoilijalle. Pysäytetyssä palkittavassa autossa on vaitonainen tunnelma. Poliisi päättää pr-henkisesti kysäistä hiljaiselta autoilijalta, mitä hän aikoo tehdä rahoilla.

Autoilija: "No kai se olisi ajokortti ensin ajettava."

Apukuski kiirehtii vierestä korjaamaan: "Herra konstaapeli, älkää nyt humalaisen puheita uskoko!"

Kolmas autossa istuja toteaa siihen takapenkiltä: "Minä kyllä jotenkin arvasin, että meille tulee vaikeuksia, kun lähdetään liikkeelle varastetulla autolla."

34. Vanha pari haluaa lapsia

Henkilöt: Vanha pariskunta, lääkäri

Vanha pari haluaa tehdä vielä iltatähtensä, mutta hommaan tarvitaan jo lääkärin apua. Käyvät pienen alustavan keskustelun, jonka jälkeen lääkäri antaa purkin näytettä varten. Seuraavana päivänä pariskunta tulee takaisin tyhjän purkin kanssa.

Ukko: "No, me yritettiin koko eilispäivä. Ja mä koitin ensin oikealla kädellä ja sitten vasemmalla ja vielä kummallakin yhtä aikaa, mutta ei. Sitten eukko tuli avuksi ja koitti sekin ja vielä suullaan; tekareilla ja ilman. Kokeiltiin istuen ja seisten. Naapurin koirakin oli mukana yrittämässä. Mutta ei se purkin kansi auennut!"

35. Tehdään se vielä kerran

Henkilöt: Mummo, vaari

Mummo ja vaari istuvat puiston penkillä ja katselevat kauempana olevia nuoria. Päivittelevät siinä nuorten hommia kauan aikaa. Vaari alkaa ehdottelemaan: "Kuule muori... Eikö mekin voitais kokeilla, kun siitä on niin kauan ja se tuntui niin mukavalta silloin nuorena. Jaksaisikohan sitä vielä? Kokeillaan vaan. Edes yhden kerran."

Muori aikansa esteltyä suostuu, jolloin he päättävät tehdä pukkihypyn/ leikkiä kädet polviin – kädet yhteen – taputusleikkiä.

36. Kouluun lähtö

Henkilöt: Vanhempi, lapsi

Vanhempi keittelee aamupuuroa, kun lapsi saapuu unenpöpperöisenä ja itku kurkussa.

Lapsi: "Äiti, mä en tahdo mennä kouluun."

Vanhempi: "No, mutta täytyyhän sinun mennä, kaikki muutkin menevät."

Lapsi: "Mut mä en tahdo mennä!"

Vanhempi: "Rauhoitu nyt kulta pieni. Mikset sinä tahdo?"

Lapsi: "No, ku kaikki kiusaa (voluttaen) Kaikki lapset ja opettajatkin!"

Vanhempi: "No, no, koitahan nyt ryhdistäytyä. Täytyyhän sinun mennä. Olethan koulun rehtori!"

Vaihtoehtoisesti: "Mä en tahdo mennä riparille" – "Täytyyhän sinun mennä. Olethan riparin pappi."

37. Kauppa-apulainen

Henkilöt: Myyjä, mies

Mies huomaa työpaikkailmoituksen kaupan ikkunassa, johon haetaan työntekijää. Mies skarppaa ja kävelee sisälle ja ilmoittaa hakevansa työtä. Myyjä kyselee aiemmasta työkokemuksesta, jota miehellä ei ole. Kauppias tekee kokeen miehelle, minkä tarkoituksena on selvittää, kuinka myyjänä toimitaan.

Kauppias: "Tehdäänpä sillä tavalla, että te olette asiakas ja tulette ostamaan vaikkapa kolme kiloa nauriita."

(Mies poistuu kaupasta tullakseen uudestaan sisälle.)

Mies sanoo itsevarmasti: "Hyvää päivää, ottaisin kolme pulloa nauriita."

Kauppias epäilevästi: "Nyt ei ihan kaikki mennyt kohdalleen, mitäs jos kokeilisitte uudestaan."

Mies: "Hyvää päivää, ottaisin kolme pulloa nauriita." (entistä varmemmalla otteella)

Kauppias: "Voi hyvä mies, uskokaa nyt, että nauriita ei myydä pulloissa!"

Tuskastuneena kauppias pyytää miestä asettumaan tiskin toiselle puolelle myyjän ominaisuuteen.

Kauppias: "Katsotaanpa nyt, kuinka ostetaan nauriita ja painakaakin mieleenne, sillä paikkanne on tästä kiinni."

Kauppias tulee asiakkaan ominaisuudessa. Kauppias: “Hyvää päivää, ottaisin kolme kiloa nauriita.”
Mies: “Onks vaihtopulloja?”

38. Retkeilyvälinekauppa

Henkilöt: myyjä, varaston apupoika, asiakas

Retkeilyvälinekaupassa on uusi varaston apupoika harjoittelijana. Kauppaan tulee asiakas ostamaan retkeilytakkia. Kauppias huikkaa tilauksen varastoapulaiselle, mutta tämä ei löydä tuotetta. Myyjä toistaa, että kyllä varastosta löytyy, kun vaan tutkii tarkemmin. Vähän ajan päästä poika heittääkin takin myymälän puolelle. Seuraavaksi kauppaan tulee asiakas, joka kyselee retkeilyhousuja. Taaskaan varastoapulainen ei tahdo löytää tuotetta. Myyjä pahoittelee asiakkaalle kovasti hyvien apulaisten puutetta. Lopulta housut lennähtävät myymälään. Tämän jälkeen asiakkaita tulee tasaisesti kyselemään erilaisia retkeilyvaatteita. Kaikki kysyvät eri tuotetta, ja joka kerta varastoapulainen intää, ettei hän löydä. Ja joka kerta tuote lopulta löytyy. Viimein myyjä haluaa käydä lounastauolla ja pyytää varastoapulaista kassalle. Apulainen pistää yllättävän kovasti hanttiin. Myyjä saa lopulta puhuttua hänet ympäri, ja varastoapulainen saapuu myymälään pelkkä muovikassi päällään.

39. Sopiva työ

Henkilöt: työnhakija, johtaja

Työnhakija: “Päivää, teillä on kuulemma useampia työpaikkoja tarjolla.”

Johtaja: “Millaista työtä etsitte?”

Työnhakija: “Johtajan paikkaa.”

Johtaja: “Oletko hullu?”

Työnhakija: “E-en... Pitäisikö olla?”

40. Tuhannesti terveisiä

Kaksi kaveria nukkuu, toinen herättää yhtäkkiä toisen.

1: “Herää, Liisa lähetti terveisiä!”

2: “Jaa, kiitos, kiitos...” (jatkaa uniaan)

1: “Herää, Liisa lähetti terveisiä!”

2: “Jaa, kiitos, kiitos” (jatkaa uniaan)

1: “Herää, Liisa lähetti terveisiä!”

2: (hermostuneesti) “Kiitos, kiitos, mutta sinä sanoit sen jo!”

1: “Joo, mut Liisa lähettikin tuhannesti terveisiä!”

41. Seven up/Seiska-lehti

Henkilöt: Kolme miestä, hoitaja

Miehet istuvat hermostuneina synnytyssairaalan odotushuoneessa. Lyhyen odottelun jälkeen hoitaja tulee ilmoittamaan jokaiselle miehelle, kuinka monen lapsen isä hänestä on tullut.

Hoitaja: ”Onnea herra Virtanen, vaimonne on juuri saanut potrat kaksoset.”

Virtanen: “Kas, hassu sattuma, olen nimittäin töissä Pikku Kakkosessa.”

Virtanen poistuu paikalta ja kaksi muuta miestä alkavat jännittää entistä enemmän.

Hoitaja: “Suuret onnittelut, herra Möttönen, olette saaneet terveet kolmoset.”

Möttönen: “Voi ihmettä, olen töissä MTV3:lla.”

Kolmannella mieheltä pottävät hermot täysin ja alkaa tuskissaan vääntelehtiä paikallaan. Möttönen on vielä paikalla ja ihmettelee tämän outoa käytöstä.

Möttönen: “Hei herra, mikä teillä on?”

Herra 3: (Äärimmäisen kauhun partaalla) ”Minä olen töissä Seven Upilla / Seiska-lehdessä...”

42. Mitä kello on

Henkilöt: Nukkuja, 3-4 lenkkeilijää

Kaveri nukkuu puiston penkillä. Lenkkeilijä juoksee kohdalle ja herättää nukkujan kysyäkseen kelloa. Nukkujalla ei ole kelloa, joten hölkkääjä jatkaa matkaa.

Tulee toinen juoksija ja sama toistuu.

Tämän jälkeen nukkuja hermostuu lopullisesti ja kirjoittaa lapun, missä lukee ”EN TIEDÄ, MITÄ KELLO ON!” ja asettaa sen näkyviin. Kolmas juoksija tulee kohdalle ja herättää kaverin ja kertoo tälle, paljonko kello on.

43. Joks nyt

Henkilöt: Kaksi kaverusta

Kaverukset istuivat vierekkäisillä tuoleilla ja lukevat sanomalehteä.

Kaveri 1: ”Olisikohan meidän aika...”

Kaveri 2: ”Ei ihan vielä.”

Kaverukset istuvat ja lukevat edelleen.

Kaveri 1: ”Kuule, joks nyt?”

Kaveri: ”Ei, ei vieläkään.”

Taas pieni hiljainen hetki

Kaveri 1: ”Nyt tuntuu siltä, että meidän pitäis...”

Kaveri 2: ”Joo, nyt me voitais. Oletko valmis?”

Kaveri 1: ”Valmista on. No nyt!”

Kaverukset kääntävät lehden sivuja yhtä aikaa. Sketsistä voi keksiä erilaisia versioita.

44. Patsaan pesu

Henkilöt: ”Patsas”, pariskunta, kaksi työmiestä, kaksi vandaalia, kaksi siivoojaa

Rekvisiitta: penkki/vastaava, vesiliukoisia värejä, juuriharja/ vastaavia pesuvälineitä, ämpäri, uiminen, kielletty -kyltti

Laiturin nokalla kyltti: ”Uiminen kielletty”.

Laiturin nokalle kävelee tuskaisesti kuumissaan oleva mies. Uintikiellosta huolimatta hän aikoo mennä uimaan, koska ketään ei ole näköpiirissä. Vaatteet päältä saatuaan mies ottaa reilun vauhdin ja juurin kun hän on hyppäämässä veteen, pariskunta sattuu kävelemään kohti laiturinnokalla olevaa penkkiä. Tästä säikähtäneenä mies jähmettyy paikalleen, ettei häntä huomattaisi. Pariskunta viipyy oman aikansa jutellen ja ihailien uutta ”patsasta”.

Välittömästi pariskunnan lähdettyä paikalle tulevat vandaalit, jotka päättävät hieman ”kaunistella” patsasta väreillään.

Työmiehet saapuvat lounastauolle laiturinnokalle ja työasioiden ohella puhuvat sotketusta ”patsaasta” ja päättävät kutsua paikalle siivoajat putsamaan ”patsaan”.

Siivojat saapuvat harjoinensa ja kylmästi käyvät kohteen kimppuun harjaten ”patsaan” puhtaaksi.

Vandaalit saapuvat vielä kerran paikalle ja toteavat patsaan olevan sen verran ruma, että ottavat siitä tukevan otteen ja heittävät sen järveen.

45. Kioski

Henkilöt: Kioskinmyyjä, neljä lasta

Lapset käyvät kioskillä ostamassa eurolla punaisia nallekarkkeja. Joka kerta myyjä laittaa karkkikipon omalle paikalleen, jonnekin, miltei tavoittamattomiin ja sieltä hän joutuu sen joka kerta erikseen esille ottamaan.

Kun neljäs lapsi tulee tiskille, lähtee myyjä mitään sanomatta tavoittelemaan punaisia nallekarkkeja, saaden ne vaivoin tiskille.

Myyjä: "Tuliko sullekin eurolla punaisia nallekarkkeja?"

Lapsi: "Ei, kun niitä vihreitä nallekarkkeja siitä vierestä..."

46. Mato

Henkilöt: Vanhempi, lapsi, mato

Lapsi tulee kirjaan syventyneen vanhemman luokse raahaten matoa (esim. makuupussiin tai peittoon käärittynä). Ideana on, että vanhempi (tässä tapauksessa isä) on syventynyt kirjaan ja hermostuu lapsen ruikutukseen joka kerta enemmän. Ei kuitenkaan voi jäädä kakkoseksi naapurille, joten suostuu lopulta lapsen pyyntöihin. Lapsi vetoaa joka kerralla naapurin Pirkko-Petterin vanhempaan, joka on jo tehnyt pyydetyn asian.

Lapsi: "Isiii! Kato, mitä mä löysin! MMMMATO!"

Isä: "Äläs nyt, mä luen... MITÄ? Mitä sä oot tuonut sisälle?"

Lapsi: "Mmmmadon! Kato isi, ihana mmmmato! Isii..."

Isä: "No mitä nyt? Mä luen."

Lapsi: "Isiii... koske mmmmatoa!"

Isä: "MITÄ? En todellakaan koske! Yäk! Anna mä nyt luen rauhassa, vie se pois."

Lapsi: "No mut naapurin Pirkko-Petterinkin isi koski..."

Isä: "No hyvä on." (koskee matoon yhdellä sormella) "Oletko nyt tyytyväinen?"

Lapsi: "Joo... mut isiii? Viipaloi mmmmato."

Isä: "Anteeks mitä? En todellakaan koske meidän hyvillä keittiöveitsillä tollaseen.."

Lapsi: "No mut naapurin Pirkko-Petterinkin isi viipaloi..."

Isä: "Jaaha. No nopeasti." ("viipaloi" madon käsillään kääröä hakaten)

Sama kaava toistuu, lapsi pyytää seuraavaksi maustamaan madon, sitten paistamaan madon, ja lopuksi:

Lapsi: "Isii... maista mmmmatoa!"

Isä: "Siis nyt riitti. Mä olen tehnyt kaiken, mitä pyysit, mutta todellakaan en laita tuota suuhuni."

Lapsi: "Mut naapurin Pirkko-Petterinkin isi maistoi!"

Isä: "No antaa mennä sitten..." Isä ottaa madosta "palan", laittaa silmät kiinni ja ottaa nenästä kiinni ja työntää palan suuhunsa. Lapsi tuijottaa odottavan näköisenä. Isä nielaisee ja hetken hiljaisuuden jälkeen pyörtyy.

Lapsi (voitonriemuisena): "JESS! NOIN SILLE NAAPURIN PIRKKO-PETTERINKIN ISILLE KÄVI!"

47. Hoitokodissa

Henkilöt: Toimittaja, liuta vanhuksia, huonokuntoisin vanhus

Toimittaja on saapunut hoitokotiin selvittämään pitkän iän salaisuutta. Virkeän oloisia mummoja ja pappoja istuu paikalla pitkä rivi. Toimittaja kysyy heiltä ikää ja tuon pitkän iän salaisuutta. Vanhukset ovat 80-100-vuotiaita. Heidän ikänsä salaisuudet ovat kirmupiimä, potkukelkkailu, avantouinti jne. Lopulta paikalle köpöttää, huonosti liikkuen ja köhien, koko vanhainkodin vanhimman näköinen pappi. Toimittaja kysyy häneltäkin pitkän iän salaisuutta, ja pappi latelee päätöksellä: "Viinanjuonti, ahkera tupakointi ja naiset." Hämmästynyt toimittaja kysyy vihdoon äimistyneenä pappiä ikää. Pappi vastaa: "20-vuotta, arvoisa toimittaja!"

48. Rautakauppa

Henkilöt: Asiakas, myyjä

Asiakas saapuu kauppaan kiireisenä. Myyjä hitaan ja yksinkertaisen näköinen.

Asiakas: "Haluaisin laatikollisen tuuman nauvoja."

Myyjä: "Jaa, tuuman mittaisia?"

Asiakas: "Kyllä."

Myyjä: "Laatikollinenko?"

Asiakas: (hermostuneesti) "Kyllä!"

Myyjä käy etsimässä. Palaa takaisin.

Myyjä: "Tuuman mittaisiahan niiden piti olla?"

Asiakas: "Aivan oikein. Mulla olis nyt hieman kiire. Saisinko ne naulat nopeasti."

Myyjä: "Hetkinen." (Laahustaa taas katsomaan ja palaa takaisin)

Myyjä: "Pitäisikö niiden olla galvanoituja?"

Asiakas: "Pitäisi, pitäisi."

Myyjä poistuu jälleen ja palaa takaisin. Jaarittelua voi kehittää lisää. Lopulta myyjä palaa tiskinsä luokse, nojaa raskaasti pöytään ja toteaa hitaasti:

Myyjä: "Ei ole nauvoja."

Asiakas: (Suuttuu) "MITÄ?"

Myyjä: "Ai niin, tää ei oo rautakauppa!"

49. My wife?

Henkilöt: suomalainen pariskunta, englantilainen mies

Suomalainen pariskunta on matkustanut Englantiin. He ovat katselleet kaupungin nähtävyyksiä ja päättävät mennä puistoon syömään eväitään. Puistossa istuu myös perinteinen englantilainen herrasmies. Suomalaiset asettuvat penkille ja alkavat syödä. Kohta he huomaavat olleensa ajattelemattomia ja päättävät tarjota myös englantilaiselle miehelle, hyviä tapoja noudattaen. Isäntä tuumii: "Tarjotaan hänelle leipää. Mikäs se on leipä englanniksi?" Vaimo tietää, että se on bread. He tarjoavat miehelle, mutta mies sanoo: "No thanks." Seuraavaksi suomalainen mies tarjoaa maitoa, mutta englantilainen kieltäytyy jälleen. Suomalaiset tarjoavat vielä sanomalehteäkin, kun se englantilaiselta näyttää puuttuvan, mutta taas englantilainen kieltäytyy. Suomalaiset ihmettelevät, että mikäs on nyt vikana, kun ei tarjoilut kelpaa. Lopulta he tajuaavat, että vian täytyy olla siinä, eivät he ole esitelleet itseään. Suomalainen mies sanoo: "My wife", mihin englantilainen vastaa: "Yes, please!" Pariskunta löylyttää miestä miettien vielä, mitä sika on englanniksi.

50. Virtahevonpelätin

Henkilöt: Turisti, 2 kaverusta

Nuotiopaikalle tulee turisti, joka vetää perässään köyttä, johon on sidottu kaikenlaisia esineitä. Hänen luokseen tulee kaksi kaveria, jotka katselevat vetäjää. Lopulta he eivät malta olla kysymättä, mikä sen narun päässä oleva hökötys oikein on. Turisti vastaa, että se on virtahevon pelätin. Kaverukset toteavat, ettei täällä ole virtahepoja. Tähän vetäjä: "Se toimii sittenkin!"

51. Hullu Bill

Henkilöt: Baarimikko, 3 asiakasta

Baariin tulee ryömien asiakas, joka pyytää yhden viskin, juo ja varoittaa: "Varokaa, hullu Bill on tulossa" ja tuupertuu maahan.

Baariin juoksee toinen asiakas ja huutaa: "Hullu Bill on tulossa, hullu Bill on tulossa... Varokaa!" ja hän juoksee saman tien pois.

Viimeisenä tulee "seonnut" asiakas kauheasti matkalla riehuen ja örmyten ja pyytää yhden viskin. Baarimikko on ihan paniikissa, luulee tämän olevan Bill. Kun mies on juonut viskin, baarimikko kysyy, laite-taanko toinen.

Mies: "Ei uskalla, hullu Bill on tulossa!"

52. Musiikkiliike

Henkilöt: Asiakas, myyjä

Asiakas saapuu kauppaan.

Asiakas: "Onko teillä sitä Venomin uutta levyä?"

Myyjä: "Ei nyt, mutta sen pitäis kyllä tulla pian"

Seuraavana päivänä

Asiakas: (aggressiivisesti) "No onkos teillä sitä Venomia?"

Myyjä: (pelokkaana) "Ei nyt oo vielä, mä oon kyllä tilannut, kyllä sen pitäis huomenna olla."

Seuraavana päivänä

Asiakas: "Onko sitä Venomia?"

Myyjä: "Anteeksi, mutta se ei oo vielä tullut, mut kyllä se ihan tosi tulee."

Asiakas: "Koita nyt, äijä, saada se hankituksi"

Myyjä: "Kyllä, kyllä"

Seuraavana päivänä

Myyjä: (iloisesti) "Hei, nyt se Venomin levy on tullut!"

Asiakas: "En mä Venomista tykkää. Olisko teillä Spice Girlsä?"

53. Kosmetiikkakauppa

Henkilöt: Myyjä, asiakas

Asiakas: "Päivää!"

Myyjä: "Päivää!"

Asiakas: "Tarvitsisin jotain kosteuttavaa kasvoilleni, kun ihoni on niin kovin kuiva."

Myyjä: "Tässä olisi aivan uusinta uutta, tehokas kosteuttaja. Eikä se maksa kuin 50euroa pullo."

Asiakas: "No se on kyllä hieman liian kallista, eikö olisi mitään edullisempaa?"

Myyjä: "Tässä olisi vitamiinipitoinen kosteuttaja, maksaa ainoastaan 40e."

Asiakas: "On se vieläkin liian kallista."

Myyjä: "No, mitä se saisi maksaa?"

Asiakas: "Minä olin ajatellut sijoittaa noin 5-10e."

Myyjä: "Vai niin." (jätävästi). "Meillä taitaakin olla teille aivan erinomainen tuote."

Asiakas: "Hienoa! Mitäs se sitten maksaa?"

Myyjä: "Näyte on ilmainen." (Myyjä heittää mukillisen vettä asiakkaan kasvoille) "Olkaa hyvä!"

54. Teloitus

Henkilöt: Teloitettava, osaston johtaja

Pelokasta ja rimpuilevaa miestä raahataan aseet valmiina olevan teloitusosaston eteen. Osaston johtaja kysyy tuomitun viimeistä toivomusta ja tuomittu haluaisi saada tuubillisen hammastahnaa. Kun mies saa hammastahnan, hän alkaa levittää sitä ympäri kehoa. Osaston johtaja tivaa hermostuneesti mieheltä, miksi hän levittää hammastahnaa itseensä. Tuomittu mies toteaa rauhallisesti: "Se estää reikiintymistä!"

55. Pullon tavoittelija

Mies ryömii maassa tavoitellen pulloa, jossa on vettä (ei oikeasti). Ryömiminen on tuskallista ja mies etenee viimeisillä voimillaan. Hänen ohitseen kävelee tyyppi 1, joka menee pullon luo, ottaa siitä vettä ja pesee kätensä ja menee tiehensä.

Mies jatkaa ryömimistään. Ohitse kävelee tyyppi 2, joka menee pullon luo, ottaa vettä ja pesee kasvonsa lähtien sitten tiehensä. Mies jatkaa ryömimistään lähestyen pulloa tuskallisen hitaasti. Ohitse kävelee tyyppi 3, joka menee pullon luo, juo vettä ja lähtee pois. Ohitse kävelee tyyppi 4, joka menee pullon luo, ihmettelee hetken ja kaataa lopun veden maahan häviten paikalta. Viimein maassa ryöminyt mies tavoittaa pullon ja piristyy silminnähden ja sanoo normaalilla äänellä:

"Se on sit nelky sentti!"

56. Kaikilla mausteilla

Henkilöt: Myyjä ja ostaja

Nakkioskilla:

Ostaja: "Terve!"

Myyjä: "Terve, mitä sais olla?"

Ostaja: "Yksi iso lihis."

Myyjä: "Pistetäänkö kaikki mausteet?"

Ostaja: "No... jätetään vähän muillekin!"

57. Inkkarit

Henkilöt: 4–5 intiaania

Istuvat vierekkäin ringissä tms.

1: "Ugh!"

2: "Ugh!"

3: "Ugh!"

4: "Ughugh!"

1: "Älä vaihda puheenaihetta!"

58. Iso Ben ei maksa

Henkilöt: Bussikuljettaja, muutama matkustaja ja Iso Ben

Bussi ajelee ympäriinsä ja välillä pysähtyy. Iso Ben tulee sisään:

Iso Ben: "Iso Ben ei osta lippua."

Sama tapahtuu muutaman kerran. Kuljettaja ihmettelee, mutta ei uskalla kysyä asiaa, koska Iso Ben on niin pelottava. Viimein kuljettaja kerää rohkeuden.

Iso Ben: "Iso Ben ei osta lippua."

Kuljettaja: "Ja miksikähän Iso Ben ei osta lippua? Kaikki muutkin ostavat!"

Iso Ben: "Hmph, koska Iso Benillä on kuukausikortti!"

59. Aasin myynti

Henkilöt: Myyjä, aasi eli kaksi henkilöä ja peitto

Myyjä tulee aasia taluttaen ja alkaa kehua sen moninaisia taitoja. Osaa istua, laskea kolmeen jne. Näyttää kuinka osaa kävellä myyjän yli. Lopulta pyytää vapaaehtoista makaamaan lattialle ja näyttää kuinka aasi osaa kävellä makaavan yli. Vahingossa kuitenkin aasilta pääsee vahinko eli pullosta kaatuu vettä vapaaehtoisen naamalle. Pullo on ollut piilossa muuten koko esityksen.

Vaihtoehtoisesti sketsi voi tapahtua sirkuksessa, jossa kamelinkouluttaja esittelee upeasti koulutettua kameliaan...

60. Täs on valoa

Henkilöt: Etsijä, auttaja

Toinen konttaa lattialla yhdessä kohdassa katulampun alla ja etsii. Toinen tulee paikalle.

Auttaja: "Hei, tarviitsä apua?"

Etsijä: "Joo, kuule, hävitin mun avaimet."

Alkavat kummatkin etsiä ja toinen kyselee tavallisia juttuja esim. minkälaiset ne on, oliko ne taskussa jne.

Lopulta toinen:

Auttaja: "Tähänkö sä ne sitten hävitit?"

Etsijä: "Ei, kun tonne!"

Auttaja: "No, miks sä sitten tästä etit?"

Etsijä: "No, kun tässä on valoa!"

61. Alkossa

Henkilöt: Ostaja ja myyjä

Ostaja tulee tuskastuneena Alkon kassalle.

Ostaja: "Kuule, nyt tarvis halvinta, mikä menee päähän!"

Myyjä miettii hetken ja lopulta ottaa muovipussin tiskin alta.

Myyjä: "Se on sit 20 sentti!"

63. Vahvin

Henkilöt: Kaksi voimakasta miestä ja yksi pieni

Isot miehet ovat lyöneet vetoa, kumpi saa puristettua appelsiinista mehut pois. Lopulta kummatkin puristavat ja puristavat eikä enää tipu yhtään tippaa ja he toteavat tosissaan toisen voittajaksi tms. Pieni mies tulee paikalle, ottaa appelsiinin käteensä ja puristaa sieltä vielä reilusti mehua ulos. Isot miehet hölmistyvät.

Toinen vahva mies: "Mistäs sä oot, kun oot noin voimakas?"

Pieni mies: "Olen töissä verovirastossa."

64. Musiikkiliikkeessä

Henkilöt: Myyjä, asiakas

Asiakas astuu liikkeeseen.

Myyjä: "Onneksi olkoon! Olette liikkeemme tuhannes asiakas ja siitä hyvästä saatte valita, mitä tahansa liikkeestämme ja saatte ne ilmaiseksi! Mitä valitsette? Voitte katsella rauhassa..."

Asiakas: "Jassoo... just joo..."

Mutisee ja kyselee eri soittimista yksityiskohtia ilman kiirettä.

Asiakas: "No, mä tossa kattelin, että jos ton hienon, valkoisen haitarin ja ton punaisen pasuunan sais..."

Myyjä yllättyneenä ja huolestuneena: "Kyllä te sen vaahtosammuttimen voitte ottaa, mutta lämpöpatteria ette saa!"

65. Luokan tunnollisin

Henkilöt: opettaja, yläluokan oppilaita

Opettaja: "Tänään perjantaina, ennen talviloman alkua, annamme iltapäivän vapaata luokan tunnollisimmalle. Muut tekevät esitelmää, kunnes se on valmis."

Oppilas 1: "Kuka se on?"

Oppilas 2: "Tietenkin se on Maija, joka on open lelli!"

Oppilas 1: "Millä perusteella?"

Opettaja: "Tämä henkilö ei ole ollut kertaakaan poissa, ei myöhästynyt, tehnyt kotitehtävänsä tunnollisesti, osallistunut aktiivisesti tuntityöskentelyyn ja huomioinut kaikki tasavertaisesti. Hän on sietänyt kaikenlaista pikkuilkeyttäkin."

Oppilas 1: "Kuka se voi olla?"

Oppilas 2: "Sano nyt jo sen nimi?"

Oppilaat katselevat ympärilleen, supattavat. Opettaja nousee, ottaa laukkunsa ja lähtee mitään sanomatta.

Oppilaat katsovat hölmistyneenä hänen peräänsä.

66. Hyvää päivää kirvesvartta

Henkilöt: Kertoja, huonokuuloinen ukko, turisti

Kertoja: "Tapahtuu talon rappusilla. Vanha huonokuuloinen isäntä istuskelee ja veistelee kirveenvarrtta ja jupisee itseksensä."

Ukko: ”Kyllä kesä on kuumaa aikaa, noita kärpäsiä tossa surraa ihan vaivaksi asti... ja sitten noita turisteja, niitä kanssa joka paikassa. Niitä on saksalaisia, ranskalaisia, italiaanoja... kaikenmaalaisia... ..ruotsalaisia. Kesällä niitä pyörii tossa pihassa alvariinsa ihan neuvottomina ja eksyksissä. Ja sitten niiltä resukoilta hajoo auto ja sitten ne tulee ja seisoo tossa edessä ja patsastelee ja pällistelee niin kuin eivät olisi ennen vanhaa miestä nähneet...

”Sitten ne yrittää olla kohteliaita ja kysyy, että mitäs se vaari tekee? No, minä vastaan, että kirveenvarttahan minä tässä. Sitten ne heittäytyy kohteliaiksi ja kysyy, että onko vaari vanhakin? No kahdeksankymmentä tuli täytettyä tossa maaliskuussa. Silloin ne pääsee jo asiaan ja kysyy, että kun keitti ja hajos autokin, niin että voisko siihen saada vettä? Siihen minä sanon, että no, kaivostahan sitä saapi, mutta varokaa, se on vähän laho.”

”Sitten ne rupee epäileen, että jos se auto ei enää liikkuisikaan, niin oisko vaarilla traktorii, että sais hinata sen auton korjaamolle? Siihen minä sanon, että tuollahan se on navetan takana lantakasan alla puskurit ruosteessa, tuskin se enää liikahtakaan. Sitten ne on ihan kauhuissaan ja tiedustelee, että olisiko talossa hevosia? Olihan mulla kaks, länkisäärinen ja umpiluinen, mut se kuoli, se luupää, vein sen makkaratehtaaseen ja toinen on Peräseinäjoella tukkeja ajamassa.”

”Nyt ne on ihan kauhuissaan, keskellä etämaata, auto rikki, onkohan täällä edes puhelinta? No, onhan täällä, tuolla kahden takana Möttösen Kallella, ei mulla sellasia nykyaikaisuuksia, sitä määkin aina käytän. Nythän ne on aivan kauhuissaan, kun kävelymatkaakin on pari kilometriä. Eihän sellasta matkaa jaksa kävellä, mutta kun on pakko, niin ne päättää yrittää. Kysyvät ennen lähtöä, että oisko isännällä antaa mitään syömistä? No jääkaapista, jääkaapista sitä löytyy. Sen jälkeen ne rohkaistuvat, että lähtiskö vaari tietä näyttämään sinne Kallen luo? Minä avuliaana lupaan tietysti lupaan, että voinhan minä lähteä näyttämään.”

Kertoja: ”Vaarin luo saapuu turisti”

Turisti: ”Päivää”

Ukko: ”Kirveenvartta”

Turisti: (hiukan ihmeissään) ”Onko isäntä istunut pitkäänkin?”

Ukko: ”No, kahdeksankymmentä tuli täyteen maaliskuussa.”

Turisti: ”Onkos talossa venettä?”

Ukko: ”No kaivostahan sitä saapi, mutta varokaa, se on vähän laho.”

Turisti: (epäillen ukon järkeä) ”Oisko talossa emäntää?”

Ukko: ”Tuollahan se on navetan takana lantakasan alla puskurit ruosteessa, tuskin se enää liikahtakaan.”

Turisti: (tää ukko on kyllä ihan kahjo) ”Oisko talossa tyttäriä sitten?”

Ukko: ”Olihan mulla kaks, länkisäärinen ja umpiluinen, mut se kuoli se luupää, vein sen makkaratehtaaseen ja toinen on Peräseinäjoella tukkeja ajamassa.”

Turisti: ”Oisko teillä edes vessaa missään?”

Ukko: ”No, onhan täällä, tuolla lahden takana Möttösen Kallella, ei mulla sellasia nykyaikaisuuksia, sitä määkin aina käytän.”

Turisti: (kiihtyneenä) ”Mistäs tuollaisia hörhöjä kuin te oikein tulee?”

Ukko: ”Jääkaapista, jääkaapista.”

Turisti: (raivoissaan) ”Kukas tässä on oikein hullu, minä vai sinä?”

Ukko: ”Voinhan minä lähteä näyttämään.”

67. Vanha isäntä ja Matti

Henkilöt: Vanha, kuuro isäntä, Matti

Isäntä vain arvailee, mistä muut puhuvat. Matti on tulossa kylään.

Isäntä: ”Kohta se Matti tulee ja ekan se kysyy, että missäs se sinun hevosesi on? Ja minä vastaan, että tuolla se on tallissa, vanha ja laiska. Sitten se varmaan kysyy, että missäs se sinun veneesi on? Ja minä sanon, että tuolla se on rannassa, vanha ja laho. Sitten se varmaan kysyy, että missäs se valtatie kulkee kaupunkiin ja minä vastaan, että tuolla se menee kahden koivun välistä ja vasemmalle.”

Matti saapuu.

Matti: ”No missäs se sinun vaimosi on?”

Isäntä: (itsevarmasti) "Tuolla se on tallissa, vanha ja laiska."
 Matti: (hieman kummissaan) "Entäs missäs se sinun tyttäresi on?"
 Isäntä: "Tuolla se rannassa, vanha ja laho."
 Matti: (kauhistellen) "Hyvä mies, missä se sinun järkesi juoksee?"
 Isäntä: "Tuolla se menee kahden koivun välistä ja vasemmalle."

68. Niska jumissa

Bussipysäkillä seisoo ihminen katsellen yläviistoon. Paikalle saapuu toinen henkilö, joka ihmettelee hetken ja ryhtyy katselemaan samaan pisteeseen kuin ensimmäinenkin. Uusia ihmisiä saapuu paikalle. Jokainen jää vuorollaan katselemaan niska kenossa taivaalle. Hetken kuluttua ohikulkija pysähtyy ja kysyy, mitä oikein tapahtuu. Ensimmäinen kääntyy varovaisesti niska takakenossa: "En minä näistä muista tiedä, mutta minulla on niska jumissa..."

67. Mäkkärissä

Henkilöt: Myyjä, asiakas

Myyjä ja asiakas ovat tiskillä.

M: "Ja mitäs teille?"

A: "Mitäpä tässä, kiitos kysymästä."

M: "Tarkoitan, mitä syötte?"

A: "Muumipurkkaa... Tästä on kyllä mennyt jo maku."

M: "Mutta mitä tilaatte nyt?"

A: "Hesaria ja Aku Ankkaa, mutta ottaisin hampurilaisen."

M: "Selvä... ja minkähän hampurilaisen?"

A: "No se systeemi, jossa on pihvi ja kaks kuorta, pitäis teidän täällä tietää!"

M: "Tuleeko muuta?"

A: "Ilman muuta, kiitos."

M: "Syötkö täällä?"

A: "Silloin tällöin."

M: "Äh, siis syötkö täällä nyt? Tällä hetkellä?"

A: "Onko siellä tilaa? Ajattelin kyllä että tuolla pöydässä."

M: "Hyvä on, saako laittaa kaikki mausteet?"

A: "No jos ne mahtuu."

M: "Eli kaikkia mausteita vai ei kaikkia mausteita?"

A: "Joo, paitsi ei kanelia"

M: "No eipä sitä kyllä yleensäkään... mutta kaikkia muita saa siis panna?"

A: "No sepä oli aika härski kysymys. Minä menen kyllä Heseen. "

69. Koukku

Henkilöt: merimies, merirosvo

Merimies tapasi vanhan merirosvon baarissa ja puhe kääntyi heidän seikkailuihinsa merellä. Merimies huomasi, että merirosvolla oli puujalka, koukku ja silmälappu. Merimies kysyi, "Kuinka sinä sait puujalan?" Merirosvo vastasi, "Me olimme myrskyssä merellä ja liukastuin yli laidan keskelle haiparvea. Juuri kun mieheni vetivät minua pois, hai haukkasi jalkani irti."

"Vau!" sanoi merimies. "Entäpä sitten koukku?"

"No", vastasi merirosvo, "me olimme vihollislaivan kannella ja taistelimme toisia merimiehiä vastaan miekoilla. Yksi vihollisista leikkasi minulta käden irti."

"Uskomatonta", huomautti merimies. "Kuinka sinä sait silmälappusi?"

"Lokki päästi löysät minun silmääni", vastasi merirosvo.

"Sinä menetit silmäsi, kun lokki tipautti löysät?" merimies kysyi epäuskoisesti.

"No...", sanoi merirosvo, "sattui olemaan ensimmäinen päivä, kun minulla oli koukku."

70. Kekkonen

Henkilöt: Lehdenlukija, toinen henkilö

Tyyppi istuu yksin penkillä ja lukee lehteä. Toinen saapuu ja kysyy, onko penkillä vapaata. Vastaus on myöntävä. Hänkin alkaa lukea lehteä. Yhtäkkiä viimeksi tullut kysyy ensimmäiseltä: "Oletteko te Kekkonen?" Toinen vastaa naurahtaen ja kummastellen, ettei ole ja jatkaa lukemistaan. Kysyjä ihmettelee, mutta jatkaa lukemistaan ja samalla tarkkailee toista entistä uteliaammin. Vähän ajan kuluttua hän esittää saman kysymyksen uudelleen. Vastaus on hieman ärsyyntynyt, kielteinen tokaisu. Silti lukeminen jatkuu – samoin kyttäily. (lehden takaa, alta, päältä, tekee lehteen reiän jne.) Kyttäilijä kysyy vielä kerran, ja silloin toinen hermostuu lopullisesti, laittaa lehden syrjään ja sanoo "ymmärtävällisellä" ja kyllästyneellä äänellä: "Jos te kerran niin haluatte, niin hyvä on, minä olen Kekkonen!" Tähän kyselijä tokaisee: "Kummallista, te ette minusta näytä yhtään Kekkoselta."

71. Suuri pieru, ei päällikköä

Henkilöt: poppamies, intiaani

Poppamies (P) istuu nuotion äärellä ja lukee loitsuja. Paikalle juoksee intiaani (I) hätäntyneenä.

I: "Suuri päällikkö, ei pierua."

P: "Vai ei pierua. Tässä on sellaista lääkettä, jonka pitäisi tehota." (antaa lääkkeen intiaanille)

Intiaani lähtee juoksemaan kohti leiriä. Jonkin ajan kuluttua intiaani juoksee takaisin poppamiehen luokse.

I: "Suuri päällikkö, ei pierua!"

P: "No tämän lääkkeen pitäisi tehota." (antaa lääkkeen intiaanille)

Intiaani lähtee taas juosten leiriin. Hetken kuluttua hän palaa taas takaisin.

I: "Suuri päällikkö, ei pierua."

P: "No johan on kumma. No, tämä lääke on kyllä niin vahvaa, että tämän pitäisi tehota." (antaa lääkkeen intiaanille)

Intiaani juoksee taas leiriin. Hetken kuluttua kuuluu suuri pamaus, intiaani palaa naama mustana ja hoiperrellen poppamiehen luo.

I: "Suuri pieru, ei päällikköä!"

72. Isäsonni

Henkilöt: Äiti, lapsi, muita matkustajia junassa

Lapsi katselee ulos ikkunasta: "Äiti, katso, tuolla pellolla on Isäsonni!"

Äiti: "Lapsi-kulta, mistä sinä tiesit, että se on isäsonni?"

Lapsi: "No, kun sillä oli semmoinen...semmoinen..."

Äiti: "Ole hiljaa! Muut matkustajat kuulevat..."

Lapsi intää: "Mut sillä oli! Sellainen iso... semmoinen..."

Äiti yrittää vaientaa lastaan. Muut matkustajat luovat äitiin ja lapseen paheksuvia katseita.

Lapsi lannistuneena ja hiljaa: "No, sillä oli semmoinen... iso nenärengas"

73. Alfred

Henkilöt: Juontaja, luennoitsija, tulkki

Juontaja: Meillä on saapunut tänne rippikoululeirille hieno vieras. Hän on tullut oikein Iso-Britanniasta asti ja lisäksi hänellä on mukana tulkki. Hän kertoo nyt meille tarinan. Toivottakaamme tervetulleiksi raikuvin aplodein _____ ja hänen tulkkinsa _____! (Kannattaa keksiä jotkut hauskat nimet)

Luennoitsija: "HELLO HELLO EVERYONE. ITS'S NICE TO MEET YOU!"

Tulkki: "Hei jokainen, on mukava tavata sinut... tai siis teidät!"

“LONG TIME AGO THERE WAS A KNIGHT”

Tulkki: “Kauan sitten oli yö”

“HE WAS ALONE”

Tulkki: “Hänen nimensä oli Malonen”

“ALL HIS HORSES HAD GONE”

Tulkki: “Hänen hevosensa olivat karanneet... hä... siis vetskari auki, juu nou”

“AND THERE WAS NO FOOD LEFT”

Tulkki: “Hänen vasemmalla puolella ei ollut yhtään puita”

“HE COULDN’T GO BACK TO THE CITY”

Tulkki: “Hän ei voinut mennä laukkuunsa... hmm... istumaan... exkjuusmii, kud ju ripiit evripadi?”

“OH, OF COURSE – LONG TIME AGO THERE WAS A...”

Tulkki: “Nou, apaut tö bag”

“OH, I SEE. HE COULDN’T GO BACK TO THE CITY”

Tulkki: “Ai, hänen laukkunsa oli jäänyt yliopistolle”

“YOU KNOW WHY HE COULDN’T GO BACK THERE?”

Tulkki: “Tiedättekös, mitä laukussa oli?”

“THERE WAS A MAN WHO WAS LOOKING FOR HIM”

Tulkki: “Siellä oli nainen, joka katseli häntä!”

“THE KNIGHT WAS GOING TO BE KILLED BY THAT MAN”

Tulkki: “Tuona yönä mies aikoi tappaa naisen”

“THE MAN WAS AFRAID”

Tulkki: “Miehen nimi oli Alfred”

“IN THAT MOMENT MAN HAD NO PAST”

Tulkki: “Silloin miehellä ei kylläkään ollut passia”

“BUT HE HAD A FUTURE”

Tulkki: “Mutta hänellä oli huonekaluja”

“IN GOD”

Tulkki: “Ja hyvät olikin”

“HOW ABOUT YOU?”

Tulkki: “Entäs sinä?”

“ARE YOU LIKE THAT KNIGHT? ARE YOU AFRAID?”

Tulkki: “Tunnetko sinäkin olevasi öisin jokin Alfred?”

“DON’T BE AFRAID”

Tulkki: “Älä ole Alfred”

“DON’T THINK YOU HAVE NO FUTURE”

Tulkki: “Älä ajattele vain huonekalujasi”

“BECAUSE JESUS REALLY LOVES YOU”

Tulkki: “Sillä Jeesus todella rakastaa sinua.”

“AND HE’LL GIVE YOU A GOOD FUTURE TOO”

Tulkki: “Ja hän antaa sinulle hyvät huonekalut!”

“GOD BLESS YOU! / MAY GOD BE WITH YOU!”

Tulkki: “Kivat sulle! / Toukokuun hyvät mehiläiset olkoot kanssasi!”

74. Moses and the burning bush

Toimii Alfredille jatko-osana.

“THERE WAS A DAY WHEN MOSES WAS IN THE DESERT.”

Tulkki: ”Yhtenä päivänä Mooses oli kauttaaltaan jälkiruuassa.”

“HE WAS TAKING CARE OF THE LAMBS.”

Tulkki: “Hän otti huolta lampuista.”

“SUDDENLY HE SAW A BUSH.”

Tulkki: “Yhtäkkiä hän sahasi presidenttiä... niin, siis viilasi linssiin.”

”THE BUSH WAS FLAMING.”

Tulkki: “Presidentti syytti häntä siitä.”

“MOSES WAS VERY AFRAID.”

Tulkki: “Jaahas, tuttu juttu. Mooses oli tosi Alfred.”

”THOUGH THE BUSH WAS FLAMING, IT DIDN’T BURN DOWN.”

Tulkki: “Presidentin syytöksistä huolimatta hän ei polttanut päreitään. Tiedättehän, böörn aut.”

“HE CAME TO THE BUSH.”

Tulkki: "Hän pelasi presidentille, eli piti hänen puoliaan."
 "HE HEARD SOME WORDS."
 Tulkki: "Hän satutti joitakin matoja."
 "SOMEONE CALLED HIM BY NAME."
 Tulkki: "Joku soitti... eiku osti... nimi? Jaa! Puhelinmyyjä yritti saada hänet ostamaan uuden nimen."
 "IT WAS GOD'S VOICE."
 Tulkki: "Siitä tuli hyvä meteli!"
 "HE TOLD MOSES TO TAKE HIS CHOSEN PEOPLE OUT OF EGYPT AND TO THEIR PROMISED LAND ISRAEL."
 Tulkki: "En nyt saanut oikein selvää, mutta Lähi-Idän kriiseistä oli jotain puhetta... Tästä ne katsotaan alkaneeksi."
 "AND SO MOSES DID."
 Tulkki: "Ja niin Mooses teki."
 "HE WENT THROUGH THE DESERT WITH HIS PEOPLE."
 Tulkki: "Märkä totuus jälkiruuasta paljastui ihmisille."
 "AND THEY DISCOVERED THE PROMISED LAND."
 Tulkki: "Ja he peittelivät provinssin verran maata, tiedättehän jonkun maakunnan."
 "WHY DON'T YOU DO THE SAME?"
 Tulkki: "Etkö yhtään häpeä?"
 "FOLLOW THE LORD'S ADVICE."
 Tulkki: "Noudata Herran ohjeita."
 "HE KNOWS WHAT'S REALLY BEST FOR YOU. "
 Tulkki: "Hän tietää mikä on todella parasta sinulle."
 "GOOD BYE! MAY GOD BE WITH YOU!"
 Tulkki: "Näkemiin. Toukokuun hyvät mehiläiset kanssanne!"

"Esiintyessä ei tarvitse olla lahjakkain, mutta yrittää tehdä parhaansa esiintymisen eteen!"

- Isonen, 16v.

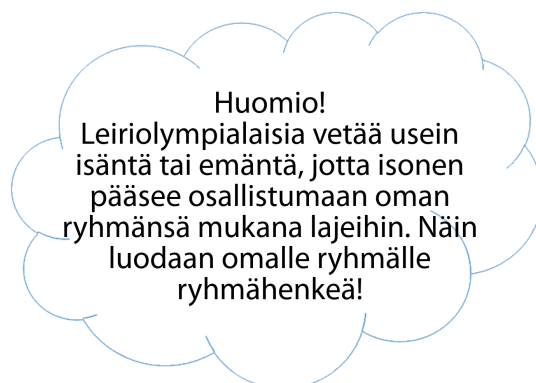
"Kaikille ei aina uppoa samat sketsit tai näytelmät. Ei pidä ottaa itseensä jos joku ryhmä ei naura omasta mielestä hauskoille jutuille. Kannattaa jo suunnittelu vaiheessa miettiä onko näytelmä/sketsi sovelias siihen tilanteeseen tai sille tietylle ryhmälle."

- Isonen, 18v.

Leiriolympialaislajeja

1. Tikanheitto

Ryhmittäin yksi kerrallaan heitetään tikkaa. Jokainen ryhmäläisistä voi heittää esimerkiksi kolmea tikkaa. Tikkataulu voi olla perinteisesti seinällä tai sen voi laittaa makaamaan maahan ja heittäjän pitää istua maassa sen edessä ja heittää esimerkiksi penkin ylitse. Etäisyyttä on hyvä olla muutama metri. Parhaimman tuloksen tehnyt ryhmä voittaa. Jos ryhmissä on eri määrä ihmisiä, joku voi heittää useamman kerran.

2. Vilttipallo

Suosituissa lajissa eli vilttipallossa heitetään palloa mahdollisimman pitkälle ja otetaan viltillä, lakanalla tai jollain muulla tarpeeksi isolla kankaalla kiinni. Yksi ryhmästä heittää ja muut ottavat kiinni. Jos pallo pomppaa maasta tai se putoaa viltistä, suoritusta ei hyväksytä. Yrityksiä voi olla jokaisella ryhmällä esimerkiksi kolme. Kannattaa käyttää harjoitusheittoja ja miettiä, miten ensimmäinen ryhmä ei jäisi huonoimmille pisteille.

3. Halonheitto/ Saappaanheitto

Ideana on heittää halkoa/saapasta jalkojen välistä mahdollisimman pitkälle. Kumpikin käsi on jalkojen takana ja kummallakin kädellä on pidettävä kiinni halosta. Seuraava heittää siitä, mihin edellinen on saanut halon heitettyä. Ryhmä, jonka yhteistulos on pisin, voittaa. Ohjeista leikki hyvin, jotta kukaan ei heitä halkoa esimerkiksi otsaansa. Sitäkin on jollain leirillä sattunut...

4. Pullontäyttö

Jokaisella ryhmällä on tyhjä limu- tai vesipullo, jonka he täyttävät vedellä tai hiekalla. Apuvälineinä he voivat käyttää kaikkea, mitä heillä on mukanaan sillä hetkellä. Jokaisella ryhmällä on oltava samankokoinen pullo. Mikäli pulloja ei ole riittävästi, kisan voi käydä niin, että puolet kotiryhmistä kannustavat ja puolet kisaavat. Pelin vetäjä ottaa aikaa ja se ryhmä, joka on täyttänyt pullon nopeimmin, on voittaja. Huomaa, etteivät kaikki halua kastua tai liata itseään. Osa ei halua kastella vaatteitaan lainkaan ja kantaa vettä vain käsissään. Pelin vetäjän on tärkeä huolehtia siitä, että pelin henki on hyvä eikä kenenkään yksilön suoritusta mollata.

5. Suohonlaulanta

Aiheena voi olla vaikka eläimet tai nuorten veisut. Jokainen ryhmä keksii vuorollaan kappaleen, jossa sanotaan joku eläin ja he laulavat kyseisen kohdan kappaleesta. Vuoro siirtyy seuraavalle ryhmälle ja samalla muut ryhmät voivat miettiä uutta kappaletta. Leikin on tarkoitus olla nopeatempoinen. Samoja kappaleita ei saa käyttää uudestaan. Mikäli ryhmä ei keksi kappaletta he menevät ensin kyykkyyyn ja saavat taas yhden kierroksen lisää aikaa miettiä. Mikäli kyykyssä oleva ryhmä ei keksi seuraavalla kierroksella lisää kappaleita, he tippuvat pois pelistä. Kyykystä ei pääse takaisin ylös. Leikki ei toimi hiljaisilla leireillä.

6. Tukkihumala

Jokaiselle joukkueelle varataan noin metrin mittainen keppi. Kepit asetetaan tietyn matkan päähän lähtöviivasta. Merkin saatuaan joukkueen ensimmäinen juoksee kepin luo, nostaa sen pystyyn, painaa otsansa kepin toiseen päähän kiinni ja pyörii kepin ympäri sovitun kierrosmäärän. Tämän jälkeen hän juoksee joukkueensa luo ja antaa lähtömerkin seuraavalle. Nopein ryhmä voittaa. Varmista, että alusta on tarpeeksi pehmeä, mikäli joku kaatuu. Joku voi kokea leikin ahdistavaksi sillä leikki voi myös muodostua nolavaksi, vaikka sitä ei sellaiseksi ole tarkoitettu.

7. Formulan kelaus

Keppiin laitetaan pitkä naru ja narun päähän pikkuauto tai joku vastaava. Ryhmän tehtävä on yhdessä kelata yhdellä kädellä auto tietystä kohdasta viivan yli. Nopein ryhmä voittaa.

8. Tuo isoselle

Ryhmät menevät esimerkiksi ulos pelikentälle. Jokainen ryhmästä on vuorollaan hakemassa isoselleen apuohjaajan kertomaa esinettä. Esineitä voivat olla esimerkiksi puunlehti, virsikirja, Raamattu, lyijykynä, kenkä, veisukirja, rukoushelmet ja niin edelleen. Ryhmän sijoitukset jokaisen tehtävän kohdalla merkitään ylös ja nopein ryhmä voittaa. Ryhmälle voi vaihtoehtoisesti näyttää raamatunkohdan, jossa esiintyy jokin isoselle tuotava esine. Ryhmäläiset etsivät itse kyseisen raamatunkohdan ja lähtevät etsimään esinettä mahdollisimman nopeasti.

9. Ilmapallonheitto

Heitetään ilmapalloa vuorotellen mahdollisimman pitkälle. Puhaltaa ei saa. Seuraava ryhmäläinen heittää siitä, mihin edellinen on jäänyt. Ryhmä, joka on saanut ilmapallon pisimmälle voittaa. Samaa voi tehdä tulitikuilla tai höyhenellä. Ne voi tunnistamisen helpottamiseksi värittää eri värisiksi.

10. Vesipajatso

Ämpäriässä on vettä ja ämpäriin pohjalla on vesilasi. Tavoitteena on tiputtaa kolikko vesilasiin. Kolikoita on jokaisella ryhmällä yhtä paljon. Kolikot tiputetaan kohtisuoraan. Ryhmä, joka saa eniten kolikkoja tippumaan vesilasiin, voittaa.

11. Raamattuvisa

Kysymyksiä Raamatusta, kuka saa eniten oikein. Kannattaa kysyä ohjaajilta hyviä vinkkejä hyvistä kysymyksistä. Voi ottaa teemaksi vaikka, kuka sanoi Raamatusta. Voidaan myös toteuttaa piirrä ja arvaa – kilpailu. Tietovisaa varten voit käyttää esimerkiksi Kirsti Koivulan kirjaa Riemua Ristillisesti.

12. International game / The Peli

Pelialueelle on ripustettu (niin, että jokainen lappu on vähän edes näkyvissä) lippulappuja, joissa on numero ja jokin tehtävä. Lappuja on 50-100. Ryhmä heittää noppaa ja etsii lapun, jossa on sama luku kuin mitä he ovat saaneet noppaa heittämällä. Kun ryhmä löytää lapun, se suorittaa siinä olevan tehtävän. Tehtävät voivat olla aivan päättömiä, kuten puun halaamista tai fiksua oppimista edistäviä, kuten etsikää joku kohta Raamatusta tai kontatkaa takaisin nopan luo. Tehtävän suoritettuaan he heittävät noppaa uudestaan ja lisäävät saadun luvun edelliseen lukuun. Eli esimerkiksi, jos ryhmä on saanut ensin luvun 6 ja seuraavalla kierroksella he saavat luvun 3, he etsivät seuraavaksi lapun, jossa lukee 9. Peli päättyy, kun joku saa tasaluvulla viimeisen lapun numeron ja tekee siinä olevan tehtävän. Nopeus on tässä pelissä valttia. Aikaa peliin kannattaa varata reilusti. Pelin voi myös keskeyttää, jos se kestää liian kauan ja silloin suurinta lukua etsivä ryhmä voittaa. Pelin aikana lappuja ei saa siirtää. Laput on lopuksi kerättävä pois pelialueelta. Peliä voi myös pelata Kaaoksena, jolloin lappuja on montaa eri väriä (samaa numeroa, eri väreillä) ja joukkueet etsivät omanvärisiään lappuja.

13. Sanojen keksiminen

Ideana on keksiä mahdollisimman monta sanaa esimerkiksi sanasta Seurakunta tietyn ajan sisällä. Kirjaimia saa käyttää vain niin monta kertaa kuin niitä on kyseisessä sanassa, kaikkia kirjaimia ei ole pakko käyttää. Eniten sanoja keksinyt ryhmä voittaa. Sanoja voi keksiä myös siten, että ryhmäläisten on keksittävä mahdollisimman monta asiaa huoneesta, jotka alkavat joko kirjaimella B tai T. Muitakin kirjaimia voi käyttää.

14. Lumiukon rakennus

Kuka rakentaa hienoimman lumiukon esimerkiksi Raamatun aiheista. Arvosteluun voi käyttää ohjaajia, jotka ovat puolueettomia.

15. Koreilla kulkeminen

Jokaisella on käytettävänä yhtä monta koria kuin on ryhmäläisiä ja yksi ylimääräinen. Tehtävänä on liikkua mahdollisimman nopeasti paikasta toiseen yhtä koria siirtämällä aina takaa eteenpäin. Kuka on nopein. Tämän voi toteuttaa myös papereiden avulla.

16. Keilaus jumppapallolla

Keilausta voidaan harrastaa isolla jumppapallolla. Keilana voivat toimia polttopuut tai muovitötteröt. Ryhmät kilpailevat siitä, mikä ryhmä saa eniten keiloja nurin.

17. Naru solmuun

Varaa jokaiselle ryhmälle pitkä naru ja ryhmän tehtävä on tehdä tietyssä ajassa mahdollisimman monta solmua ilman, että he irrottavat käsiä. Eniten solmuja saanut voittaa.

18. Mikä biisi?

Esimerkiksi nuorten veisuista tai virsistä koottu tietokilpailu. Voidaan toteuttaa monella tapaa. Kappaletta voidaan soittaa pätkä ja pitää arvata, mikä se oli. Kappaleiden sanoista voidaan ottaa esimerkiksi viisi sanaa ja pitää arvata, mikä se oli. Kappaleista voidaan esittää kolme arvoitusta tai vihjettä ja pitää arvata, mistä kappaleesta on kyse.

19. Munanpudotusteline

Ryhmille annetaan 10min aikaa rakentaa teline, johon voi pudottaa kananmunan noin metrin korkeudesta. Telineen rakentamiseen saa käyttää vain luonnosta löytyviä tarvikkeita. Munan on säilyttävä ehjänä pudotuksesta. Mikäli monen ryhmän munat säilyvät ehjinä, voidaan pudotuskorkeutta nostaa.

20. Imu

Joukkueet saavat pillin ja paperia, joka pysyy imemällä pillissä kiinni. Jokainen ryhmäläisistä kiertää sovitun kääntöpaikan. Matka saa jatkua vain, kun paperi on pillissä kiinni. Nopeimmin tehtävästä selviytynyt voittaa.

21. Lennokkiskaba

Ryhmien tehtävänä on rakentaa lennokka x-määrästä A4-kokista paperia. Kaikki paperi on käytettävä. Muita välineitä ei saa käyttää. Lennokista pidetään markkinointipuhe ja sen lentokykyä testataan. Lennokit pisteytetään jokaisessa osassa erikseen ja eniten pisteitä saanut lennokka voittaa.

22. Sanamylly

Jokaiselle ryhmälle jaetaan kyniä ja paperia. Ryhmillä on aikaa yksi minuutti keksiä mahdollisimman paljon teemasanoja. Tarkoitus on, että leiriläiset keksivät ja isonen voi olla mukana kannustamassa. Teemoina voi olla esimerkiksi, että sanojen pitää olla kuusikirjaimisia ja liittyä uskoon, k-kirjaimella alkavia eläimiä, juomia, ruokia, kaupunkeja... Vaihtoehtoja riittää. Jos haluaa, voi ottaa myös useamman teeman.

23. Kynä pulloon

Kynään on kiinnitetty monta naru. Ryhmä seisoo piirissä pullon ympärillä ja jokainen ryhmäläinen ottaa narun päästä kiinni ja yrittää saada yhdessä kynän menemään läpi pullonsuusta. Nopeimman ajan saanut ryhmä voittaa.

24. Nopeuskisa jalat sidottuina

Tässä kilpailussa on tärkeää, että naru on hyvää eikä hierrä. Ryhmä menee riviin ja heidän jalkansa sidotaan yhteen niin, että reunimmaisilla on sidottu vain toinen jalka. Heidän pitää kulkea jokin tietty matka yhdessä ja nopein voittaa.

25. Pallonheitto koriin

Korina voi toimia esimerkiksi roskis. Jokainen heittää samalta välimatkalta ja jokaisella on esimerkiksi kolme yritystä. Eniten koreja saanut ryhmä voittaa. Heittäjä voi olla myös väärinpäin.

26. Huutojuoksu

Piirretään tai muuten merkitään maahan neliön muotoinen alue, josta on helppo laskea kierroksia. Yksi kerrallaan ryhmäläiset juoksevat neliötä ympäri samalla huutaen/äännellen. Liikkua saa vain silloin kun suusta tulee ääntä ja äänen loputtua tulee juoksijan pysähtyä. Seuraava ryhmäläinen jatkaa siitä, mihin edellinen on jäänyt ja isonen/isäntä/emäntä laskee jokaisen ryhmän yhteenlasketut kierrokset.

27. Narun vaellus

Jaetaan ryhmä kahteen jonoon. (Mitä pidempi jono, sitä hauskempi kilpailu. Siksi tämä kisa ei välttämättä sovi ryhmien välisiin olympialaisiin.) Annetaan aloitusmerkki ja jonon ensimmäiset aloittavat pujottamaan pitkää köyttä omasta oikeasta hihasta vasempaan lahkeeseen tai vasemmasta hihasta oikeaan lahkeeseen ja pää annetaan seuraavalle, joka pujottaa sen samoin. Voittaja on se puolisko, joka on saanut narun kulkemaan nopeammin jokaisen läpi. Helpotukseksi voidaan sitoa painoksi narun päähän esim. avainnippu.

28. Pussijuoksu

Pussin sisällä pompitaan jokin matka. Paljon varapusseja. Pitää olla varovaisia, sillä voi kaatua helposti.

29. Hiihtäminen

Kuljetaan jokin matka esim. sanomalehden sivut jalkojen alla. Lehtiä ei saa kiinnittää mitenkään ja uusia ei anneta, jos vanhat hajoavat. Nopein joukkue voittaa!

30. Kortinheitto

12 postikorttia tai pelikorttia heittämällä ämpäriin. Otetaan aikaa, nopein voittaa.

31. Vanugolf

Roskakori vinottain maahan. Harjalla lyödään vanupalloja koria kohti. Kaikilla tietty määrä palloja. Suurin koriin menneitten pallojen lukumäärä voittaa.

32. Ilmapallokävely

Puhallettu ilmapallo makaa kämmenellä ilman, että sitä puristettaisiin. Tietyssä ajassa kuka on kävellyt pisimmälle, ettei pallo tipu voittaa.

33. Ryhtikävely

Paperi tai kirjekuori pään päällä. Kuka ehtii tietyssä ajassa kävellä pisimmälle, voittaa.

34. Rapukävely

Kävellään rapukävelyllä tietyssä ajassa mahdollisimman pitkälle.

35. Ilmapallon halaus

Parit. Ilmapallo puhkaistaan halaamalla. Nopeiten ilmapallot puhkaissut joukkue voittaa.

36. Ihmisjono

Porukka kahteen jonoon. Kilpailijoiden väleihin jaetaan jokaiseen lappu, jossa lukee mitkä ruumiinosat koskettavat heidän välissään toisiinsa. Esimerkiksi kyynärpää - olkapää. Lappu jää osien väliin, niin huomaa parhaiten, jos ketju katkeaa. Sitten kuljetetaan jokin esine, appelsiini, pallo tms. päästä päähän ilman, että jono katkeaa tai esine osuu maahan. Nopein voittaa!

37. Laiva sumussa

Pariviesti. Toinen on laiva ja toinen tutka. Laivan silmät sidotaan. Tutka antaa ohjeita laivalle, jotta tämä voi väistää karikoksi asetetut tuolit ym. Tutka voi sanoa vain eteenpäin – taaksepäin – oikealle – vasemmalle – seis. Osuma karikkoon tuo parin takaisin lähtöön. Tutka ei saa koskea laivaan. Nopein voittaa.

38. Sävellyskisa

Ryhmille annetaan yksi mainosartikkeli tms. ja ryhmä säveltää sen joko tuttuun tai tuntemattomaan sävelmään. Voittaja voidaan ratkaista aplodein, tuomarin sanalla tms.

39. Piirustuskisa

Ryhmälle annetaan sanoja, yksi piirtää ja muut arvaavat. Tietty aika ja voittaja on se ryhmä, joka on eniten arvannut piirustuksista.

40. Kuka isosista -tietovisa

Jokainen isonen keksii itsestään jonkin faktan, jonka on valmis jakamaan koko ryhmän kanssa. Isäntä/emäntä kokoaa faktat yhteen itselleen ja kysyy yksitellen kaikilta ryhmiltä esimerkiksi: "Kuka isosista osaa soittaa kitaraa?" Ryhmät koittavat keksiä, mikä fakta koskee ketäkin isosta. Lopuksi isäntä/emäntä tarkistaa vastaukset, ja eniten oikein saanut ryhmä voittaa.

41. Korkein torni

Jokaiselle ryhmälle annetaan samat tarvikkeet: 10 spagettia, pieni pala sinitarraa ja 30cm teippiä. Ryhmien tehtävänä on luoda tarvikkeista mahdollisimman korkea torni. Muita apuvälineitä ei saa käyttää. Aikaa on 10 minuuttia. Tornit mitataan vasta annetun ajan päätyttyä. Korkein pystyssä pysyvä torni voittaa.

"Isosuudessa parasta on, että leirin jälkeen isosporukan lisäksi sinulla on yli 20 uutta kaveria leiriläisistä."

- Isonen, 17v

"Isosuus tuntuu vastuulliselta, mutta samalla super hauskalta ja mielettömältä kokemuksesta. Parasta isosuudessa on muut ihmiset siellä leirillä. Etenkin pikkuset ja heidän kanssa vietetty aika."

- Isonen, 18v.

"Isosuudessa on parhainta tutustua uusiin ihmisiin ja olla tekemässä oman näköinen ripari."

- Isonen, 16v.

LIITE 5 Padlet -työskentelyseinä 1

padlet

Elina Kaikkonen +7 14 tuntia

Onko kansiosta sinulle isosena hyötyä ja apua?

Jos on, miten? Jos ei, miksi?

Paljon apua suhtautua erilaisiin ongelmiin mitä voi rippileirillä tapahtua

♥ 2

Hyvä et on myös leiriolympialaisiin lajeja. Selkeämpi ku vanha

♥ 2

On hyötyä koska leikkejä ei välttämättä tiedä entuudestaan ja siellä on paljon vinkkejä ja apua

♥ 2

- Tosi hyvä. Tykkäsin, kun hartaudesta selitettiin paljon.

♥ 2

Monipuolinen ja käytännöllinen

♥ 2

On hyötyä. Kaikkia leikkejä/näytelmiä/keksejä ei kuitenkaan muista ulkoa joten hyvä että ne on kerätty johonkin.

♥ 2

TEE UUDESTAAN JAA

+

LIITE 6 Padlet -työskentelyseinä 2

padlet

Elina Kaikkonen + 5 • 14 tuntia

Mitä jäit kaipaamaan uudelta Isoskansiolta?

Isosen tehtävät voisi lisätä, myös ne asiat mitkä EIVÄT ole isosen tehtäviä
♥ 0

Mobiiliversiossa isompi fontti, en näe :c
♥ 2

Hartauden pidosta voisi olla enemmän tekstiä
♥ 2

Ensimmäisen osan etusivu hämää
♥ 0

Pilvissä teksti oli tosi pientä ja tiivistä eli siis voisi olla selkeämpi. Ne rivit meni vähä sekasin toistensa kanssa.
♥ 2

Voisi kertoa mitä tehdä ongelmatilanteissa.
♥ 2

Otsikot uudelle sivulle
♥ 0

Isosilta omia kokemuksia. Etenkin hartauksista
♥ 2

Kivoja kuvia voisi olla!
♥ 2

Sivu katkeaa hassusti joissain kohdissa.
♥ 0

Paperiversio ja mobiiliversio mahdollisuus kaikille!
♥ 2

Tietoa ongelmatilanteista jäin kaipaamaan.
♥ 2

Voisko kansioon lisätä ns. kirjoittamattomat säännöt?
♥ 2

Fonttikoko isommaksi mobiiliversiossa.
♥ 2

Paperiversio on paljon parempi.
♥ 3

